

Návrhy opatření pro řešení negativních dopadů suburbanizace v zázemí Olomouce

Bc. Kateřina Bartoňková

Diplomová práce
2017

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Kateřina Bartoňková**
Osobní číslo: **M150186**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Návrhy opatření pro řešení negativních dopadů suburbanizace v zázemí Olomouce**

Zásady pro vypracování:

Úvod

Definujte cíle práce a použité metody zpracování práce.

I. Teoretická část

- Zpracujte a prezentujte poznatky z oblasti urbanizačního vývoje měst a suburbanizace ve vztahu k sociálním, environmentálním a ekonomickým dopadům tohoto vývoje na města a jejich zázemí.
- Podejte přehled přístupů a nástrojů k řešení suburbanizace z pohledu legislativy a strategických dokumentů ČR a Olomouckého kraje.

II. Praktická část

- Analyzujte vývoj rezidenční a komerční suburbanizace v zázemí města Olomouce po roce 1989.
- Zpracujte hodnocení negativních dopadů suburbanizace na vybrané území a reakce obcí na tyto změny.
- Na základě výsledků analýzy navrhněte opatření pro eliminaci těchto negativních dopadů v zázemí města Olomouce včetně jejich nároků na finanční a organizační zajištění ze strany orgánů veřejné správy.

Závěr

Rozsah diplomové práce: cca 70
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

CLAPSON, Mark and Ray HUTCHISON. Suburbanization in Global Society. Bingley: Emerald Group Publishing, 2010, 366 s. ISBN 978-0-85724-347-8.
HARDING, Alan and Talja BLOKLAND. Urban Theory: A critical introduction to power, cities and urbanism in the 21st century. London: SAGE, 2014, 312 s. ISBN 978-14-7390-536-8.
KIRIL, Stanilov and Luděk SÝKORA. Confronting Suburbanization: Urban Decentralization in Postsocialist Central and Eastern Europe. Chichester: John Wiley & Sons, 2014, 360 s. ISBN 978-11-1829-588-5.
OUŘEDNÍČEK, Martin, Petra ŠPAČKOVÁ a Jakub NOVÁK. Suburbs: krajina, sídla a lidé. Praha: Academia, 2013, 338 s. ISBN 978-80-200-2226-4.
ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra a kol. Suburbanizace – hrozba fungování (malých) měst. Hradec Králové: Civitas per populi, 2007, 234 s. ISBN 978-80-903813-3-9.

Vedoucí diplomové práce: RNDr. Pavel Bednář, Ph.D.
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání diplomové práce: 15. prosince 2016
Termín odevzdání diplomové práce: 18. dubna 2017

Ve Zlině dne 15. prosince 2016

doc. Ing. David Tuček, Ph.D.
děkan

RNDr. Pavel Bednář, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové práce bude uložen na elektronickém nosiči v příruční knihovně Fakulty managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byla jsem seznámena s tím, že na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užit své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

1. že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
2. že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 18. 4. 2017

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Tato diplomová práce se zabývá procesem rezidenční a komerční suburbanizace v zázemí města Olomouce, které v poslední době představuje území s velmi intenzivním suburbanizačním rozvojem. Cílem práce je nejprve charakterizovat průběh suburbanizačního vývoje v letech 1989 – 2015 v Olomouci a jejím zázemí, poté zhodnotit dopady tohoto procesu na zkoumané území a na základě toho pak navrhnout projekty zaměřené na minimalizaci negativních dopadů suburbanizace ve vybraných obcích. Z výsledků práce vyplývá, že proces rezidenční suburbanizace se v zázemí města Olomouce nejvíce projevil v období mezi lety 2003 a 2007. Poté došlo k menšímu utlumení, v současnosti zase obce nadále díky tomuto procesu rostou, a růstový trend lze očekávat i do budoucna. Pro obce v zázemí Olomouce suburbanizace přináší spíše negativní dopady, které nepříznivě ovlivňují život obyvatel v těchto obcích. V projektové části práce jsou navrženy dva projekty, které tyto negativní dopady minimalizují a zlepšují tak občanskou vybavenost vybraných obcí.

Klíčová slova: suburbanizace, suburbánní obce, zázemí Olomouce, vývoj měst, projekt

ABSTRACT

This diploma thesis deals with the process of residential and commercial suburbanization in the hinterland of Olomouc, which has over a long period represented a region with the intensive development of suburbanization. The aim is at first to characterize the progress of suburbanization development in Olomouc and its hinterland between the years 1989 – 2015. Then to evaluate the impacts of this process on the chosen region and on the basis of this evaluation is the aim to suggest the projects focusing on the minimization of negative impacts of suburbanization in the chosen municipalities. Results of this thesis show that the process of residential suburbanization in the hinterland of Olomouc has started emerge primarily between the years 2003 and 2007. Afterwards it has gone through a decline, but currently the municipalities grow due to this process and the growth trend is also expected in the future. The suburbanization causes rather the negative effects in the suburban municipalities that adversely impact the lives of residents of these municipalities. The two projects, which minimize these negative effects and improve the public facilities, are suggested in the project part.

Keywords: suburbanization, suburban municipalities, hinterland of Olomouc, development of the cities, project

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala především mému vedoucímu diplomové práce RNDr. Pavlu Bednářovi, Ph.D. za jeho cenné rady a připomínky, kterými přispěl k vypracování této práce.

Velké poděkování patří také paní Ing. Janě Dokoupilové z Odboru správy městských komunikací a MHD Magistrátu města Olomouce a panu starostovi Jaromíru Malému, kteří přispěli svými radami k vypracování prvního projektu této práce, stejně jako pan Miroslav Majer, starosta obce Tovéř, který mi poskytl informace k vypracování druhého projektu. Dále mé poděkování patří všem, kteří mě podporovali během celého studia.

OBSAH

ÚVOD.....	9
CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE	10
CÍL PRÁCE.....	10
METODY PRÁCE	10
1 PROSTOROVÝ VÝVOJ MĚST A SUBURBANIZACE	13
1.1 FÁZE VÝVOJE MĚST	13
1.2 PROCES SUBURBANIZACE.....	15
1.2.1 Vymezení pojmu suburbanizace.....	15
1.2.2 Historický vývoj suburbanizace.....	16
1.2.3 Druhy suburbanizace	19
1.2.4 Důsledky suburbanizace jako urbanizačního procesu a její dopady na jednotlivá území	20
2 REGULACE A KOORDINACE SUBURBÁNNÍHO VÝVOJE.....	24
2.1 AGENDA 21 – REGULACE NA GLONÁLNÍ ÚROVNI.....	24
2.2 REGULACE NA EVROPSKÉ ÚROVNI	25
2.3 REGULACE A KOORDINACE SUBURBANIZACE NA STÁTNÍ ÚROVNI.....	25
2.3.1 Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje	26
2.3.2 Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu	26
2.4 REGULACE SUBURBANIZACE NA REGIONÁLNÍ ÚROVNI	27
2.4.1 Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích	28
2.4.2 Program rozvoje kraje (PRK)	28
2.4.3 Zásady územního rozvoje (ZÚR)	28
2.5 REGULACE SUBURBANIZACE NA OBECNÍ ÚROVNI.....	29
2.5.1 Místní (lokální) agenda 21	29
2.5.2 Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích	29
2.5.3 Územní plán	30
2.5.4 Regulační plán.....	30
3 ANALÝZA PROCESU REZIDENČNÍ A KOMERČNÍ SUBURBANIZACE V ZÁZEMÍ OLOMOUCE	32
3.1 VYMEZENÍ A CHARAKTERISTIKA ZKOUMANÉHO ÚZEMÍ.....	32
3.1.1 Mikroregion Olomoucko	33
3.2 VÝVOJ SUBURBANIZAČNÍHO PROCESU VE ZKOUMANÉM ÚZEMÍ	33
3.3 VÝVOJ REZIDENČNÍ SUBURBANIZACE NA OLOMOUCKU	34
3.3.1 Vymezení hlavních suburbánních zón v zázemí města Olomouce.....	34
3.3.2 Analýza demografických ukazatelů.....	37
3.3.3 Přirozený přírůstek obyvatelstva v Olomouci a jejím zázemí	41
3.3.4 Vývoj migrace v Olomouci a v suburbánních obcích	42
3.3.5 Intenzita bytové výstavby	45
3.4 VÝVOJ KOMERČNÍ SUBURBANIZACE NA OLOMOUCKU	47

3.4.1	Olomouc – výstavba obchodních a komerčních center	47
3.4.2	Vývoj a průběh komerční suburbanizace v zázemí Olomouce	48
4	ANALÝZA DOPADŮ SUBURBANIZAČNÍHO PROCESU NA ZKOUMANÉ ÚZEMÍ	51
4.1	EKONOMICKÉ DOPADY	51
4.1.1	Město Olomouc	51
4.1.2	Suburbánní obce	52
4.2	ENVIRONMENTÁLNÍ DŮSLEDKY SUBURBANIZACE	54
4.2.1	Město Olomouc	54
4.2.2	Suburbánní obce	55
4.3	SOCIÁLNÍ DŮSLEDKY SUBURBANIZACE	58
5	NÁVRHY OPATŘENÍ PRO SNÍŽENÍ NEGATIVNÍCH DOPADŮ SUBURBANIZACE V ZÁZEMÍ OLOMOUCE.....	61
5.1	PROJEKT ZAVEDENÍ VEŘEJNÉ AUTOBUSOVÉ LINKY DO OBCE HLUŠOVICE ...	61
5.1.1	Východiska pro realizaci projektu	62
5.1.2	Cíle projektu	63
5.1.3	Popis a realizace projektu	64
5.1.4	Financování projektu	68
5.1.5	Analýza rizik projektu	69
5.1.6	Situace po ukončení realizace projektu	70
5.2	PROJEKT NA PŘESUN PROSTOR OBECVNÍHO ÚŘADU A NÁSTAVBA MATEŘSKÉ ŠKOLY V OBCI TOVĚŘ	70
5.2.1	Východiska pro realizaci projektu	71
5.2.2	Cíle projektu	72
5.2.3	Popis a realizace projektu	73
5.2.4	Financování projektu	76
5.2.5	Analýza rizik projektu	76
5.2.6	Situace po ukončení realizace projektu	77
6	NÁSTIN BUDOUCÍHO VÝVOJE PROCESU SUBURBANIZACE V ZÁZEMÍ OLOMOUCE	79
6.1.1	Predikce vývoje rezidenční suburbanizace ve městě Olomouc a jeho zázemí	79
6.1.2	Nástin budoucího vývoje komerční suburbanizace v Olomouci a jeho zázemí.....	82
	ZÁVĚR	84
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	85
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	92
	SEZNAM OBRÁZKŮ	93
	SEZNAM TABULEK A GRAFŮ	94
	SEZNAM PŘÍLOH.....	95

ÚVOD

V současné době je v České republice procesu suburbanizace věnovaná značná pozornost, jelikož bychom pravděpodobně jen těžko hledali jiný proces, který by v takové intenzitě ovlivňoval prostorovou organizaci jednotlivých zemí. V souvislosti s tímto procesem jsou zaznamenávány fyzické i sociální změny v zázemí velkých měst. Na rozdíl od dřívějších forem osidlování, nemá suburbanizace charakter koncentrace obyvatelstva, ale spíše charakter dekoncentrace neboli rozptylování. Spolu s tím se také postupně mění způsob života obyvatel v suburbánních obcích z venkovského na městský. Dochází k tomu, že původně malé obce se mění na rozlehlejší obce a plochy, které byly dříve volné a nachází se v blízkosti významných dopravních tahů, jsou v současnosti zaplňovány novými obchodními centry, logistickými halami či jinými komerčními objekty.

Suburbanizace je proces, kterému se v současnosti věnuje nespočet odborných článků a textů. Tímto jevem se zabývají jak sociologové, ekonomové tak i demografové. Jelikož se jedná o téma, které se stalo také mediálně oblíbeným, dostává se stále více do podvědomí a zájmu veřejnosti. Avšak jde o proces, který je velmi často považován za negativní jev a to nejčastěji díky jeho dopadům na suburbánní oblasti. Toto téma je v současnosti aktuální především z hlediska udržitelnosti územních celků a sídel, ve kterých suburbanizační proces probíhá. Díky tomu se tímto procesem zabývá i veřejná správa a samospráva a to především snahou o jeho koordinaci a usměrňování. Otázkou tedy zůstává, jestli může proces suburbanizace trvat po neomezeně dlouhou dobu, nebo zda dojde k vyčerpání jeho potenciálu, a lidé se budou vracet z předměstí zpět do měst.

Proces suburbanizace se projevuje v zázemí téměř všech velkých českých měst. Práce se zabývá procesem suburbanizace v Olomouci a jeho okolí, kde se suburbanizace projevuje především úbytkem obyvatelstva v centru města a růstem počtu obyvatel v okolních obcích. Dílčím cílem práce je vymežit hlavní suburbánní zóny v okolí města Olomouce, analyzovat vývoj suburbanizačního procesu v letech 1989 až 2015 v tomto území a vyhodnotit negativní důsledky suburbanizačního procesu. Tato analýza je provedena především na základě dostupných dat z Českého statistického úřadu. S využitím výsledků této analýzy jsou navrženy projekty, které jsou hlavním cílem této práce a jsou zaměřeny právě na minimalizaci negativních dopadů suburbanizačního procesu.

CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE

Cíl práce

Předkládaná diplomová práce je zaměřena na hodnocení procesu suburbanizace, přičemž hlavním cílem této práce je navržení projektů, které se zaměřují na omezení a minimalizaci negativních dopadů tohoto procesu v Olomouci a jejím zázemí.

Dílčím cílem této práce, který má napomoci naplnit cíl hlavní, je vymezení a obecné přístupy k řešení suburbanizačního procesu, poté aplikace těchto východisek v zázemí města Olomouce na základě analýzy vývoje migrace, intenzity bytové výstavby a vývoje počtu obyvatel. Na to navazuje druhý dílčí cíl, kterým je vyhodnocení negativních vlivů, které se objevují v důsledku suburbanizačního procesu v zázemí města Olomouce. Toto vyhodnocení bude východiskem pro naplnění cíle hlavního, kterým je návrh projektů, které pomůžou k minimalizaci těchto negativních dopadů.

Metody práce

K dosažení výše uvedených cílů bylo využito několik metod, které se v práci vzájemně doplňují.

K vypracování první, tedy teoretické části, byla využita literární rešerše odborných článků a knih, které se týkají procesu suburbanizace.

K analýze procesu suburbanizace na vymezeném území, respektive k analýze míry a intenzity tohoto procesu v průběhu času, lze přistupovat z různých úhlů pohledu. Je možno k tomu využít jak kvantitativní tak i kvalitativní metody. Nejčastěji však suburbanizační proces bývá hodnocen na základě statistických dat, jak je tomu také v této práci. V práci je tedy provedena analýza veřejně dostupných statistických dat, přičemž datovou základnou je Český statistický úřad. Důraz je kladen především na data týkající se vývoje počtu obyvatel, bytové výstavby a pohybů obyvatel v jednotlivých obcích. K lepší názornosti výsledků jsou využity grafy a tabulky. V návaznosti na výsledky této analýzy budou pomocí syntézy vytvořeny závěry týkající negativních dopadů procesu suburbanizace ve vymezeném území.

K vypracování poslední části práce byly využity osobní a telefonické rozhovory. Výstupy z těchto rozhovorů sloužily jako poklad pro zpracování jednotlivých projektů. Přínosem

těchto rozhovorů je zisk podrobných dat pro vypracování návrhové části práce. Naopak nevýhodou je subjektivní názor respondentů na danou problematiku.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 PROSTOROVÝ VÝVOJ MĚST A SUBURBANIZACE

Jelikož se města jako celky v čase mění a to jak z pohledu velikosti, vzhledu či vývoje počtu obyvatel, prochází města jednotlivými fázemi vývoje. Vývoj měst je závislý na sociálně – ekonomické úrovni obyvatelstva a jak uvádí Ouředníček (2000, s. 362) rozlišují se čtyři stádia vývoje měst. Konkrétně se jedná o procesy urbanizace, suburbanizace, deurbanizace a reurbanizace, kterým je v této kapitole věnována pozornost. Jednotlivé procesy jsou v této kapitole stručně popsány. Dále je pozornost zaměřena na historický vývoj suburbanizace a porovnání tohoto vývoje ve světě a v České republice. Druhá část této kapitoly se zabývá urbanizačním vývojem měst z pohledu jeho sociálních, ekonomických a environmentálních vlivů a dopadů na dané území.

1.1 Fáze vývoje měst

První fází ve vývoji měst je proces *urbanizace*, který se dle Šilhánkové a kol. (2007, s. 17) ve větší míře projevil na počátku průmyslové revoluce, přičemž hlavním ovlivňujícím faktorem se stala industrializace. Ouředníček (2000, s. 362) uvádí, že vznik urbanizačního procesu byl vyvolán přebytkem pracovní síly v zemědělských oblastech a zároveň rozvojem průmyslu ve městech. Tento proces nastal v 19. století převážně v Severní Americe a Evropě. Urbanizace je definována jako proces koncentrace obyvatelstva v geografickém prostoru, zejména v městských oblastech, což vede k nárůstu městské populace (Jandourek, 2012, s. 243). Jak uvádí Bhattacharya (2010, s. 2) jde o proces, jehož vývoj je úzce spojen s růstem populace. Dle tohoto autora je urbanizace fenoménem, který vzniká v důsledku socio – ekonomických změn v naší společnosti. Naopak Šilhánková a kol. (2007, s. 17) definují urbanizaci dle urbanistické teorie jako mnohostranný sociálně - ekonomický proces, který se vyznačuje stěhováním obyvatelstva do měst, změnami funkčního využití území sídel, růstem měst, diferenciací městských druhů činností či vznikem nových forem a prostorových struktur osídlení.

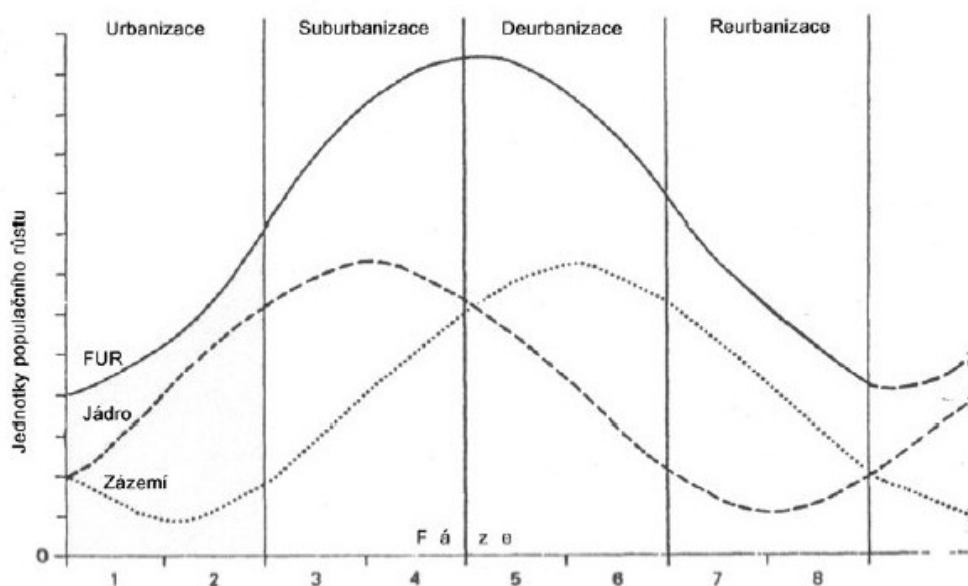
V současnosti je za jeden z nejsilnějších urbanizačních procesů, který u nás probíhá, považována suburbanizace. Pokračováním vývoje města v průmyslové éře je tedy *suburbanizace*, které se podrobněji věnuje další kapitola této práce (viz kapitola 1.2 Proces suburbanizace). Tento proces se projevil zejména v důsledku kvalitativních změn především v oblasti dopravy a bydlení. V návaznosti na možnosti dopravy (automobily, autobusy atp.) vznikaly nové trasy veřejné dopravy a rostla propojenost mezi jednotlivými městy.

V důsledku zlepšení dopravních možností tedy začalo postupně docházet k přesunu obyvatelstva a tím se tedy začal projevovat proces suburbanizace (Ouředníček, 2000, s. 362).

Třetí stádium vývoje měst se nazývá *deurbanizace*. Jedná se o proces, během kterého dochází k postupnému snižování stálého obyvatelstva měst (www.uzemi.eu, 2011). Například He (2012, s. 313) definuje tento proces jako městské rozptylování, při kterém se původní města rozšiřují a zároveň se formují „nová“ města. Pro tento proces je typické, že původně bytové domy, nacházející se v kompaktně zastavěných zónách velkoměst, jsou proměňovány na kancelářské prostory či zcela proměněny na prostory, které jsou využívány ke komerčním účelům. V praxi to tedy znamená, že původně obytná funkce je z velkých měst vytlačována aktivitami, které patří především do sektoru služeb (www.uzemi.eu, 2011).

Čtvrtou a poslední fází vývoje měst je *reurbanizace*, kterou Ouředníček (2000, s. 363) považuje za proces, který je spojen se snahou politické reprezentace o znovuoživení center velkých měst. K takovému zlepšování slouží například vytváření pěších zón, programy na zlepšení image města či vylepšení sociální infrastruktury. Během tohoto procesu by tedy mělo docházet ke zpomalení úbytku obyvatel nejprve v jádrové oblasti měst, a následně pak také v zázemí. S procesem reurbanizace souvisí také to, že jsou rekonstruovány a renovovány opuštěné administrativní a komerční budovy, historické industriální stavby a jiné objekty, jako bývalé objekty továren či jiná technická zařízení, a tyto nově zrekonstruované objekty pak slouží ke zcela novému funkčnímu využití (www.uzemi.eu, 2011). Výsledkem tohoto procesu je pak začátek dalšího cyklu vývoje měst.

Celý výše popsáný proces vývoje měst je zachycen na obrázku č. 1. Na ose x jsou zachycena jednotlivá stádia vývoje měst a na ose y je vyznačen růst populace. Jedná se o model Van den Berga (2013, s. 37), který celý proces vývoje měst zjednodušil a pojal jej jako cyklus, ve kterém se opakují stádia urbanizace. Jelikož se jedná o zjednodušený model, setkal se mnohokrát s kritikou. Například Posová a Sýkora (2011, s. 278) ve své práci, kde hodnotí urbanizaci a suburbanizaci v zázemí Prahy a Vídně, konstatují, že metodika, kterou využil Van den Berg, přináší rozporuplné výsledky. Tito autoři totiž Van den Bergův model hodnotí jako jednoduchý model, který pomocí sledování vývoje (přírůstu či úbytku) populace buď v zázemí, nebo v jádru městských regionů, přiřadí každý region do jednoho ze čtyř stádií vývoje.

Obrázek 1: Fáze vývoje měst dle Van den Berga

(Zdroj: Van den Berg, 2013, s. 37)

1.2 Proces suburbanizace

Jak již bylo zmíněno výše, tato kapitola se zaměřuje na proces suburbanizace, konkrétně na jeho vymezení a jednotlivé druhy. Druhá část této kapitoly se věnuje důsledkům tohoto procesu a dopadům na jednotlivá území.

1.2.1 Vymezení pojmu suburbanizace

Pojem *suburbanizace* vznikl z latinského základu *sub urbs*. Předpona *sub* označuje umístění vedle, za nebo pod městem a slovo *urbs* znamená město. Na základě tohoto latinského pojmu byl odvozen anglický název *suburb*, v překladu tedy suburbanizace (Ouředníček a kol., 2008, s. 10). Pokud bychom chtěli nalézt definici pojmu suburbanizace, existuje jich velká spousta, avšak u mnoha autorů je definice spojena s výrazy jako přesun obyvatel, růst města či rozšiřování města za jeho původní hranice. Například Sýkora (2002, s. 10) definuje suburbanizaci jako růst města prostorovým rozpínáním do okolní venkovské a přírodní krajiny a Harding a Blockland (2014, s. 180) chápou suburbanizaci jako proces, díky němuž roste počet lidí vystěhovaných z centra do předměstí či periferií, přičemž tito lidé se velmi často stěhují do rodinných domů než do bytů. Navíc tito autoři zdůrazňují, že proces suburbanizace by měl být zkoumán zároveň s procesy segregace a gentrifikace. Šilhánková a kol. (2007, s. 7 - 15) pak suburbanizaci popisují jako vystěhování obyvatel a funkcí z jádrových území měst a zároveň tento proces

definuje jako část urbanizačního procesu, kdy stagnuje nebo ubývá počet obyvatel jádrového města a roste počet obyvatel v obcích příměstské zóny. Ouředníček (2008, s. 10) uvádí, že kromě suburbanizace se v obcích v blízkosti velkých měst odehrává další proces, který bývá nazýván *suburbánní rozvoj*. Jedná se o aktivity a procesy, které probíhají v zázemí měst, ty však nejsou primárně způsobeny odlivem lidí, kapitálu, funkcí nebo daní z jádrových měst. Nejzřejmějším projevem tohoto rozvoje je stavební aktivita, oživení společenských aktivit a ekonomických funkcí v příměstských obcích. Stejný autor považuje suburbanizaci za jeden z procesů suburbánního rozvoje, jehož zdrojovou oblastí je jádrové město.

Šilhánková a kol. (2013, s. 9 - 10) chápou proces suburbanizace jako výsledek mnoha sociologických a ekonomických faktorů. Konkrétně pak popisují *push* a *pull faktory*, které zapříčiňují to, že se lidé vystěhovávají a opouští město a stěhují se do venkovského prostředí. Mezi push faktory bývá řazeno například vzdělání, doprava, rekreace či kvalita vzduchu. Naopak k pull faktorům bychom mohli zařadit ceny pozemků, bezpečnost či možnosti zaměstnání. Velká část z těchto faktorů je však ovlivňována veřejnými politikami – kvalita služeb, daně nebo bytová koncepce. Naopak však třeba nedostatky veřejných výdajů může způsobit nedostatek veřejných služeb nebo nárůst kriminality. Tito autoři proto jako nezbytné zmiňují, že důležitým úkolem veřejné správy je, aby vytvořila podmínky pro stabilizaci cen nemovitostí a nastolila rovnováhu mezi potřebami městského prostoru a „nabídkou“ suburbánního prostoru.

1.2.2 Historický vývoj suburbanizace

K otázce vývoje a počátkům suburbanizace se staví různí autoři odlišně, vždy záleží na úhlu pohledu jednotlivých autorů. Rozdílné vnímání vývoje suburbanizace můžeme zaznamenat také mezi jednotlivými zeměmi – čím více jsou od sebe dvě země vzdálenější, tím odlišnější je vývoj suburbanizace v těchto zemích. Tyto odlišnosti ve vývoji jsou zejména projevem stupně rozvoje ekonomiky, kultury či rozdílnosti geografické polohy.

Přestože je suburbanizace stále diskutovanějším tématem, není záležitostí pouze poslední doby, avšak o suburbanizaci se podle Maiera (2012, s. 1) hovořilo již v souvislosti se starověkými městy, kdy byly zejména na přístupových cestách před hradbami měst roztroušené méně významné užitkové stavby, kde se nejen pracovalo ale i bydlelo. Avšak za počátky suburbanizace v pravém slova smyslu je považován až počátek období

industrializace. Nicméně, jak uvádí Maier (2012, s. 1) prvotní projevy suburbanizace je možné spatřovat již před průmyslovou revolucí.

Klasická suburbanizace vyznačující se masivním přílivem lidí do měst probíhala na konci 19. a na počátku 20. století (Ouředníček a kol., 2008, s. 10). Přičemž snahou bylo řešit stav a problémy měst, které vznikly v důsledku průmyslové revoluce. Průmyslové město bychom mohli charakterizovat jako město přelidněné, sužované dopravními kongescemi, město se špatnou kvalitou obytného a hygienického prostředí. Růst města byl způsoben stěhováním velkého počtu dělníků za prací, přičemž docházelo také k růstu počtu obyvatel ve městech. Reakcí na tyto zhoršující se podmínky a fungování měst bylo „objevení“ územního plánování, prostorové i plošné regulace a využití limitů území. Lze tedy konstatovat, že územní plánování bylo založeno za účelem odstranění špatných disproporcí ve fungování města (Šilhánková a kol., 2007, s. 31).

1.2.2.1 Srovnání vývoje suburbanizace ve světě a v ČR

Tato kapitola se zaměří na rozdílnost v charakteru, velikosti i vývoje suburbanizačního procesu v postsocialistických a západoevropských zemích a USA. Jak uvádí Ouředníček, Špačková a Novák (2013, s. 17) suburbanizace je v současnosti velmi diskutovaným tématem v postsocialistických zemích, kdežto v USA a západoevropských zemích bylo dominantním výzkumným tématem již v 50. a 60. letech 20. století.

- *Vývoj suburbanizace ve světě*

První projevy suburbanizačního procesu byly zaznamenány již v 18. století v Anglii. Suburbanizace se projevila především kolem Londýna, kdy se bohatší lidé z vyšších vrstev v důsledku velkého přílivu nových obyvatel z celého světa, začali postupně stěhovat na venkov (Fishman, 1898, s. 18-19). Clapson a Hutchison (2010, s. 3) dodávají, že suburbanizace pracujících lidí byla v Anglii způsobena především likvidací slumů, tzv. slum clearance. Přestože má suburbanizace původ v Anglii, Spojené státy americké jsou zemí, kde dosáhl proces suburbanizace, jak jej známe dnes, největšího rozsahu a z počátku byl cíleně podporován i státem. V USA se suburbanizace začala projevovat již v polovině 19. století. V té době se však týkala pouze obyvatel z vyšších vrstev, jelikož pouze ti si mohli dovolit bydlet jinde, než pracovat (Ptáček, 2002, s. 56-58).

V západní Evropě se první dekoncentrační tendence projevily stejně jako ve Spojených státech amerických na konci 19. století, avšak s mnohem menší razancí, v menším rozsahu a měl méně negativní vliv na destrukci centrálních částí měst. Důvodem odlišného vývoje

suburbanizace v USA a Západní Evropě je historicky daný odlišný typ osídlení a odlišné morfologické a sociální znaky měst. Za typický morfologický znak amerického města lze považovat kolonie rodinných domků v předměstích a příměstských oblastech, které většinou vyrostly na „zelené louce“. Naopak morfologie evropských měst se vyznačuje tím, že dochází k přestavbám původních sídel a dochází nárůstu domků v obcích. Evropské město na rozdíl od amerického se vyznačuje nižším stavebním profilem a evropská města mají mnohem menší plochy jak americká se srovnaným počtem obyvatel. Dalším výrazným rozdílem je významnost dopravy. V evropském městě je role veřejné dopravy mnohem větší než v americkém městě, což nevede k tlakům na přemísťování obytné a pracovní funkce mimo centra měst jako je tomu ve Spojených státech amerických (Ptáček, 2002, s. 67 – 68).

- *Vývoj suburbanizace v České republice*

V České republice jsme mohli rozvoj suburbanizace zaznamenat již v meziválečném období a to zejména podél a v blízkosti železničních tratí. To tedy znamená, že suburbanizace není v ČR novým jevem (Sýkora, 2002, s. 12). Až do druhé světové války probíhala v ČR suburbanizace podobně jako ve střední a západní Evropě. Druhá světová válka pak znamenala velký zlom v rozvoji velkých českých měst, jelikož zpomalila disperzi bydlení do okolí měst. S největším rozvojem suburbanizace v ČR jsme se mohli setkat ve 20. a 30. letech minulého století, poté však došlo k pozastavení suburbanizace komunistickým režimem, který podporoval především tzv. střediskové obce. Tím pádem docházelo ke stagnaci či úpadku menších obcí v zázemí velkých měst. V roce 1989, kdy došlo k pádu komunistického režimu, se suburbanizace začala opět vyvíjet. V důsledku změny režimu klesly reálné mzdy, vzrostla nezaměstnanost a prudce rostly ceny nemovitostí. Nejdříve proto bylo bydlení za městem cenově dostupné pouze pro vyšší vrstvu obyvatel. A jak uvádí Musil (2001, s. 290) předměstí nebyla pro soustavu domácností z ekonomického hlediska atraktivní, jelikož v době komunismu se výdaje na bydlení v příměstských částech příliš nelišily od nákladů za bydlení v centrech měst. K postsocialistickému období Kiril a Sýkora (2014, s. 7) dodávají, že díky všem okolnostem, ke kterým došlo vlivem změny režimu (kapitalistický systém, otevřený trh, investice), se stala suburbanizace nejviditelnějším procesem metropolitního rozvoje té doby. Ve druhé polovině 90. let se situace měnila a díky rostoucí kupní síle střední vrstvy obyvatel a širším možnostem hypotečního financování, se bydlení mimo město stalo dostupné i pro střední vrstvu (Sýkora, 2002, s. 12). Kostelecký a Čermák (2004, s. 28) pak

v souvislosti s pádem komunistického režimu hovoří o nárůstu výstavby nového bydlení, přičemž státní výstavba byla nahrazena soukromou.

V současnosti, přesněji v posledních dvaceti až patnácti letech, neustále sílí proces komerční i rezidenční suburbanizace. V rámci ČR dochází k největšímu rozvoji v metropolitní oblasti hlavního města Prahy a s menší intenzitou dochází k suburbanizačnímu rozvoji v zázemí dalších metropolitních oblastí velkých měst. Tento trend se předpokládá také do budoucnosti a to na základě řady rozestavěných projektů v mnoha suburbánních obcích a rostoucímu počtu mladých rodin s dětmi (Ouředníček, 2009, s. 5).

1.2.3 Druhy suburbanizace

V důsledku suburbanizace vznikají nová místa a lokality. Jedná se například o nákupní nebo průmyslové zóny nebo oblasti nové výstavby, tzv. satelitní městečka. Na základě toho, k čemu tato nová místa slouží, pak rozlišujeme různé druhy suburbanizace (Ouředníček, 2008, s. 10). Nejčastěji bývají vymežovány tři druhy suburbanizace, a to: rezidenční, komerční a urban sprawl. Jednotlivým druhům suburbanizace se věnují následující podkapitoly.

1.2.3.1 Rezidenční (obytná) suburbanizace

Rezidenční suburbanizace jako dílčí složka procesu suburbanizace vztahující se k obyvatelstvu, je definována jako migrace (změna trvalého bydliště) obyvatelstva směrem z jádrových měst metropolitních regionů do jejich zázemí. Přičemž jádrová města v České republice jsou taková města, která mají více jak 10 000 obyvatel (Ouředníček, Špačková, Novák, 2014, s. 5). V důsledku rezidenční suburbanizace sledujeme tedy především postupný odliv obyvatel z jádrových oblastí do nových domů v okolních obcích. Je možné rozlišit dvě formy rezidenční neboli obytné suburbanizace. V prvním případě dochází k tomu, že developeři vytvářejí celé rezidenční okresky, rozparcelují je a doplní nezbytnou infrastrukturou. Tyto okresky pak nabízí zájemcům, kteří si výstavbu zajistí individuálně. V druhém případě dochází k výstavbě na volných parcelách uvnitř existující zástavby (Sýkora, 2002, s. 13).

1.2.3.2 Komerční (pracovní, obslužná) suburbanizace

Komerční neboli *obchodní* či *obslužná suburbanizace* je charakteristická přesunem obchodních, distribučních, skladovacích i výrobních aktivit v zázemí velkých měst.

Většina těchto nových areálů komerční výstavby je budována na místě původních polí, tzv. na „zelené louce“ neboli „greenfield“. Jedná se o proces, který si klade velkou náročnost na plochu a dopravní dostupnost (Sýkora, 2002, s. 13). Krejčová (2015, s. 8) definuje také pásmo komerční suburbanizace. Jedná se o území, které se nachází v bezprostředním ale i vzdálenějším okolí velkého města. Je to území, které je charakteristické vysokým počtem ekonomických subjektů, nízkou mírou nezaměstnanosti, velkým podílem vysokoškolsky a odborně vzdělaných zaměstnanců či vysokou mírou ekonomické aktivity.

1.2.3.3 Urban sprawl

Urban sprawl je jedním ze specifických procesů suburbanizace, který je v současné době velmi často diskutovaným tématem, jelikož bývá hodnocen jako jeden z negativních dopadů suburbanizace. Například Ouředníček (2008, s. 11) považuje tento proces za nejméně udržitelnou formu prostorového růstu měst a definuje jej jako nežádoucí formu suburbanizace z hlediska ekonomického, sociálního i environmentálního. Tento proces je považován za neřízené a nepromyšlené umístování komerčních a rezidentních areálů do krajiny. Seltzer (2002, s. 81) pak proces *urban sprawl* charakterizuje nízkou hustotou osídlení, značnou separací jednotlivých urbanizovaných zón a vysokou závislostí na automobilech. Jak uvádí Sýkora (2002, s. 10) jedná se o proces, který je typický pro metropolitní oblasti v USA.

1.2.4 Důsledky suburbanizace jako urbanizačního procesu a její dopady na jednotlivá území

Přestože suburbanizace v České republice zdaleka ještě nedosahuje takových rozměrů jako například v západní Evropě či v USA, v posledních letech dochází i zde k významným změnám, které s sebou nesou řadu změn ve využívání krajiny člověkem či v našem systému osídlení. Jedná se tedy o proces, který zásadně ovlivňuje životní či sociální prostředí či ekonomickou situaci daného území. Nejčastěji se o procesu suburbanizace hovoří v souvislosti s proměnou urbanistické struktury, proměny rázu sídel, či v souvislosti s dopravními problémy či s riziky pro přírodní prostředí. Z pohledu regionálního rozvoje mohou jednotlivé důsledky suburbanizace znamenat buď to hrozbu pro rozvoj obce či regionu nebo na něj lze pohlížet jako na rozvojové příležitosti. Pak záleží na jednotlivých obcích, jak se s těmito důsledky vyrovnají, zhodnotí, nebo zda je regulují. Jednotlivým dopadům suburbanizace jsou podrobněji věnovány následující podkapitoly.

1.2.4.1 Sociální dopady suburbanizace

Jak uvádí Šilhánková a kol. (2007, s. 113) suburbanizace je proces, který je součástí vývoje měst, a mezi její znaky patří prostorová i sociální segregace. V případě segregace mluvíme o sociálním vytěsňování, neboli prostorovém vyloučení (www.antropowe.cz, 2007). Míru segregace můžeme odvozovat dle typu rezidenční suburbanizace. Zástavba v intravilánu obce či individuální výstavba na okraji zastavěného území vyvolávají nejnižší riziko sociální segregace. O vyvolání vyšší míry sociální segregace pak hovoříme v souvislosti s kolonií rodinných domků. V suburbiích typu „uzavřená komunita“ lze očekávat nejvyšší míru sociální segregace (Šilhánková a kol., 2007, s. 115). Ale jak uvádí Potočný (2006, s. 47) setkáváme se i s uzavřenými suburbii, které jsou důsledkem dobrovolné segregace. Takto izolovaná prostředí pak zvyšují pocit odloučenosti a izolovanosti od ostatních obyvatel, přičemž takováto segregace může být hrozbou do budoucna. V důsledku suburbanizačního procesu tedy můžeme zaznamenat, že dochází ke změnám sociálního prostředí suburbií. Avšak v jednotlivých typech suburbií jsou suburbanizační procesy odlišné, co se týká intenzity i dopadů, proto projevy segregace nejsou tak silné. Ouředníček a Temelová (2007, s. 3) hovoří o selektivních projevech suburbanizace, které se projevují v nerovnoměrném rozvoji jednotlivých částí příměstské zóny. Stejně také Šilhánková a kol. (2007, s. 114) považují suburbanizaci za selektivní proces, který posiluje výše zmíněnou segregaci. Ouředníček a Temelová (2007, s. 3) hovoří také o tom, že mezi původními obyvateli příměstské zóny a nově příchozími suburbanizéry lze spatřit rozdíly v demografické struktuře a ve výběru demografických a sociálních skupin obyvatelstva. Hlavní rozdíly spatřují tito autoři ve vzdělání a velikosti příjmů obyvatel původních a nově příchozích. Přičemž mezi nově příchozími obyvateli převažují osoby s vyšším vzděláním (středoškolské nebo vysokoškolské), které patří do kategorie s vyššími příjmy a jedná se o osoby v nižším věku, kteří vyhledávají zdravější životní styl. Díky této diferenciaci dochází k polarizaci sociálně prostorové struktury, což může vést k řadě problémů způsobených sociální nerovností obou skupin obyvatel či posílení sociálního prostředí obce.

Naproti výše zmíněným negativním dopadům s sebou suburbanizace nese také pozitivní dopady v oblasti sociální. Mezi tato pozitiva Šilhánková a kol. (2007, s. 117) řadí například ekonomickou proměnu obce (živnostníci, drobné podnikání), aktivitu nových občanů či proměnu společenskou nebo kulturní. Z čehož tedy lze odvodit, že snahou každého občana by mělo být navázání dobrých vztahů s novými spoluobčany a noví občané by se taktéž

měli začlenit do komunitního života. Dobré a kvalitní komunální vazby mezi spoluobčany by pak sice mohli pouze pomalým tempem vést ke snížení negativních dopadů suburbanizace v sociální oblasti.

1.2.4.2 Environmentální dopady suburbanizace

Jelikož se o suburbanizaci mluví jako o procesu, díky kterému se města rozšiřují do okolní venkovské a přírodní krajiny, je potřeba zmínit, že tento proces s sebou bohužel nese i environmentální a ekologická rizika. Šilhánková a kol. (2007, s. 99) hovoří o trendu výstavby samostatných rodinných domů, skladů nebo výrobních závodů, jehož důsledkem je zábor zemědělské půdy původně určené k lesnictví či zemědělské činnosti. S čímž souvisí i to, že takové území postrádá zázemí v podobě infrastruktury. Tento problém je tedy provázán s výše zmíněným velkým nárůstem počtu obyvatel v suburbii (viz kapitola 1.2.4.1). Díky velkému přírůstku obyvatel, jsou ve většině případů komunikace a jiné složky infrastruktury nedostačující (www.suburbanizace.cz, 2008). Pokud ale hovoříme o nárůstu obyvatel, je potřeba také zmínit, že v souvislosti s tím dochází k nárůstu individuální automobilové dopravy, která velmi negativně působí na životní prostředí. Dva z výše zmíněné problémy (nedostačující infrastruktura a růst počtu obyvatel) můžeme považovat za příčinu problémů v dopravě, jako jsou zácpy či hlukové zatížení. Čímž se pak snižuje kvalita života i v lokalitách, do kterých se lidé stěhují především za klidem a čistým ovzduším (Sýkora, 2002, s. 156). Zde je potřeba zmínit také to, že prvky infrastruktury jako například dálnice, silnice fungují v přírodě jako nepropustná zeď, čímž pak dochází k degradaci krajiny, z které se pak vytrácejí estetické a přírodní prvky (Pokludová, 2006, s. 362).

Ne příliš pozitivním jevem je výstavba na zelené louce neboli „greenfields“, kterou v současné době investoři preferují. V mnoha oblastech tedy dochází k výstavbě budov (komerčních, administrativních) a domů na nových pozemcích, naopak bohužel nejsou využívány opuštěné objekty neboli „brownfields“. Tady tedy pak dochází ke konfliktu, kdy jsou plochy využity ke komerčním, obytným či administrativním účelům na úkor toho, že by vegetace mohla být využita k příměstské rekreaci. (Šilhánková a kol., 2007, s. 101). Sýkora (2002, s. 16) hovoří o revitalizaci „brownfields“ jako o alternativě k suburbanizaci, avšak podotýká, že veřejný sektor v naší zemi tuhle variantu ještě nevyužívá natolik jako je zvykem v zahraničí.

1.2.4.3 Ekonomické dopady suburbanizace

Velmi často dochází k tomu, že obyvatelé nově vzniklých příměstských rezidenčních oblastí dojíždí za prací do centra metropolitní oblasti, kde se koncentrují firmy, které nabízí dobře placená pracovní místa pro kvalifikovanou pracovní sílu. Příměstské oblasti naopak nabízí místa pro levnější a méně kvalifikovanou pracovní sílu (maloobchod, sklady), avšak tito lidé nemají finanční prostředky pro bydlení v této oblasti. Proto tedy hovoříme o protisměrnosti dojížděky za prací u odlišných sociálních skupin obyvatelstva (Sýkora, 2003, s. 226).

V souvislosti s přílivem nových obyvatel do obcí, je potřeba zmínit také příjmy obcí. Ve většině případů obce, kterých se týká proces přistěhování nových obyvatel, očekávají, že s přílivem obyvatel se také zvýší jejich příjmy. Zde je však nutné podotknout, že velká část obyvatel si po přestěhování do nové obce, nepřehlásila adresu trvalého bydliště. Podobně se zachovala i převážná část podnikatelů a to z toho důvodu, že přepsání sídla podniku je velmi administrativně náročné. Jelikož ani obce nemají téměř žádný nástroj k tomu, aby nové občany přiměly ke změně trvalého bydliště, bohužel tak nedochází k naplnění představ obcí, že s růstem počtu obyvatel, dojde i k růstu příjmů obce (Macešková, Ouředníček, 2008, s. 28 – 29). Avšak Puldová a Novák (2008, s. 45) vyzdvihují kapacitní problémy školek a škol v suburbanizovaných oblastech, které vznikají v důsledku velkého přílivu nových obyvatel, jako možný nástroj pro obce, jak mohou nové rezidenty přimět ke změně trvalého bydliště. A to v tom ohledu, že obce si chod školek a škol financují ze svého rozpočtu sami, mohou tedy docházku podmínit trvalým bydlištěm v obci. Problémem pro obce je i tzv. „druhé bydlení“. Tento problém se týká především obcí, která se nachází v blízkosti míst, které občané využívají k rekreaci – lesy, vodní plochy. Lidé, kteří v takových obcích vlastní rekreační objekty, přispívají do rozpočtu obce pouze minimálně (např.: poplatky za svoz komunálního odpadu), přičemž výdaje obce například za údržbu či opravu komunikací jsou mnohonásobně vyšší (Mayer, 2000, s. 7).

2 REGULACE A KOORDINACE SUBURBÁNNÍHO ROZVOJE

Tato kapitola se zaměřuje na identifikaci nástrojů, především legislativních, kterými je možné koordinovat a regulovat dopady suburbanizace a územního rozvoje na dané území. Jak uvádí Maier (2002, s. 14), suburbanizace je jednou z největších současných výzev pro koordinaci prostorového uspořádání a regulaci územního rozvoje a pro územní plánování. Stejný autor také hovoří o tom, že v minulosti si jen málo kdo dovedl představit, co může neregulovaný růst kolem měst znamenat. Proto si klade otázku, jestli je možné, aby tomuto chaotickému rozrůstání pomohlo správné územní plánování?

Koncepční a strategické dokumenty jsou základními nástroji jak řídit a koordinovat rozvoj území. Tyto dokumenty stanovují rozvojové směry a hlavní cíle, kterých má být dosaženo. Hlavním předpokladem k úspěšnému rozvoji území je sladění zájmů aktérů k rozvoji daného území (www.regionalnirozvoj.cz, 2007). V kapitole je uveden přehled stěžejních koncepčních dokumentů (strategické, rozvojové, atp.), přičemž hlavním zdrojem této kapitoly jsou především zákon o podpoře regionálního rozvoje a stavební zákon, kterému je zde věnována značná pozornost, avšak ani ten neobsahuje specifické nástroje pro koordinaci suburbanizace, ale vymezuje obecné postupy a mechanismy územního plánování, které umožní identifikovat území, kde je suburbanizace problémem. V této kapitole je zmíněna také další územně plánovací dokumentace.

2.1 Agenda 21 – regulace na globální úrovni

Agenda 21 je dokument, který byl přijat v roce 1992 na summitu OSN, konaném v Rio de Janeiro. Jedná se o strategický a akční plán světového společenství, jenž stanovuje konkrétní kroky směrem k udržitelnému rozvoji (www.ma.21cenia.cz, 2017). Agendu 21 lze tedy považovat za první celosvětový dokument pro aplikaci trvale udržitelného rozvoje v praxi. Jde o komplexní plán, který rozebírá širokou definici trvale udržitelného rozvoje ve všech oblastech lidské činnosti a popisuje možná řešení exitujících globálních problémů, které jsou důsledkem neudržitelných praktik lidské společnosti. Z pohledu suburbanizace je však stěžejní část, která se věnuje integrovanému přístupu k plánování a hospodaření s územními zdroji, jejímž cílem je usnadnit rozdělování území pro využívání, které přináší největší udržitelné přínosy. (Šilhánková a kol., 2007, s. 42).

2.2 Regulace na evropské úrovni

Z pohledu regulace a koordinace suburbanizace lze za stěžejní považovat jednotlivé cíle, na jejichž podporu jsou alokovány evropské prostředky, a které jsou vyhlašovány v jednotlivých programových obdobích (Šilhánková a kol., 2007, s. 43). Regionální politika pro období 2014 – 2020 je investičním nástrojem EU, který má přispívat k naplnění cílů strategie *Evropa 2020*, jejichž hlavními cíli jsou nastartování růstu, tvorba pracovních míst, boj proti změně klimatu, řešení energetické závislosti, omezení chudoby a sociálního vyloučení (www.euroskop.cz, 2017). Avšak je patrné, že žádný z cílů se konkrétně problematikou ovlivňování procesu suburbanizace nezabývá (Šilhánková a kol., 2007, s. 44). Avšak v souvislosti s problematikou suburbanizace je možné za významné považovat následující priority: sociální začleňování, zaměstnanost a mobilita, které jsou podporovány ze sociálního fondu. Naopak fond soudržnosti se zaměřuje na podporu rozvoje infrastruktury a environmentální projekty (www.euroskop.cz, 2017).

Za další významný strategický dokument na evropské úrovni lze považovat 1. strategii udržitelného rozvoje EU - „*Strategie Evropské unie pro udržitelný rozvoj*“, která byla původně přijata na summitu v Göteborgu v roce 2001. V roce 2006 pak byla přijata Obnovená strategie udržitelného rozvoje EU. Přičemž globálním cílem této strategie je zlepšení života současné generace i generací budoucích cestou vytvoření udržitelných komunit schopných efektivně užívat zdroje a odblokovat ekologický a sociální inovační potenciál nutný k zajištění ekonomické prosperity, ochrany ŽP a sociální soudržnosti (www.mmr.cz, 2012). Z pohledu suburbanizace a jejích negativních dopadů se tohoto procesu dotýká především cíl, který je spojený s ochranou a řízením přírodních zdrojů (Šilhánková a kol, 2007, s. 45).

2.3 Regulace a koordinace suburbanizace na státní úrovni

Tato část práce se zaměří především na zákony, které jsou pro problematiku suburbanizace stěžejní. Jedná se především o *stavební zákon*, ale je zde potřeba zmínit také *Zákon o podpoře regionálního rozvoje*, který je základem pro tvorbu programových a strategických plánovacích dokumentů. V neposlední řadě je věnována také pozornost nástrojům územního plánování, kterými lze suburbanizaci usměrňovat a koordinovat.

2.3.1 Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje

Zákon o podpoře regionálního rozvoje z roku 2000 je nosnou normou regionální politiky. Jedná se o zákon, který stanovuje strategické cíle, směry a aktivity regionálního rozvoje v České republice (www.regionálnírozvoj.cz, 2017). Tento zákon upravuje podmínky pro poskytování podpory regionálnímu rozvoji a s tím související působnost ústředních správních úřadů, dále upravuje podmínky pro koordinaci a realizaci hospodářské, sociální a územní soudržnosti (Zákon č. 248/2000 Sb.).

2.3.1.1 Strategie regionálního rozvoje ČR

Strategie regionální rozvoje ČR je zakotvena v zákoně č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje. Tento dokument určuje zaměření a cíle regionálního rozvoje, zejména s ohledem na dynamický a vyvážený rozvoj státu a jeho jednotlivých regionů. Obsah Strategie regionálního rozvoje se zaměřuje zejména na analýzu stavu regionálního rozvoje, stanovuje podmínky pro vymezení státem podporovaných regionů a dále vymezuje nástroje k realizaci jednotlivých cílů (Zákon č. 248/2000 Sb.).

2.3.2 Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)

Stavební zákon je hlavním dokumentem, který upravuje formu, rozsah a podoby výstavby. Jedná se o zákon z roku 2006, který nabyl účinnosti dne 1. 1. 2007, upravuje zejména cíle a úkoly územního plánování, soustavu orgánů územního plánování, rozhodování v území, vyhodnocování vlivů na udržitelný rozvoj území, nástroje územního plánování či podmínky pro výstavbu, rozvoj území a pro přípravu veřejné infrastruktury. Zákon upravuje procesy a postupy, které mají posílit právní jistoty občanů a investorů v řízeních podle tohoto zákona a umožnit obcím a krajům ve vzájemné spolupráci rozhodovat o rozvoji jejich území (www.mmr.cz, 2012).

Hlavním cílem územního plánování je dle tohoto zákona vytvářet předpoklady pro výstavbu a pro udržitelný rozvoj území, spočívající ve vyváženém vztahu podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj pro soudržnost společenství obyvatel území, a který uspokojuje potřeby současné generace, aniž by ohrožoval podmínky života generací budoucích.

Od vydání zákona došlo již k několika novelizacím. Přičemž poslední novela stavebního zákona proběhla v roce 2016. Cílem této novely bylo zjednodušení a zrychlení stavebního

řízení. Novela by měla především odlehčit stavebním úřadům či pomoci malým stavebníkům v tom smyslu, že nově už například není potřeba vyřizovat ke stavbě domu stavební povolení, ale stačí pouze jednodušší ohlášení stavby (www.mmr.cz, 2016).

Zákon také vymezuje základní územně plánovací dokumentaci. Jedná se o dokumenty, které jsou nástroji pro řešení či předcházení negativních dopadů nestrategického přístupu k suburbanizaci. Jedná se o Zásady územního rozvoje, Územní plán a Regulační plán. Protože se jedná o dokumenty, které jsou vydávány na krajské či místní úrovni, věnuje se jim až následující kapitola.

2.3.2.1 Politika územního rozvoje

Územní plánování je velmi komplexní problematika, která přesahuje pravomoci územních orgánů veřejné správy a územního rozvoje včetně firem a občanů, proto vyžaduje širokou participaci všech aktérů. Je součástí celkové strategie ozdravení měst a zlepšení udržitelnosti rozvoje měst a regionů a ve své spjatosti s využíváním území má podstatný vliv na udržitelnost využívání území jako jednoho z elementárních zdrojů. Ve vztahu k udržitelnosti chápeme území jako zdroj půdy, nositele přírodních zdrojů (nerostné suroviny, voda) a jako prostor pro územní rozvoj ve formě staveb a terénních úprav (Maier a kol., 2008, s. 92).

Hlavním nástrojem územního plánování je dokument *Politika územního rozvoje*, který slouží především ke koordinaci územního rozvoje na celostátní úrovni a pro koordinaci územně plánovací činnosti krajů (www.mmr.cz, 2012). Šilhánková a kol. (2007, s. 62) uvádí, že za odkaz směřující k regulaci suburbanizace lze považovat tu část, která se věnuje podmínkám pro hospodárné využívání zastavěného území a zajištění ochrany nezastavěného území. Stejně pak lze najít odkaz na regulaci procesu suburbanizace v paragrafu, který říká, že při vytváření nebo změnách suburbánního prostředí je potřeba předcházet prostorově – sociální segregaci, která má negativní vliv na sociální soudržnost obyvatelstva.

2.4 Regulace suburbanizace na regionální úrovni

Úlohou krajské úrovně je koncepční a výkonná činnost samosprávných orgánů krajů v oblasti regionálního rozvoje. Základní stavební jednotkou tvorby a realizací regionálního rozvoje jsou orgány kraje, které koordinují rozvoj svého územního obvodu, koordinují zájmy obcí ve věcech regionálního rozvoje a spolupracují s ústředními orgány veřejné

správy. Rozvoj území na krajské úrovni vychází především z platné legislativy – Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích a Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje. Tyto zákony ukládají krajům povinnost pečovat o všestranný rozvoj svého území. Kraje schvalují v samostatné působnosti program rozvoje kraje a Zákon o podpoře regionálního rozvoje shrnuje vhodnou strukturu programu rozvoje územního obvodu kraje a definuje oblasti, na které by měla být podpora zaměřena (Šilhánková a kol., 2007, s 53).

2.4.1 Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích

Jedná se o zákon z roku 2000, který stanovuje výkon krajů jako koncepční a výkonnou činnost samosprávných orgánů v oblasti územního rozvoje. V tomto zákoně jsou kraje vymezeny jako základní stavební jednotka pro tvorbu a realizaci regionálního rozvoje a provádí koordinaci rozvoje územního obvodu kraje. Dále potom kraje koncipují vnitřní rozvojové politiky a implementují rozvojové programy (Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích).

2.4.2 Program rozvoje kraje (PRK)

Program rozvoje kraje je základním střednědobým programem podpory regionálního rozvoje na úrovni kraje, který se skládá z cílených opatření a intervencí zaměřených na stimulaci rozvoje kraje. Cílem programu rozvoje kraje je navrhnout pro stanovené plánovací období určitá opatření, která vycházejí ze strategie rozvoje kraje, a jsou realizovatelná dostupnými finančními prostředky (www.kr-stedocesky.cz, 2017). Jedná se o rozvojový program, který zahrnuje jednak úkoly rozvoje finanční povahy, ale i úkoly nefinanční povahy, a to především politiky, nástroje, politická podpora nebo doporučení pro ústřední správní orgány (Šilhánková a kol., 2007, s. 54).

2.4.3 Zásady územního rozvoje (ZÚR)

Jedním z nástrojů územního plánování na úrovni krajů jsou *Zásady územního rozvoje*, které jsou nadřazeny územním plánům obcí. ZÚR lze tedy považovat za strategický územní plán celého kraje, který vychází z Politiky územního rozvoje ČR a podkladem pro tento dokument jsou Územně analytické podklady (www.iprpraha.cz, 2017).

ZÚR se vydávají formou opatření obecné povahy pro celé území kraje a stanoví zejména základní požadavky na účelné a hospodárné uspořádání území kraje, vymezí plochy nebo koridory nemístního významu a stanoví požadavky na jejich využití. Součástí zásad je i vyhodnocení vlivů na udržitelný rozvoj území (Lalík, 2012, s. 189).

2.5 Regulace suburbanizace na obecní úrovni

Pravomoci města/obce v oblasti rozvoje jsou vymezeny v zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích, který umožňuje obecnímu zastupitelstvu schvalovat program rozvoje obce. Rozsah a obsah dalších strategických dokumentů na místní úrovni není nijak zákonem upraven (Šilhánková a kol., 2007, s. 55).

2.5.1 Místní (lokální) agenda 21

Místní Agenda 21 (MA21) je dokument, který se snaží o aplikaci Agendy 21 (viz kapitola 2.1) na lokální úrovni. MA21 se snaží o kvalitní veřejnou správu, která musí být z pohledu OSN a EU otevřená, transparentní, efektivní a musí umožňovat účast veřejnosti na rozhodování a plánování. Jen taková veřejná správa pak může vést k udržitelnému rozvoji obce či regionu. Součástí fungující MA21 je kvalitní strategické plánování a řízení včetně systému financování, průběžná a aktivní komunikace s veřejností a dále pak systémové a měřitelné směřování k udržitelnému rozvoji (www.ma.21.cenia.cz, 2017). Jedná se o dokument, který není ani zákonem ani nařízením, není tedy povinný, je to pouze způsob, kterým mohou obce využít získané informace a zkušenosti k dosažení udržitelného rozvoje (Šilhánková a kol., 2007, s. 56).

2.5.2 Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích definuje obce a upravuje výkonnou činnost obce v oblasti místního rozvoje. Tento zákon stanovuje obcím povinnost dbát o všestranný rozvoj svého území a zájmy občanů, chránit veřejný zájem a dbát o komplexní územní rozvoj, rozvoj zdravých životních podmínek a dopravy a celkový kulturní rozvoj (Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích).

2.5.2.1 Program rozvoje obce

Základním rozvojovým dokumentem rozvoje obce, je *program rozvoje obce*, který je zakotven v zákoně o obcích. Tento rozvojový dokument stanovuje hlavní oblasti rozvoje obce, formuluje možná řešení a sladuje představy jednotlivých subjektů o rozvoji obce. Program rozvoje je východiskem pro rozhodování orgánů obce v rozvojových záležitostech a zároveň zvyšuje připravenost obcí k získání vnějších veřejných finančních prostředků (www.mmr.cz., 2012).

2.5.3 Územní plán

Územní plán patří k územně plánovací dokumentaci a je definován ve stavebním zákoně. Dle Lalíka (2011, s. 709) územní plán stanovuje základní koncepci rozvoje území obce, ochrany jeho hodnot, jeho plošného a prostorového uspořádání, uspořádání krajiny a koncepci veřejné infrastruktury; vymezuje zastavěné území, plochy a koridory, zejména zastavitelné plochy a plochy určené ke změně stávající zástavby, k obnově nebo opětovnému využití území.

Tento dokument se vydává formou opatření obecné povahy podle správního řádu, pořizuje se a vydává pro celé území obce (www.prerov.eu, 2017). Územní plán v souvislostech a podrobnostech území obce zpřesňuje a rozvíjí cíle a úkoly územního plánování v souladu se zásadami územního rozvoje kraje a s politikou územního rozvoje (Lalík, 2011, s. 709).

2.5.4 Regulační plán

Stejně jako územní plán je ve stavebním zákoně definován i *regulační plán*, který je základním koncepčním nástrojem územního plánování obce. Jedná se o podrobnější plánovací dokumentaci, která zpřesňuje koncepci územního plánu (www.olomouc.eu, 2012). Regulační plán tedy musí být v souladu s nadřazenými územně plánovacími dokumentacemi. Konkrétně se jedná o územní plán a Zásady územního rozvoje. Ve stavebním zákoně je regulační plán definován jako dokument, který stanovuje podrobné podmínky pro využití pozemků, pro umístění a prostorové uspořádání staveb, pro ochranu hodnot a charakteru území a pro vytváření příznivého životního prostředí.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 ANALÝZA PROCESU REZIDENČNÍ A KOMERČNÍ SUBURBANIZACE V ZÁZEMÍ OLOMOUCE

Další část této práce se zaměřuje na analýzu suburbanizačního procesu v zázemí města Olomouce. Pro zpracování této analýzy jsou využita především statistická data. Cílem této kapitoly je charakterizovat vývoj a intenzitu tohoto procesu a v neposlední řadě jsou zde vymezeny hlavní suburbanizační zóny.

3.1 Vymezení a charakteristika zkoumaného území

Pro analýzu v této práci bylo město Olomouc stanoveno jako jádrové, což je označení pro město, ze kterého se při probíhajícím procesu suburbanizace dekoncentrují (vystěhovávají) obyvatelé a aktivity do jeho zázemí (www.suburbanizace.cz, 2017). Město Olomouc se řadí na 6. místo v ČR co se velikosti týče. Toto statutární město se nachází v Olomouckém kraji, který se rozkládá ve střední části Moravy. Město Olomouc je považováno za centrum Olomouckého kraje, který je dále tvořen těmito okresy: Prostějov, Přerov, Šumperk a Jeseník (www.csu.cz, 2017). Díky své významnosti (geografická poloha, socioekonomický význam) je Olomouc významným centrem Střední Moravy a velmi silnou spádovou oblastí nejen pro okres Olomouc, ale v podstatě pro celý kraj. Co se počtu obyvatel týče, je Olomouc největším městem Olomouckého kraje a také regionu NUTS II Střední Morava, který tvoří Zlínský kraj společně s Olomouckým. Avšak díky své historii, starobylé univerzitě, kulturním a řemeslným tradicím se toto město řadí také mezi nejvýznamnější města České republiky.

Město Olomouc je městkou památkovou rezervací a je považováno za kulturní, hospodářské a zemědělské centrum Hané. Olomouc má dlouhou tradici průmyslové výroby, přičemž za dominantní lze považovat potravinářský a strojírenský průmysl (www.prvk.kr-olomoucky.cz, 2004). Za tradiční firmy bychom mohli považovat Nestlé – Zora Olomouc či Mlékárnu Olma a mezi tradiční strojírenské firmy bychom zařadili firmu Sigma Group s.r.o. či Moravské železářny. Vzhledem ke vhodné poloze města, rozvinutému průmyslu a kvalifikované pracovní síle, má Olomouc velký potenciál růstu. V posledních letech dochází k dalšímu rozvoji průmyslu ve městě a to díky zahraničním investicím (www.olomouc.eu, 2012).

Olomouc je díky vysokému školství a velkému počtu středních škol centrem vzdělanosti nadregionálního významu. Například v akademickém roce 2014/2015 bylo v Olomouci

evidováno 22 666 vysokoškolských studentů (www.olomouc.eu, 2015). V Olomouci sídlí jedna z nejvýznamnějších univerzit v ČR - Univerzita Palackého a v současnosti také soukromá Moravská vysoká škola. Vzdělání obyvatelstva tohoto města je nad průměrem ČR, což je předpokladem pro budoucí ekonomický rozvoj města (www.olomouc.eu, 2012).

3.1.1 Mikroregion Olomoucko

Mikroregion bývá charakterizován jako region malého geografického měřítka, v praxi se většinou jedná o sdružení obcí. Mikroregiony bývají zpravidla vytvářeny za účelem získání společné podpory a pro čerpání prostředků ze státních fondů a fondů EU. V současnosti je na území Olomouckého kraje vymezeno 59 mikroregionů, přičemž jedním z nich je Mikroregion Olomoucko (www.kr-olomoucky.cz, 2016). Tento mikroregion je tvořen městem Olomouc a 25 okolními obcemi, jejichž vlastní život je významně tímto městem ovlivněn. Mezi obce mikroregionu patří: Blatec, Bohuňovice, Bystročice, Bukovany, Bystrovany, Dolany, Grygov, Hlušovice, Hněvotín, Horka nad Moravou, Charváty, Kožušany – Tážaly, Křelov – Břuchotín, Majetín, Náklo, Příkazy, Samotišky, Skrbeň, Střeň, Štěpánov, Tověř, Ústín, Velká Bystřice, Velký Týnec a Věrovany (www.olomouc.eu, 2012). Město Olomouc představuje pro obyvatele těchto obcí pracovní příležitosti, široké spektrum kulturních možností či kulturní a sportovní využití, naopak tyto obce nabízí obyvatelům Olomouce nejen rekreační a volnočasové příležitosti, ale především pozemky připravované pro individuální výstavbu, případně plochy a prostory pro podnikání. Obce a město spolupracují na plnění strategického plánu ekonomického rozvoje tak, aby byla posílena konkurenceschopnost tohoto mikroregionu v rámci celé České republiky (www.spqo.cz, 2013).

3.2 Vývoj suburbanizačního procesu ve zkoumaném území

Jelikož se tato práce věnuje nejen městu Olomouc ale především suburbanizačním procesům, které probíhají v jeho zázemí, je potřeba si vymezit pojem zázemí. Burian, Miřijovský a Macková (2011, s. 12) uvádějí, že zázemí města je vymezeno obcemi, které mají s městem nejintenzivnější vazby, konkrétně se jedná o vazby pracovní, ekonomické či dopravní. Tito autoři také konstatují, že zázemí, které je s centrem spjata intenzivními vazbami, se označuje jako „funkční městský region“ (FUA – funkční urbanizovaná území). Dále je možné zázemí města vymezit jako okrajovou část aglomerace, která dříve plnila především zemědělskou funkci a zásobovala město, přičemž v současnosti je charakterizováno těsnými vazbami na jádro (www.suburbanizace.cz, 2017).

Proces suburbanizace ve zvoleném území – Olomoucko – je pozorovatelný již od poloviny devadesátých let 20. století až do současnosti. Přičemž v současnosti je velkým trendem výstavba developerských bytových projektů (Kladivo a Šimáček, 2011, s. 33).

Přestože se suburbanizace projevuje úbytkem obyvatelstva jádrového města a naopak růstem obyvatel v okolních obcích, je možné v Olomouci pozorovat také suburbanizaci, která probíhá v katastrálním území města. Což v praxi znamená, že obyvatelé se z centra města (například panelová sídliště) stěhují do okrajových částí, které jsou pro život klidnější, ale zároveň jsou velmi dobře dopravně dostupné a dobře dopravně s centrem spojeny (Kladivo a Šimáček, 2011, s. 32 – 38). Na základě dostupných statistik je možné v Olomouci zaznamenat trvalý úbytek počtu obyvatel a naopak nárůst obyvatel v okolních obcích. Například Burian, Miřijovský a Macková (2011, s. 13) považují za klíčové období, kdy se v Olomouci a okolí projevila suburbanizace, období mezi lety 1994 a 1996, kdy začalo mít město Olomouc záporné migrační saldo, a podíl obyvatel vystěhovaných do okolních obcí přesahoval 40 %.

Jelikož jsou projevy suburbanizace v Olomouci a jeho okolí značně pozorovatelné, je jí podrobněji a konkrétněji věnována analýza v dalších kapitolách této práce.

3.3 Vývoj rezidenční suburbanizace na Olomoucku

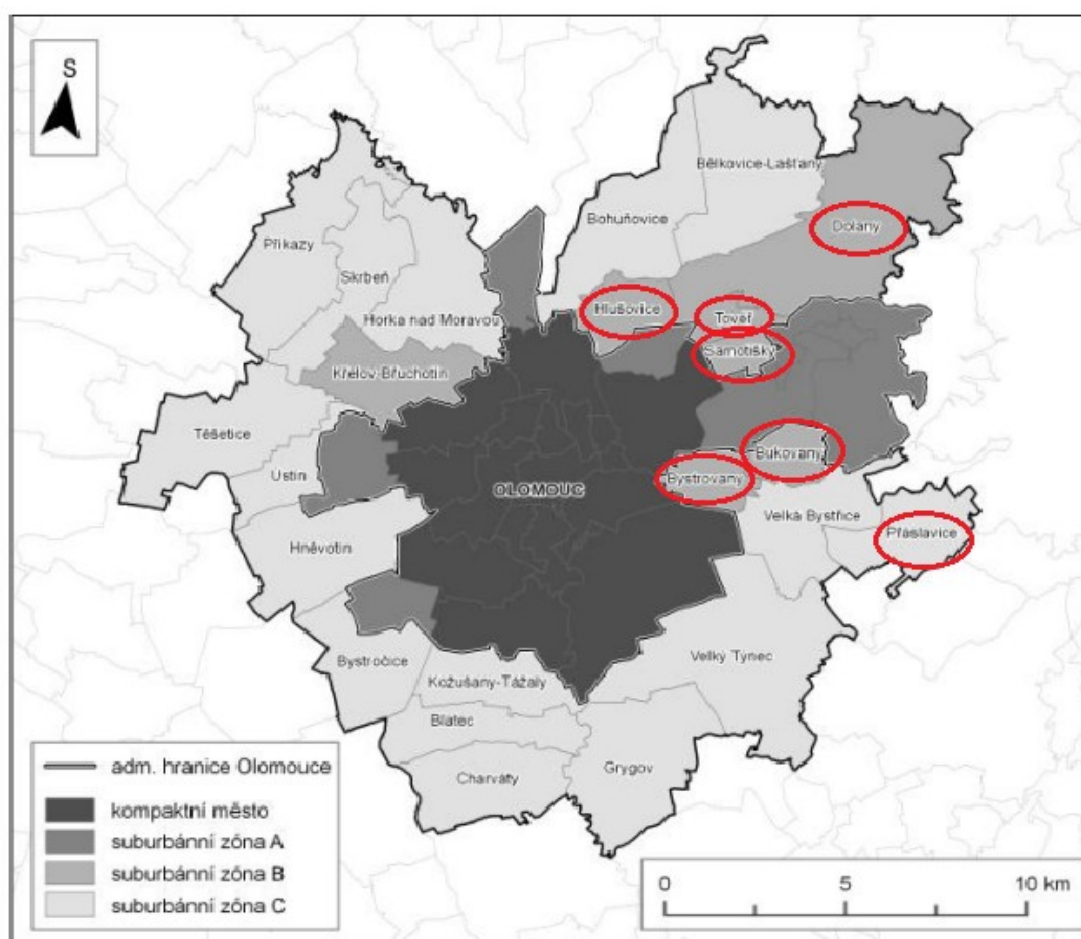
Tato kapitola se zaměří především na suburbanizaci rezidenční. Postupně bude provedena analýza jednotlivých demografických ukazatelů, na základě které bude tento proces hodnocen.

3.3.1 Vymezení hlavních suburbánních zón v zázemí města Olomouce

Existuje mnoho způsobů, jak lze vymezením suburbánního prostoru. V této práci bude tento prostor vymezen na základě vztahů neboli interakcí s centrem, jelikož suburbanizace úzce souvisí s vazbami na dané město (například zvýšená dojíždka do zaměstnání ze suburbánní zóny do centra). Z důvodu zkrácení je vhodné využít více ukazatelů, na základě kterých je vyhodnocen potenciál k suburbanizačnímu rozvoji.

Pro vymezení suburbánního prostoru v zázemí Olomouci bylo předlohou vymezení, které uvádí Halás (2012, s. 50). Halás vymezil Olomouc jako kompaktní město a kolem něj tři suburbánní zóny. Pro účel této diplomové práce byly jako obce spadající do suburbánního prostoru v zázemí Olomouce vybrány ty obce, které se vyznačují vysokou intenzitou bytové výstavby, vysokou mírou migrace a velkým přírůstkem obyvatel. Jedná se

především o tyto obce: Hlušovice, Tovět, Bukovany, Bystrovany, Dolany, Samotišky a Přáslavice, které se dle vymezení Haláse nachází v suburbánní zóně A, tedy v zóně, která obklopuje kompaktní město Olomouc. Všechny tyto obce se nachází severně, severo - východně a východně od jádrového města Olomouc a jsou dobře dopravně dostupné z Olomouce, což je hlavním důvodem, proč jsou tyto obce vyhledávány jako místo pro život. V následujících kapitolách jsou pak hodnoceny a analyzovány jednotlivé ukazatele, na základě kterých lze určit, zda se jedná o suburbanizovanou obec. Tyto obce budou v práci postupně hodnoceny na základě vývoje počtu obyvatel, migračního salda a intenzity bytové výstavby.

Obrázek 2: Vymezení suburbánních zón v zázemí Olomouce

(Zdroj: Halás, 2012, s. 50, vlastní zpracování)

Obec Hlušovice

Velmi blízkým sousedem krajského města Olomouc, je obec Hlušovice, která je od Olomouce vzdálena 5 km. Obec se osamostatnila v roce 1990 a díky tomu, že se nachází v ochranném pásmu vodních zdrojů, rozhodla se orientovat svůj rozvoj jako obytné sídlo

s dobrými přírodními podmínkami. Obec využívá také výhody dobré dopravní dostupnosti. Spojení mezi Hlušovicemi a Olomoucí je zajišťováno železniční a silniční dopravou, což obec využívá hlavně pro zaměstnávání svých obyvatel (www.hlusovice.eu, 2015).

Obec Tověř

Obec Tověř je obec, která se v roce 1990 oddělila od obce Dolany, a nachází se ve vzdálenosti 8 km od Olomouce. Obec se nachází poblíž silničního tahu, spojujícího Olomouc a Šternberk, a dopravní obslužnost obce je zajišťována městskou integrovanou dopravou. Obec je vyhledávaným místem pro bydlení, jelikož se nachází v blízkosti přírody a obec poskytuje občanům kulturní a sociální zázemí (www.mistopisy.cz, 2017).

Obec Bukovany

Ve vzdálenosti 10 km od Olomouce se nachází obec Bukovany, jenž získala samostatnost v roce 1990. Bukovany se rozprostírají nad Olomoucí, proto nabízí nejen výhled na Jeseníky, Dražanskou vrchovinu a samotnou Olomouc, ale také zázemí a vybavenost občanům. Obec je s přilehlým krajským městem Olomouc spojena městskou hromadnou integrovanou dopravou (www.mistopisy.cz, 2017).

Obec Bystrovany

Jedná se o obec, která se nachází zhruba 4 kilometry od města Olomouc, ke které patřila až do roku 1993. Od té doby je to samostatná obec, která prochází rychlým rozvojem, co se investiční výstavby týče. Obec občanům nabízí vybavení v podobě mateřské a základní školy či sportovního areálu. Stejně jako obce předchozí jsou také Bystrovany z Olomouce dostupné městskou hromadnou integrovanou dopravou. (www.bystrovany.cz, 2017).

Obec Dolany

Dolany se nachází asi 8 km od Olomouce a součástí této vesnice je osada Dolánky. Dolany jsou typickou hanáckou vesnicí, kde se nachází řada zemědělských usedlostí s humny a hospodářskými staveními. Jedná se o obec, která je protnutá mnoha turistickými cestami a mimo to leží v blízkosti hlavního tahu na Olomouc ve směru od Šternberka. S Olomoucí je obec spojena především autobusovou dopravou (www.dolany-ol.cz, 2017).

Obec Přáslavice

Jednou z nejstarších obcí na Olomoucku je obec Přáslavice, která se nachází ve vzdálenosti asi 10 km od Olomouce. Tato vesnice se nachází v blízkosti tahu od Olomouce na Lipník

nad Bečvou. Dopravní obslužnost je zajišťována především autobusovou dopravou a vesnice je spojena s okolními obcemi také cyklostezkami. Obec je nabízí kulturní a sportovní využití a v obci se nachází i mateřská škola (www.praslavice.com, 2017).

Obec Samotišky

V roce 1993 vznikla odtržením od Olomouce obec Samotišky, která se od tohoto města nachází ve vzdálenosti cca 7 kilometrů, a jelikož s městem přímo sousedí, jedná o příměstské sídlo. Díky tomu je tato obec z Olomouce také dobře dostupná autobusovými spoji a navíc do obce vede cyklotrasa. Obec je vybavena jak mateřskou tak základní školou a občanům nabízí také sportovní a kulturní využití (www.mistopisy.cz, 2017).

3.3.2 Analýza demografických ukazatelů

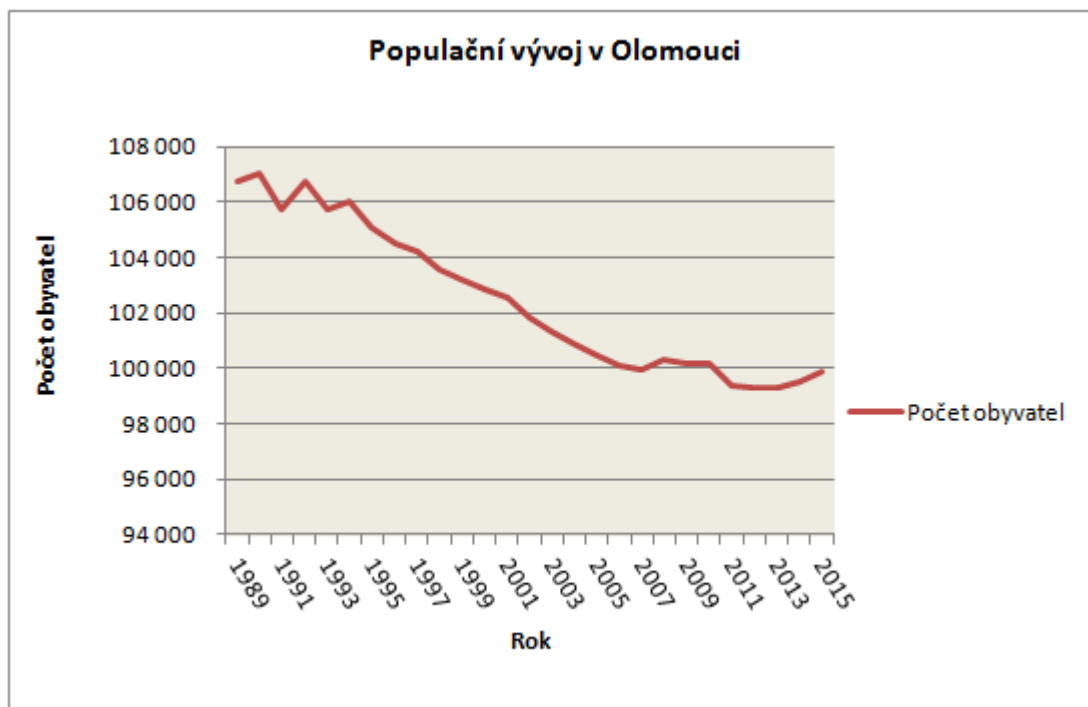
Měření a hodnocení suburbanizace je v posledních letech věnována značná pozornost. Především bývá hodnocena intenzita tohoto procesu a její dopady. Suburbanizaci lze hodnotit rozmanitým způsobem. Jak uvádí Ouředníček, Špačková a Novák (2013, s. 62) suburbanizace se nejčastěji sleduje jako růst malých obcí a nejčastěji jsou k jejímu hodnocení využívány metody sledování populačního růstu suburbánních obcí či mapování migrační bilance a bytové výstavby, jelikož v obcích s vysokou mírou suburbanizace významně stoupají počty přistěhovalých, zatímco v jádrech měst počet obyvatel postupně klesá.

Tato kapitola se věnuje analýze jednotlivých ukazatelů, na základě kterých je možné suburbanizaci hodnotit. Pro účely této analýzy jsou využita především data z Českého statistického úřadu. Je sledován vývoj jednotlivých ukazatelů jak v jádrovém městě, tedy Olomouci, tak ve vybraných obcích, které spadají do mikroregionu Olomoucka.

3.3.2.1 Vývoj počtu obyvatel a struktury ve vybraných obcích

Populační velikost je jednou ze základních charakteristik, vypovídajících o významnosti sídla v hierarchii systému osídlení. O atraktivitě a úspěšnosti daného sídla pak vypovídá růst počtu obyvatelstva. Přestože město Olomouc patří, co se počtu obyvatel týče, mezi jedno z největších měst v ČR, počet obyvatel v tomto městě v posledních letech neustále klesá, avšak mění se intenzita poklesu. Jak je možno vidět v grafu č. 1, v letech 1989 až 2015 se populační vývoj v Olomouci vyznačuje klesajícím trendem. Během sledovaného období (rok 1989 až 2015) bylo minima v počtu obyvatel dosaženo v roce 2013, kdy v Olomouci žilo 99 272 obyvatel. V roce 2007 pak byl poprvé v Olomouci zaznamenán

pokles počtu obyvatel pod hranici 100 000, kdy v Olomouci žilo 99 966 obyvatel. Ve sledovaném období je možno zaznamenat téměř ve všech letech záporný populační přírůstek. Pouze mezi roky v roce 1990, 1992, 2008, 2010, 2014 a 2015 došlo k mírnému růstu populace oproti rokům předchozím. V grafu je však patrné, že v dnešní době žije v Olomouci o téměř sedm tisíc méně obyvatel než na začátku sledovaného období (rok 1989).

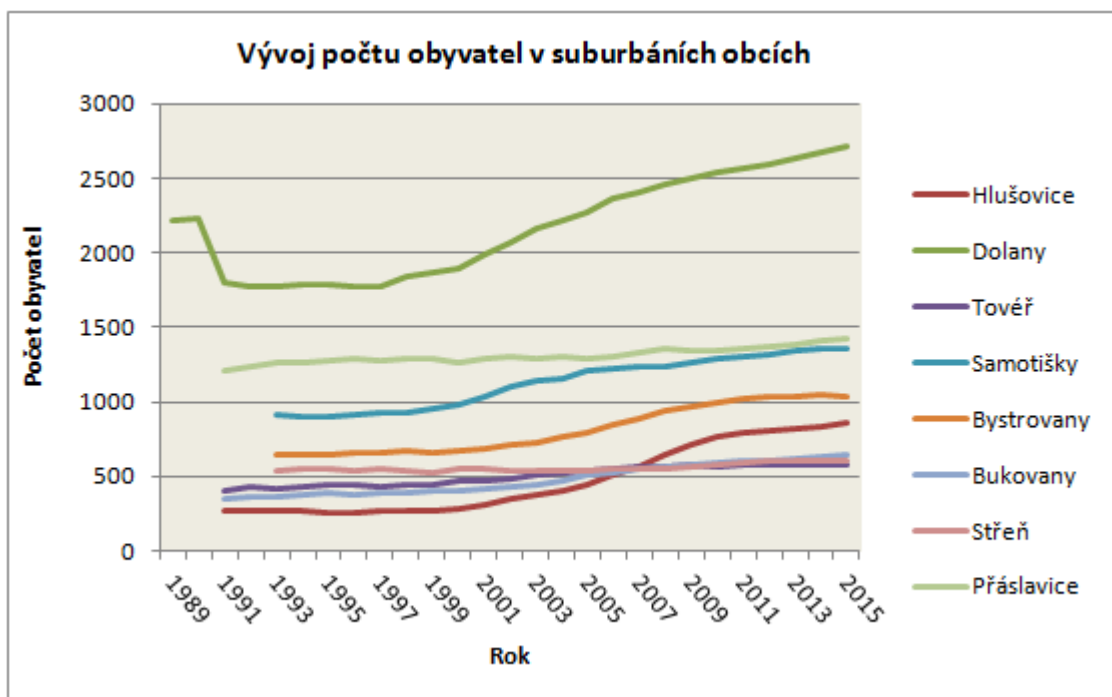
Graf 1: populační vývoj v Olomouci v letech 1989 – 2015

(Zdroj: Český statistický úřad, 2016, vlastní zpracování)

To že v posledních letech dochází neustále k mírnému úbytku obyvatel, je způsobeno především změnou demografického chování obyvatelstva. Konkrétně se jedná například o pokles počtu živě narozených dětí či nárůst počtu bezdětných párů (www.ff.upol.cz, 2007). Do budoucna lze však předpokládat, že opět bude docházet k mírnému růstu populace. Vzhledem k neustále se zvyšující nabídce bydlení v krajském městě a současnému růstu nabídky pracovních příležitostí, by se mohl zájem o život v jádrovém městě opět pomalu navyšovat.

Zatímco v jádrové oblasti, tedy v Olomouci, byl populační trend klesající, zázemí města se ve sledovaném období vyznačovalo vysokým populačním růstem. Jak je možno vidět v grafu č. 2, tento růst trvá nepřetržitě v celém sledovaném období. Z grafu je také patrné, že ne pro všechny vybrané obce, jsou data dostupná za celé sledované období. A to z toho

důvodu, že některé obce teprve v tom období vznikly a to oddělením od obce jiné. V roce 1991 vznikla oddělením od Dolan obec Tověř, od obce Velká Bystřice se oddělily obce Přáslavice a Bukovany a ve stejném roce se od Bohuňovic oddělila obec Hlušovice. V roce 1993 se pak od Olomouce oddělily obce Bystrovany a Samotišky. Proto například u obce Dolany můžeme pozorovat větší pokles počtu obyvatel v roce 1991, který je způsobený právě tímto oddělováním.

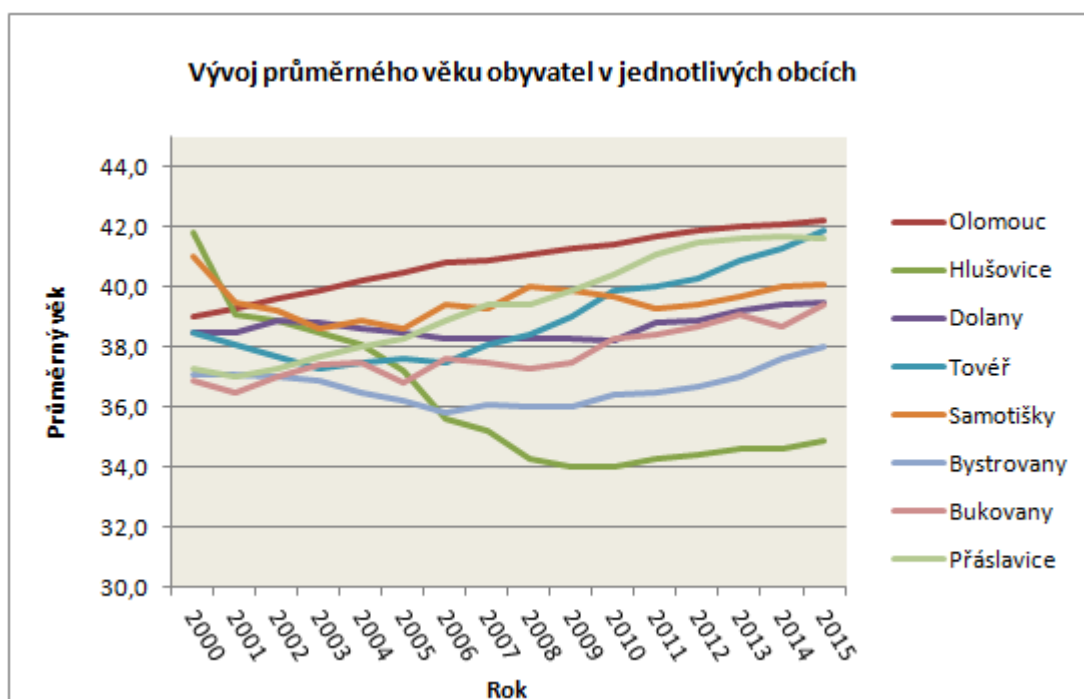
Graf 2: Populační vývoj ve vybraných obcích v letech 1989 – 2015

(Zdroj: Český statistický úřad, 2016, vlastní zpracování)

K největšímu nárůstu počtu obyvatel došlo z vybraných a sledovaných obcí jednoznačně v obci Hlušovice, kde se počet obyvatel během sledovaného období téměř ztrojnásobil. V této obci došlo k největšímu populačnímu nárůstu v letech 2007 a 2008, což je pravděpodobně způsobeno intenzivní bytovou výstavbou a tím způsobeným přílivem nových obyvatel. V obci Bukovany došlo ke zvýšení počtu obyvatel téměř o dvojnásobek. Další obce, ve kterých došlo k velkému populačnímu nárůstu, jsou například Dolany, Samotišky či Bystrovany.

Tak jak bylo výše popsáno, potýká se město Olomouc s úbytkem obyvatelstva. V souvislosti s tím lze konstatovat, že v tomto městě dochází ke zvyšování průměrného věku obyvatel. Což je pravděpodobně způsobeno právě tím, že mladší lidé, či rodiny s dětmi se vystěhovávají do zázemí města s očekáváním klidnějšího života. Zatímco v roce

2000 byl průměrný věk obyvatel města Olomouc 36,5 let, v současnosti se průměrný věk pohybuje okolo 42,2 let. Dalo by se tedy předpokládat, že život ve městě preferují starší lidé, kteří využijí dostupnost služeb (zdravotnické a sociální služby, obchody). Naopak v suburbánních obcích dochází během celého sledovaného období k poklesu průměrného věku obyvatel nebo se tento věk v průběhu sledovaného období nijak výrazně nemění. Například v obci Hlušovice, kde byl vykázán největší nárůst počtu obyvatel, se průměrný věk snížil nejvíce. Na začátku sledovaného období byl průměrný věk obyvatel Hlušovic 40,5 let a v současnosti je 34,9 let. Zde lze tedy na rozdíl od Olomouce předpokládat, že se jedná o lokalitu atraktivní spíše pro mladší občany a rodiny s dětmi. Jelikož je to obec nacházející se v blízkosti Olomouce a s dobrým dopravním spojením, je vhodnou lokalitou pro potenciální zájemce o vlastní bydlení. Jak je možno vidět v grafu č. 3, i některé další z vybraných obcí zaznamenaly podobný trend jako jádrové město a tvoří tedy výjimku oproti výše zmíněnému trendu (snižování průměrného věku obyvatel). Jedná se o obec Přáslavice a Tověř, kde se stejně jako ve městě Olomouci, průměrný věk během sledovaného období neustále zvyšoval. V obou těchto obcích je možné vidět, že na konci sledovaného období je oproti zbylým obcím jednoznačně vyšší. (Sčítání lidu, domů a bytů 2011). V ostatních suburbánních obcích se totiž průměrný věk na konci sledovaného období pohybuje pod 40 roky, pouze v těchto dvou obcích přesahuje 40 let.

Graf 3: Vývoj průměrného věku v jednotlivých obcích

(Zdroj: Český statistický úřad, 2016, vlastní zpracování)

3.3.3 Přírozený přírůstek obyvatelstva v Olomouci a jejím zázemí

Další kladná a záporná položka bilance vývoje obyvatelstva jsou počty narozených a zemřelých osob. Obě tyto položky jsou významným ukazatelem demografického vývoje. V předchozí kapitole byl popsán vývoj počtu obyvatel, jenž je pochopitelně ovlivněn jak přírozeným přírůstkem či úbytkem obyvatel, tak také migrací, která na něj má jednoznačně největší vliv. Tato podkapitola se věnuje právě přírůstku přírozenému, který je dán rozdílem mezi počtem narozených a zemřelých ve sledované populaci za určité období, zde je to jeden rok.

V České republice byl zaznamenán trend poklesu porodnosti především na počátku devadesátých let, s čímž byl spojen přesun salda přírozeného pohybu obyvatelstva do záporných hodnot a byl považován za velmi podstatnou charakteristiku současné demografické situace (www.czso.cz, 2014). V Olomouci vrcholil pokles počtu narozených v letech 1996 a 1998, tehdy byl počet živě narozených dětí okolo 850. Od té doby však trend přechází pozvolna k mírnému pravidelnému růstu ročního počtu živě narozených. Od roku 2005 se počet živě narozených pohyboval již nad 1 000 živě narozených dětí, přičemž v posledních sedmi letech se počet živě narozených dětí pohybuje kolem 1 200. S tímto poklesem počtu živě narozených souvisí také to, že v Olomouci byl v letech 1994 - 2002 zaznamenán záporný přírozený přírůstek, jelikož počet zemřelých byl v tomto období vyšší než počet živě narozených. Nejvyšší přírozený úbytek byl zaznamenán v roce 1996, kdy díky vysoké úmrtnosti a nižší porodnosti ubylo 315 osob.

Naopak pokud bychom se zaměřili na vývoj počtu narozených a zemřelých ve vybraných suburbánních obcích, zjistili bychom, že trend se od jádrového města liší. Téměř v žádné z vybraných obcí není během sledovaného období zaznamenán dlouhodobější trend přírozeného úbytku obyvatel. Výjimku tvoří snad pouze obec Tověř, která se vyznačuje skoro ve všech sledovaných letech přírozeným úbytkem. Lze tvrdit, že v obci Tověř byl během celého sledovaného období celkově malý přírozený přírůstek. Jistou shodnost lze najít v tom, že ve stejném časovém období, tedy v letech 1994 – 2002, docházelo často v obcích k úbytku obyvatel přírozenou cestou, nikoliv však dlouhodoběji. V obcích se spíše střídalo v těchto letech úbytek s příbytkem. Je však nutné podotknout, že od roku 2003 do současnosti je trend spíše takový, že počet živě narozených převyšuje počet zemřelých osob. V současnosti je v jednotlivých obcích přírozený úbytek spíše výjimkou. Největších přírůstků bylo v suburbánních obcích dosaženo kolem roku 2008.

Tabulka níže zachycuje přepočtený přírůstek na 1 000 obyvatel středního stavu, tedy hrubou míru přirozeného přírůstu (hppm). Pro výpočet bylo zvoleno pět období, přičemž hodnoty byly počítány na základě dat o přirozeném přírůstu, úbytku a středním stavu obyvatelstva. Z tabulky je možné vyčíst, že pokud porovnáme hodnoty přepočtené na 1 000 obyvatel středního stavu, tak nejvyšší hodnoty přirozených přírůstků zaznamenáme u obcí Hlušovice, Dolany a Samotišky. Absolutně nevyšší přirozený přírůstek byl zaznamenán v obci Samotišky v období mezi lety 2008 a 2012. Naopak nejvyšší přirozené úbytky byly zaznamenány v obci Bukovany. V této obci je možné pozorovat, že zde byl vykázan nejvyšší přirozený úbytek za celé sledované období mezi všemi vybranými obcemi, a to v letech 2008 až 2012, kdy v této obci ubylo více jak 50 obyvatel v přepočtu na 1 000 obyvatel středního stavu.

Obec	hppm v letech 1993 - 1997	hppm v letech 1998 - 2002	hppm v letech 2003 - 2007	hppm v letech 2008 - 2012	hppm v letech 2013 - 2015
Olomouc	-8,1	-5,9	3,4	9,4	6,1
Hlušovice	-41,7	11,9	21,3	48,1	48,3
Bukovany	36,7	-2,4	1,8	-50,8	-10,9
Bystrovany	-25,7	36,5	-5,7	36,9	3,9
Dolany	-33,2	45,1	16,2	18,5	8,1
Tovéř	-9,2	-30,1	-3,6	29,3	3,5
Přaslavice	0,7	0,8	-7,5	19,8	-0,8
Samotišky	-21,5	2,7	25,7	60,2	10,5

Tabulka 1: Hrubá míra přirozeného přírůstu v jednotlivých obcích

(Zdroj: Český statistický úřad, 2017, vlastní zpracování)

3.3.4 Vývoj migrace v Olomouci a v suburbánních obcích

Vedle populačního přírůstu je žádoucí při hodnocení míry a intenzity suburbanizace sledovat také migrační přírůstek. Růst obyvatelstva způsobený migrací je jednou z hlavních charakteristik sídelní urbanizace a značně se podílí na vývoji počtu obyvatel v jednotlivých obcích. Proto se tato kapitola zaměřuje na populační přírůstky a úbytky způsobené migrací. Přičemž pro hodnocení suburbanizačního procesu má významnou vypovídací schopnost migrační saldo. To je hodnota, která vyjadřuje rozdíl mezi počtem přistěhovalých a vystěhovalých osob za stejné období a území. Aby bylo možné údaje o migračním saldu porovnávat, je nutné použít hrubou hodnotu migračního salda, což je migrační saldo přepočtené na 1 000 obyvatel středního stavu (ČSU, 2001).

Tabulka níže zachycuje vývoj migračního salda ve vybraných suburbánních obcích v zázemí Olomouce. V tabulce lze vidět jak absolutní hodnoty, tak i hodnoty relativní přepočtené na 1 000 obyvatel středního stavu. Sledované období bylo rozděleno do pěti kategorií, přičemž prvním rokem sledovaného období byl stanoven rok 1993, jelikož je to první rok, ve kterém již samostatně fungovaly všechny vybrané obce (oddělením od jiné obce).

Obec	Migrační saldo					Hrubá míra migračního salda					
	1993	1998	2003	2008	2013	1993	1993	1998	2003	2008	2013
	- 1997	- 2002	- 2007	- 2012	- 2015	- 2015	- 1997	- 2002	- 2007	- 2012	- 2015
Hlušovice	10	77	197	189	26	499	37,9	223,0	352,4	236,5	30,48
Bukovany	11	30	122	48	25	236	28,5	73,7	223,0	78,7	38,9
Bystrovany	47	68	128	97	2	342	71,0	95,4	144,6	94,1	1,9
Dolany	30	248	299	165	94	836	16,9	120	124,1	63,6	34,7
Tověř	12	70	72	10	-5	159	27,5	143	128,8	17,21	-8,7
Přáslavice	37	18	37	10	21	123	28,9	13,8	27,9	7,33	42,2
Samotíšky	66	125	103	42	21	357	70,9	113,0	83,1	31,7	15,5

Tabulka 2: Hodnoty migračního salda a hrubého migračního salda v jednotlivých obcích

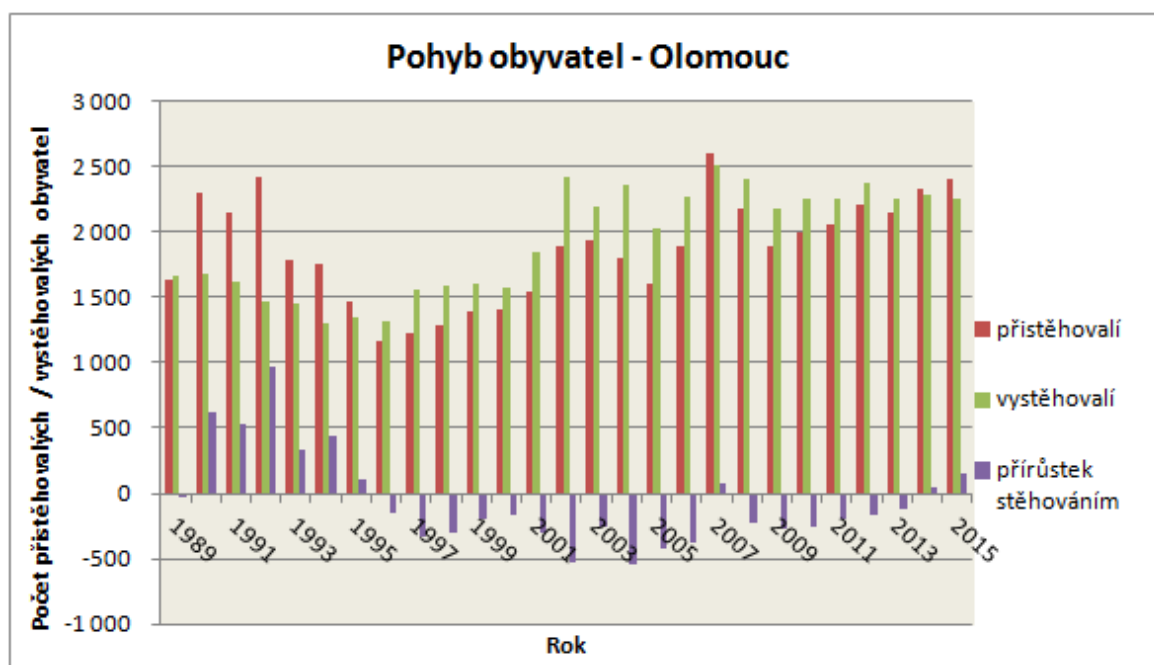
(Zdroj: Český statistický úřad, 2017, vlastní zpracování)

Z tabulky je patrné, že ve všech vybraných suburbánních obcích došlo ve zvoleném období k migračnímu růstu. Zde jde vidět rozdílný vývoj migračního salda v porovnání s jádrovým městem Olomouc (viz graf č. 4). To, že zázemí rostlo ve sledovaném období migračně rychleji, dokazují i maximální hodnoty migračního salda. Zatímco Olomouc dosáhla maximální hodnoty 9,0 nových obyvatel přepočtených na 1 000 obyvatel středního stavu v roce 1992, obce v zázemí města zaznamenaly maximální hodnoty migračního přírůstku v letech 2003 až 2007, přičemž bylo dosaženo přírůstku až 352 nových obyvatel přepočtených na 1 000 obyvatel středního stavu. Pouze obec Tověř tvoří výjimku, jelikož v období mezi lety 2013 až 2015 zaznamenala záporný migrační přírůstek. Do Tověře se v tomto období nastěhovalo 47 nových obyvatel, ale zároveň se z obce 52 obyvatel vystěhovalo. Největší migrační přírůstky byly zaznamenány v obci Hlušovice, kde v období mezi roky 2003 a 2007 díky migraci přibýlo 352 nových obyvatel v přepočtu na 1 000 obyvatel středního stavu. Jedná se o obec, která je typickým příkladem satelitního městečka, proto je zde migrační přírůstek tak markantní. Tento velký přírůstek je způsoben tím, že v obci Hlušovice dochází často k výstavbě rodinných domů nikoliv individuálně ale na základě developerských projektů. Vysoké hodnoty migračního přírůstku byly

zaznamenány také v obci Bystrovany, kde hodnoty migračního přírůstku dosahovaly vysokých hodnot během celého sledovaného období. Z vybraných obcí bylo jednoznačně nejmenších migračních přírůstků dosaženo v obci Přáslavice, kde byl maximální přírůstek zaznamenán v letech 2008 až 2012, kdy migrací přibylo pouze 7,3 obyvatel přepočtených na 1 000 obyvatel středního stavu.

Graf č. 4 zobrazuje počet vystěhovalých a přistěhovalých obyvatel v jádrovém městě Olomouc. Pouze v letech 1990 až 1995 dosahoval přírůstek obyvatel kladných hodnot, tzn., že počet přistěhovalých osob byl vyšší jak počet vystěhovalých. Od roku 1996 se město Olomouc potýkalo spíše s problémem vystěhovávání obyvatel, přičemž největší úbytek byl zaznamenán v roce 2004, naopak největší počet přistěhovalých byl zaznamenán v roce 1992, kdy došlo díky přistěhování nových obyvatel k přírůstku o 963 obyvatel.

V posledních letech je možné zaznamenat, že rozdíly mezi počty vystěhovalých a přistěhovalých se snižují, proto přírůstky či úbytky obyvatel nejsou tak značné. Například v roce 2014 přibylo přistěhováním pouze 50 obyvatel, jelikož do města se přistěhovalo 2 335 obyvatel a zároveň došlo k vystěhování 2 285 obyvatel.

Graf 4: Vývoj migrace ve městě Olomouc v letech 1989 – 2015

(Zdroj: Český statistický úřad, 2017, vlastní zpracování)

Na základě vyjížděky a dojížděky obyvatel za zaměstnáním a studiem lze Olomouc považovat za spádové centrum pro obyvatele vybraných obcí. Jelikož pokud se podíváme na celkové počty osob vyjíždějících za zaměstnáním či studiem ze Sčítání lidu, domů

a bytů v roce 2011, u všech obcí více jak polovina z těchto obyvatel vyjíždí do města Olomouce. Například u obce Hlušovice se jedná o téměř 76% vyjíždějících osob. U těchto suburbánních obcí lze tedy předpokládat, že lidé je využívají spíše k bydlení, ale za prací a službami dojíždí do krajského města. U suburbanizovaných obcí převažuje vyjíždka za prací a studiem nad dojíždkou do dané obce. A to právě z toho důvodu, že tyto obce nabízí spíše zázemí pro klidný život než spoustu pracovních příležitostí a možnosti studia, jako je tomu v jádrovém městě Olomouci. Proto je v Olomouci zaznamenám opačný trend a to, že počet dojíždějících osob značně převažuje počet osob z města vyjíždějících.

Obec	vyjíždějící celkem	z toho do Olomouce	dojíždějící celkem
Bukovany	269	191	9
Bystrovany	360	271	277
Dolany	727	504	120
Hlušovice	347	263	25
Olomouc	7 221	x	33 040
Přáslavice	424	264	660
Tověř	212	133	13

Tabulka 3: Počet vyjíždějících a dojíždějících osob do jednotlivých suburbánních obcí

(Zdroj: SDLB 2011, vlastní zpracování)

3.3.5 Intenzita bytové výstavby

Tato podkapitola se věnuje zhodnocení intenzity bytové výstavby. K hodnocení je využit ukazatel intenzity bytové výstavby (IBV), který je v této práci zpracován pro vybrané obce v pěti časových obdobích. Ukazatel je počítán na základě vzorce $IBV = (\text{počet dokončených bytů v obci v letech jednotlivých sledovaných období} / \text{počet obyvatel obce k 31. 12. posledního roku sledovaného období}) * 1\,000$. IBV je relativní ukazatel, který udává počet dokončených bytů připadajících na 1 000 obyvatel (Český statistický úřad, 2014).

Výpočet hodnoty IBV v jednotlivých suburbánních obcích byl počítán na základě dat z let 1997 – 2015. Z Českého statistického úřadu byla využita data o počtu dokončených bytů v jednotlivých obcích za dané období a údaje o počtu obyvatel. Pokud bychom jednotlivé obce porovnali z pohledu dosažené intenzity bytové výstavby, jednoznačně nejvyšších hodnot dosahuje obec Hlušovice. Výjimkou je pouze první sledované období, kde bylo nejvyšší hodnoty dosaženo v Dolanech. V letech 2005 – 2008 dosáhla obec Hlušovice maxima, přičemž nejvíce nových bytů přibýlo v roce 2008, a to konkrétně 26. V tomto období připadalo v Hlušovicích téměř 130 nových bytů na 1 000 obyvatel. Po tomto

prudkém nárůstu bytové výstavby, došlo v Hlušovicích opět k poklesu. Ovšem mírný pokles byl zaznamenán ve všech sledovaných obcích. Tento pokles byl pravděpodobně spojen s ekonomickou krizí, která negativním způsobem ovlivnila stavebnictví a vůbec výstavbu nových bytů.

Obec/ vymezené období	Počet dokončených bytů v letech 1997 - 2015	IBV (v ‰) v letech 1997-2000	IBV (v ‰) v letech 2001-2004	IBV (v ‰) v letech 2005-2008	IBV (v ‰) v letech 2009-2012	IBV (v ‰) v letech 2013-2015
Olomouc	6072	10,37	11,93	13,01	15,57	9,49
Hlušovice	179	20,98	97,26	129,69	51,25	11,72
Dolany	323	26,46	53,7	30,5	18,51	11,44
Tověř	75	25,81	68,18	21,47	12,05	13,84
Samotišky	124	17,38	58,31	12,88	9,82	7,37
Bystrovany	106	17,73	23,68	43,8	24,27	9,62
Bukovany	82	7,37	45,26	37,1	29,51	29,6
Přáslavice	174	5,56	6,13	66,86	35,19	14,05

Tabulka 4: Intenzita bytové výstavby ve vybraných obcích v letech 1997 – 2015

(Zdroj: Český statistický úřad, 2017, vlastní zpracování)

Obrázek níže zachycuje vývoj rezidenční výstavby v obci Hlušovice. Na obrázku vlevo je zachycena obec v roce 2003 a obrázek vpravo byl pořízen v roce 2012. Je tedy vidět, jak se struktura obce díky intenzivnímu vývoji nových rodinných domů změnila. Výstavbu lze považovat za kompaktní, jelikož navazuje na původní zástavbu obce.

Obrázek 3: Porovnání zástavby v obci Hlušovice v letech 2003 a 2012

(Zdroj: www.mapy.cz, 2017)

Pokud bychom sledovali vývoj IBV v jádrovém městě Olomouci, je možné konstatovat, že intenzita výstavby není nijak výrazná. Nejvyšší hodnoty bylo dosaženo v letech 2009 – 2012, kdy na 1000 obyvatel města připadalo téměř 16 nových bytů. Lze tedy předpokládat, že tento vývoj je odrazem suburbanizačního procesu, který v zázemí města probíhá. Lidé preferují bydlení mimo centrum a vyhledávají bydlení v klidnějších lokalitách (okolí města), proto v suburbánních obcích byla intenzita bytové výstavby poměrně vyšší.

3.4 Vývoj komerční suburbanizace na Olomoucku

V Olomouci a jejím okolí se mimo rezidenční suburbanizaci projevila také suburbanizace komerční, jíž je věnována tato kapitola. S intenzivní rezidenční výstavbou je úzce spojena také výstavba komerčních (hotely, restaurace, obchodní prostory, atp.) a administrativních (firemní prostory, kanceláře, atp.) prostor. Proces komerční suburbanizace má zřetelné projevy především kolem hlavních dopravních tahů. Nutno však podotknout, že proces komerční suburbanizace není tak intenzivní jako ve velikostně srovnatelných městech (Liberec, Pardubice) a je časově opožděn o 1 – 2 roky (Szczyrba, 2000, s. 1). V současnosti je také trendem, že se některé komerční či obchodní aktivity přesunují z městských center do perifernějších oblastí.

3.4.1 Olomouc – výstavba obchodních a komerčních center

Ve sledovaném období se projevila komerční suburbanizace především v periferních částech města. Na začátku sledovaného období, tedy po roce 1989, zůstala v Olomouci a jeho částech v souvislosti s odchodem sovětských vojsk spousta rozsáhlých vojenských areálů, jež byly z velké části již revitalizovány, a některé lze řadit k nevyužitým brownfields. Například v městské části Neředín byl bývalý vojenský prostor proměněn na vysokoškolský kampus (Daniel, Frajer, Klapka, 2010, s. 761). Gremlica a Zelenková (2003, s. 14) uvádí, že proces komerční suburbanizace se počal postupně intenzivněji projevovat až od roku 1997, kdy byly postupně obsazovány nejfrekventovanější periferní polohy v blízkosti hlavních dopravních tahů ve směru Prostějov – Brno, kde vzniklo obchodní centrum Haná (2002) a v roce 1999 OBI, Lipník nad Bečvou – Ostrava, kde byl postaven obchodní dům Makro a později ve směru na Prahu, resp. Mohelnici vzniklo obchodní centrum Globus (2000). Během sledovaného období však docházelo k realizaci mnoha dalších projektů zaměřených na komerční výstavbu. Jednalo se jednak o výstavbu administrativních objektů – CPI CITY CENTRE Olomouc (2011) či administrativní areál

BEA (2013), který je sídlem několika firem. Během sledovaného období došlo v Olomouci k výstavbě významných obchodních center. První z nich je Olympia (2005) a obchodní centrum Šantovka (2013), které vzniklo v bývalém areálu továrny MILO v těsné blízkosti centra města Olomouc a je největším na Moravě. Kromě administrativních a komerčních prostor jsou velmi často v okolí velkých měst budovány také logistické a distribuční haly. V okrajové části města Olomouce je potřeba zmínit jeden kontroverzní projekt, kdy v roce 2002 bylo postaveno na okraji Olomouce centrální distribuční centrum obchodního řetězce Kaufland. Od doby výstavby tohoto distribučního centra se hala již pětkrát rozrostla a zabírá už více než 9 hektarů půdy. Právě proto byl projekt několikrát zpochybněn, jelikož investor rozšiřování provádí na etapy a to z toho důvodu, aby se vyhnul složitému procesu posuzování vlivů na životní prostředí. S takovou výstavbou také samozřejmě souvisí nárůst dopravy, jelikož do skladu 24 hodin denně najíždí kamiony.

I v současnosti je realizováno několik velkých developerských projektů zaměřených na renovaci a budování komerčních prostor. Vzhledem k množství plánovaných projektů na další roky, lze očekávat, že se průmyslové a administrativní prostory budou i nadále v Olomouci rozrůstat. Ze současných projektů lze zmínit například Polyfunkční areál Hejčín, který bude sloužit především k administrativním účelům.

3.4.2 Vývoj a průběh komerční suburbanizace v zázemí Olomouce

V předchozích kapitolách byl popsán vývoj a intenzita rezidenční suburbanizace v jednotlivých obcích. Všechny vybrané obce při analýze jednotlivých demografických ukazatelů vykazovaly takové hodnoty, na základě kterých o nich bylo možné hovořit jako o suburbánních obcích. V případě komerční suburbanizace však tento proces není ve všech obcích takto značně zaznamenán. Pro jednotlivé obce je tedy významnější rezidenční výstavba oproti komerční. Například v obci Hlušovice, která na základě analýzy jednotlivých demografických ukazatelů, vykazovala téměř vždy nejvyšší hodnoty, které napovídaly tomu, že je obec jednoznačně suburbánní, nenajdeme žádné průmyslové či administrativní areály. V této obci můžeme tedy hovořit pouze o suburbanizaci rezidenční, nikoliv však komerční. Podobně je tomu také u ostatních obcí. Výjimku tvoří snad pouze obec Bystrovany.

V obci Bystrovany se v současnosti nachází Logistické centrum Lidl. Jedná se o velkokapacitní sklad, který byl dokončen v roce 2004. V roce 2009 pak byly přistavěny další dvě haly, ve kterých se nachází administrativní zázemí a obalové hospodářství. Tento

centrální sklad nabízí práci nejen místním obyvatelům, ale u haly se nachází také autobusová zastávka městské hromadné dopravy, jedoucí z Olomouce, proto je tato hala dostupná i pro rezidenty sousedního města. Dále je v Bystrovanech lokalizován výrobní a prodejní závod olomoucké firmy Presbeton, která se soustředí na výrobu betonových výrobků a dlažeb.

V současnosti v obci Bystrovany vzniká „Průmyslový park Bystrovany“. Jedná se o jednu z největších investic do nových průmyslových areálů na Olomoucku. Areál by měl být dokončen v prvním kvartálu letošního roku, přičemž první nájemníci budou mít prostory k dispozici ve třetím kvartálu letošního roku. Projekt byl v řešení již 10 let, avšak díky nutnosti získání mnoha povolení, se začátek realizace zpozdil. Bylo potřeba získat povolení i od obce Bystrovany, která projekt také schválila, ale pod podmínkou, že investor oddělí průmyslovou zónu od rodinné zástavby šest metrů vysokým valem osazeným zelení. Po schválení obec změnila i územní plán. Tento strategicky umístěný logistický a průmyslový areál se nachází v tranzitním směru rychlostní komunikace R35 ve směru na Ostravu, v opačném směru je zde napojení i na dálnici D1 ve směru na Ostravu. Proto budou nově vzniklé prostory dobře dostupné nejen pro osobní a nákladní automobily, ale v blízkosti se nachází také autobusové zastávky městské hromadné dopravy. Areál se bude skládat ze šesti hal, které nabídnou zázemí pro výrobu, administrativu a zásobování. V budoucnu by tento areál měl nabídnout až 750 nových pracovních míst. Výhody, které výstavba tohoto areálu přinese, jsou nejen nové pracovní pozice, ale také nově vybudovaná komunikace, která obci uleví od nákladní dopravy. Jelikož v sousední obci Velká Bystřice se nachází také výrobní závody, kam přes obec Bystrovany jezdí těžká nákladní doprava, nová komunikace alespoň z části tento problém vyřeší (www.olomouc.idnes.cz, 2016).

Obrázek 4: Centrální sklad Lidl a průmyslový park v Bystrovanech

(Zdroj: www.mapy.cz, 2017, vlastní zpracování)

Závěrem lze tedy konstatovat, že komerční suburbanizace se nejvíce projevuje pouze v jádrovém městě, kde dochází k přesunu komerčních a administrativních prostor do okrajových částí města, a v obci Bystrovany. Což lze považovat za důsledek toho, že víceméně pouze tato obec, ze všech vybraných, se nachází v blízkosti rychlostní komunikace a zároveň je zde možnost napojení na dálnici. Velké developerské projekty jsou totiž téměř vždy lokalizovány a realizovány poblíž významných dopravních spojení, jak již bylo zmíněno výše. Tato obec má tedy vhodné předpoklady pro lokalizování ať už výrobních nebo například i logistických hal. Naopak ve větších a významných městech jako je Olomouc, jsou lokalizovány obchodní domy či administrativní budovy z důvodu spádovosti takových měst a dostupnosti pracovní síly.

4 ANALÝZA DOPADŮ SUBURBANIZAČNÍHO PROCESU NA ZKOUMANÉ ÚZEMÍ

Tato kapitola se věnuje dopadům a vlivům suburbanizačního procesu na zkoumané území. Hodnoceny budou vlivy jednak na jádrové město Olomouc, ale také na jednotlivé suburbánní obce. Kapitola je členěna do třech podkapitol, přičemž sledovány budou ekonomické, environmentální a také sociální důsledky suburbanizace. Jednotlivé důsledky se však mohou mezi sebou prolínat, jelikož některé důsledky mohou být hodnoceny pozitivně například z ekonomického hlediska, ale mohou přinášet negativní dopady v oblasti sociální či environmentální.

4.1 Ekonomické dopady

Tato podkapitola se zaměří především na ekonomické dopady suburbanizace, které jsou nejčastěji spojeny s úbytkem či přírůstkem počtu obyvatel.

4.1.1 Město Olomouc

Hlavním problémem ve městě Olomouc byl ve sledovaném období v souvislosti se suburbanizací úbytek počtu obyvatel. A to z toho důvodu, že úbytek počtu obyvatel pro město znamená snížení přílivů financí do městské pokladny. Město zaznamenává nejvyšší úbytek v přílivu financí v souvislosti s tím, když počet obyvatel města poklesne pod 100 000 obyvatel. Například při poklesu počtu obyvatel v roce 2011 město Olomouc zaznamenalo o 3 miliony nižší příjmy do městského rozpočtu, což uvedl v rozhovoru tehdejší olomoucký primátor Martin Novotný (www.olomoucky.denik.cz, 2012). Zde je tedy možné pozorovat jistou souvislost s odchodem obyvatel do satelitních městeček za hranici měst či s odchodem za bydlením v okolních obcích. Přestože obec nabízí mnoho pracovních příležitostí, které neustále s výstavbou nových administrativních budov či výzkumných center přibývají, lze vidět, že tento fakt na příchod nových obyvatel nemá takový vliv. Lidé v současné době stále preferují bydlení v klidnějších okolních obcích a dojíždění za prací, před životem ve velkém a rušném městě.

Přestože pracovní příležitosti v současnosti nejsou to, co by nové občany lákalo ke stěhování do centra města Olomouce, můžeme nárůst pracovních nabídek, které vznikají v souvislosti s komerční výstavbou, považovat za velmi pozitivní a to z pohledu zaměstnanosti. Olomoucký kraj se totiž dlouhodobě řadí mezi kraje s nadprůměrnou nezaměstnaností. Například výstavbou obchodní galerie Šantovka vzniklo v Olomouci více

jak 1 400 nových pracovních míst. Město Olomouc zaznamenává v posledních sedmi letech pokles míry nezaměstnanosti a v roce 2015 byla dokonce zaznamenána za toho období nejnižší hodnota. V roce 2015 dosáhla hodnota podílu osob ucházejících se o zaměstnání ve věku 15 – 64 let ze všech obyvatel v tomto věku pouze 7,9 %. Rozvoj města z pohledu nabídky pracovních příležitostí tedy může vést k růstu ekonomiky a rozvoji dalších služeb ve městě. Značná výhoda neustále přibývajících pracovních nabídek v krajském městě má vliv na vývoj nezaměstnanosti celého kraje a nejen na město samotné, jelikož pracovní nabídky využívají lidé z celého okolí.

4.1.2 Suburbánní obce

Z ekonomického hlediska mohou obce suburbánní rozvoj hodnotit jako pozitivní a pro obecní rozpočet přínosný, jelikož pokud dojde ke zvýšení počtu obyvatel, zvýší se i příjmy obecního rozpočtu (daňové určení). Avšak na druhou stranu pokud v obci roste zájem o novou výstavbu a přichází noví obyvatelé, velmi častým problémem, se kterým se obce potýkají je, že současná infrastruktura není dostačující a obec musí vynaložit finanční prostředky k tomu, aby mohla dostatečnou infrastrukturu zajistit. Jedná se například o nutnost vybudování nových příjezdových cest k nově postaveným domům či chybějící chodníky v nově vzniklých lokalitách, vodovody či čističky odpadních vod.

Nedostatky v infrastruktuře pocítila například obec Hlušovice, kde se počet obyvatel za posledních 20 let téměř ztrojnásobil. Obec je v současné době zajištěna všemi potřebnými inženýrskými sítěmi, výjimkou je pouze chybějící vodovod. Z čehož v praxi vyplývá to, že obyvatelé Hlušovic jsou odkázáni na své vlastní studny, a to znamená horší kvalitu vody (např.: špatně odizolovaná studna nebo nedostatečně hluboká studna), případně nedostatek vody v krizové situaci (požár atp.). Obec plánuje výstavbu veřejného vodovodu v rámci mikroregionu Šternbersko ve spolupráci se sousedními obcemi Štarnov a Bohuňovice, přičemž zdrojem by měl být vrt v sousední obci Bohuňovice. Rozsah navržené vodovodní sítě umožní zásobování pitnou vodou až 1 000 obyvatel. Podobně jako v této obci musela i obec Přáslavice řešit budování vodovodu. Problém byl však jiný. V Přáslavicích vodovod nechybí, avšak musel být rozšířen do určitých lokalit v důsledku rozšíření zástavby. Práce na rozšíření vodovodu v obci byly zahájeny v roce 2016.

Je tedy možné vidět, že obce mají snahu problémy s nedostačujícími kapacitami infrastruktury řešit. Dochází tedy neustále k rozvoji a růstu obce. Stejně je však nutné zmínit také to, že v jednotlivých obcích s rostoucí výstavbou vznikají místa, která nejsou

dostupná po stávající komunikaci, nebo dokonce v částech některých obcí chybí i chodníky. Ne vždy je totiž nová zástavba stavěna v místech, která už jsou kompletně vybavena infrastrukturou. Obec Hlušovice tento problém řešila v souvislosti se zvýšeným zájmem o výstavbu v severní části této obce. V severní části Hlušovic proběhla v roce 2015 výstavba komunikace, avšak součástí výstavby byl také chodník, dešťová kanalizace, plynovod a veřejné osvětlení. Vzhledem k intenzivní výstavbě v části Hlušovice – Loučky musela obec řešit i výstavbu chodníků na komunikaci, kterou občané této části využívají k dostupnosti středu obce. Obě tyto části jsou zachyceny na obrázku níže (obrátek č. 5), kde je možné vidět, že obě části se nachází v okrajové části obce a obě vznikly až na základě nové výstavby.

Obrázek 5: Oblasti rezidenční výstavby v Hlušovicích

(Zdroj: www.mapy.cz, 2017, vlastní zpracování)

Problém s chybějícími chodníky je v současnosti řešen také v obci Tověř. Jelikož lidé využívají spoje městské hromadné dopravy, které jezdí do vedlejší obce Samotíšky, kam ale ovšem v současné době nevede chodník, obec se rozhodla tuto situaci řešit. Převážná část obyvatel obce Tověř dojíždí do Olomouce za prací, proto využívají linky MHD, která je dopraví až do centra města ale musí však dojít do vedlejší obce. Starosta projevil zájem o zvýšení bezpečnosti obyvatel a výstavbu chodníku v současnosti považuje za jednu z priorit.

4.2 Environmentální důsledky suburbanizace

Environmentální důsledky suburbanizace jsou spojeny většinou s více faktory, například se jedná o zvýšenou intenzitu dopravy či velký nárůst bytové výstavby, kterou dochází k záboru a změně využití půdy. Těmito jednotlivým dopadům suburbanizace se tato kapitola postupně věnuje.

4.2.1 Město Olomouc

Obecně lze tvrdit, že jádrová města se v důsledku přesunu obyvatel a komerčních aktivit vlivem suburbanizace do okrajových částí města, často potýkají s problémem zůstatku starých, chátrajících a nevyužitých budov v centru města. Nevyužité budovy bychom našly i ve městě Olomouc. Přesto že jsou ve městě stavěny nové bytové či obchodní domy, ve městě je hned několik budov, které nejsou využity, ačkoliv by mohly být využity k revitalizaci „brownfields“ namísto výstavby na zelené louce „greenfields“. V současnosti je v Olomouci realizováno více jak 20 developerských projektů na výstavbu bytových domů. Jedním z takových projektů je například výstavba bytových domů na zelené louce „Rezidence u parku“ v městské části Lazce, naproti tomu už několik let jsou v řešení chátrající budovy bývalých vojenských prostor na Tabulovém vrchu či bývalý vojenský areál u Velkomoravské ulice v Olomouci (viz obr. 6).

Obrázek 6: Bývalý vojenský areál v centru Olomouce

(Zdroj: www.olomoucky.denik.cz, 2015)

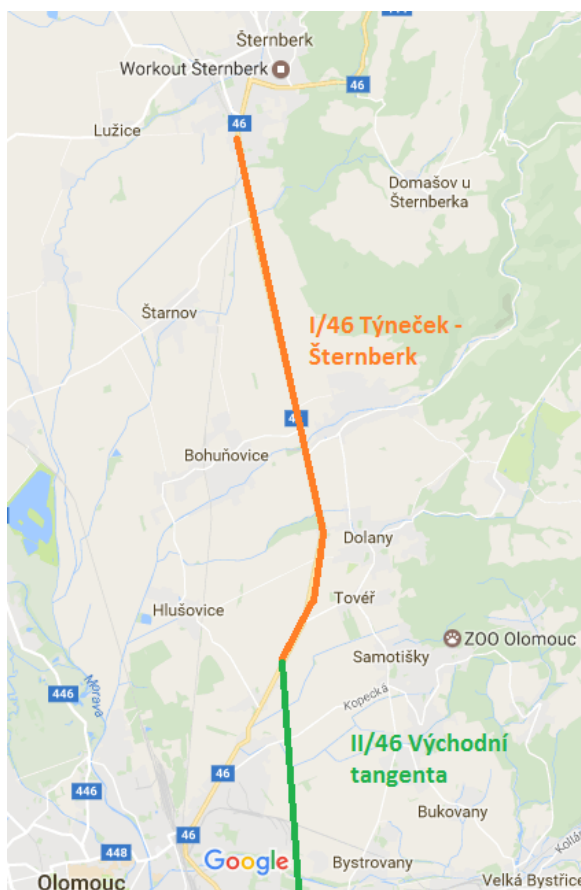
Jedná se o rozlehlý areál, ve kterém se nachází několik chátrajících budov. Díky tomu, že je areál vlastněn soukromou firmou, která sídlí v Praze, nemůže město rozhodnout o budoucnosti tohoto areálu. V případě, že by byl areál odkoupen, bylo by vhodné areál zrevitalizovat a z bývalých vojenských prostor udělat bytové domy či obchodní centrum, jelikož jak je možné vidět na obrázku, areál se nachází v těsné vzdálenosti od centra města. Stejně tak se řeší také budoucnost chátrající budovy na Tabulovém vrchu. Budova měla být zrekonstruována a měla sloužit jako pobočka Úřadu práce ČR, tento projekt byl však zamítnut. Jiného osudu se dočkaly prostory bývalé sladovny téměř v centru města, které se využijí k přestavbě na komplex zahrnující bytové, administrativní a obchodní prostory. V roce 2012 byla v areálu bývalých mrazíren a sladoven provedena demolice stoletých budov a nyní v těchto prostorách vznikne až 500 bytů zároveň v kombinaci s komerčními prostory. Díky revitalizaci a využití „brownfields“ tedy nedochází k záboru další půdy a navíc budovy ve městě dostanou novou tvář.

4.2.2 Suburbánní obce

S neustálým růstem počtu obyvatel v okolních obcích města Olomouce dochází ke značnému zvýšení individuální automobilové dopravy. Jak bylo popsáno v předchozí části této práce, velká část ekonomicky aktivních obyvatel dojíždí ze suburbánních obcí za prací do jádrového města Olomouc. S denní migrací obyvatel za prací je však velmi často spojen dramatický nárůst dopravy, který způsobuje zácpy, zhoršení ovzduší či hlukové zatížení. Obyvatelé některých suburbánních obcí se s tímto problémem denně setkávají. Nejčastěji se s problémy v dopravě a se zácpami setkávají občané obce Dolany. Tato obec je totiž z Olomouce dostupná po silnici první třídy I/46 vedoucí přes Olomouc, Šternberk na Opavu a pokračující až do Polska. Řidiči, jedoucí v tomto směru, se v dopravní špičce velmi často potýkají s extrémními zácpami právě na příjezdu či výjezdu z Olomouce. Jedná se o velmi frekventovaný úsek a denně zde projede více než tisíc aut. Obyvatelé Dolan tedy při dojíždění do Olomouce projíždí městskými částmi Hodolany, Chválkovice a Týneček, kde v současnosti hrozí dopravní kolaps, jelikož individuální doprava neustále roste. Tato oblast však netrpí pouze dopravním přetížením, chybějící obchvat těchto lokalit s sebou nese i další důsledky jako jsou například hlukové přetížení či emisní zátěž. Zároveň také dochází ke zhoršení plynulosti a bezpečnosti dopravy. V současnosti je však v řešení projekt na výstavbu východního obchvatu Olomouce, který by ulehčil dopravě právě ve zmíněných olomouckých částech a tím by nedocházelo ke kolapsům a zácpám ve směru od Olomouce na Šternberk. Výstavba obchvatu by podle posledních informací měla

být zahájena na podzim roku 2019. Přičemž v současnosti probíhá posouzení vlivů na životní prostředí. Lze předpokládat, že pokud dojde k vyřešení špatné dopravní situace na tomto tahu, který denně Dolanští obyvatelé využívají, zvýší se atraktivita této lokality pro bydlení.

Na výstavbu obchvatu mezi Šternberkem a Olomoucí navazuje obchvat „východní tangenta“, který povede od Přerova a napojí se na obchvat vedoucí na Šternberk. Trasa tohoto obchvatu je v souladu s územním plánem města Olomouce (schválený v září 2014) a územními plány obce Bystrovany (schválený v červnu 2000) a obce Tověř (schválený v roce 1998). V těchto územních plánech je stavba vedena jako veřejně prospěšná stavba dopravní infrastruktury. V současnosti se však čeká na nové územní plány obcí, avšak i ty počítají s touto stavbou. Je však nutno podotknout, že obec Bystrovany proti tomu obchvatu bojovala a původně nechtěla územní plán změnit. Zastupitelstvo obce totiž nesouhlasilo s tím, že tangenta povede přes katastrální území obce. Poté však ke změně územního plánu došlo.

Obrázek 7: Plánovaný východní obchvat města Olomouc

(Zdroj: www.mapy.cz, 2017, vlastní zpracování)

Některé obce nejsou efektivně obslouženy ani městskou hromadnou dopravou, proto lidé často preferují využití dopravy individuální, čímž však vznikají výše popsané problémy, (zácpy, kolapsy či hlukové zatížení). Pravdou ale zůstává, že například obec Hlušovice má sice dobré vlakové spojení s Olomoucí, avšak je jedinou z vybraných obcí, která není obsluhována městskou hromadnou dopravou. Někteří občané vyslovili přání, že by uvítali, kdyby i do jejich obce byla zavedena linka MHD (www.hlusovice.eu, 2017). To především z toho důvodu, že pro některé občany, především starší či rodiče s dětmi, je vlakové nádraží ve velké vzdálenosti od obydlí. Vlakový spoj mezi Olomoucí a Hlušovicemi jede v průměru jeden krát za hodinu, avšak díky spádovosti jádrového města, může být tato intenzita nedostačující. Obec však pravidelně finančně na dopravní obsluhu jejich území přispívá. Navíc obec byla přidána do integrovaného systému Olomouckého kraje a lidé cestující z Olomouce do Hlušovic a zpět mnohou využít jednu jízdenku jak na MHD v rámci Olomouce tak ve vlaku do Hlušovic. Zatímco obci Hlušovice chybí autobusové spojení s Olomoucí, tak obcím Dolany a Tověř zase chybí vlakové spojení a jsou obsluhovány pouze autobusovými spoji. Jelikož do obce Dolany dojíždí děti na základní školu i z okolních obcí a naopak převážná většina dětí vyjíždí za vzděláním do Olomouce, obec řešila nedostačující kapacitu autobusových spojení. Tentokrát nebyl problém s intenzitou dopravy, avšak s kapacitou spojů. Obec tedy oslovila společnost, která autobusovou dopravu zajišťuje a byla navýšena kapacita určitých spojů, především v odpoledních hodinách, kdy žáci odjíždí ze škol (www.zsdolany.cz, 2016).

Dále suburbánní obce v důsledku suburbanizačního procesu řeší zábor a úbytek zemědělské půdy. Z důvodu zachování rozlohy a kvality zemědělských ploch obce stanovují opatření ve svých územních plánech. Jelikož ve všech vybraných obcích každým rokem přibývá počet nových domů, obce se snaží problematiku úbytku zemědělské půdy ošetřit právě v územním plánu. Například obec Bystrovany přijala opatření, že bude upřednostněna výstavba nového bydlení uvnitř zastavěného území, a předcházet tak fragmentaci krajiny a záborům zemědělské půdy tím, že nebudou vymezeny nové zastavitelné plochy. Dále je možno zmínit obec Přáslavice, která se taktéž potýká se značnou výstavbou nových domů. Proto i tato obec navrhuje opatření, aby byl rekonstruován, a využíván bytový fond ve starší zástavbě obce. Jelikož jsou už v současnosti v obci vyčerpány téměř všechny příležitosti pro výstavbu nových bytových jednotek, proto bylo pro obec nezbytně nutné, aby si vymezila územní rezervu pro další

výstavbu, jelikož možnost výstavby je pro obec jednou z nejlepších možností, jak stabilizovat počet obyvatel v obci.

4.3 Sociální důsledky suburbanizace

Zaměříme - li se na obec Hlušovice, která vykazuje vysokou intenzitu procesu suburbanizace, za negativní lze z pohledu sociálního hodnotit pouze základní občanskou vybavenost, kterou obec občanům nabízí. Jelikož s růstem počtu obyvatel rostou také požadavky na občanskou vybavenost, není stávající vybavenost pro občany dostačující. Noví občané totiž potřebují umístit své děti do mateřských školek a škol, potřebují mít kde nakoupit, mít se kde scházet a navštěvovat lékaře. V obci Hlušovice se nenachází žádný lékař a obec disponuje pouze mateřskou školou, za základním vzděláním dojíždí žáci do Olomouce a vedlejší obce Bohuňovice. K 31. 12. 2015 žilo v obci celkem 198 dětí ve věku 0-14 let. Mateřská škola má kapacitu 25 dětí, což lze při současném vývoji počtu obyvatel a příchodu nových rodin do obce považovat za nedostačující. Školka byla tedy dlouhodobě kapacitně vyčerpána a její kapacita byla dlouhodobě plně obsazena. V současnosti však obec požádala o dotační prostředky z Evropské unie a mateřská škola bude kapacitně rozšířena o dalších 25 míst. Nedostačující kapacita mateřské školy bude tedy do budoucna vyřešena. Je však nutno podotknout, že zde popsanou základní občanskou vybavenost obce, nelze považovat striktně za negativní. Přestože obec nově příchozím lidem nenabízí veškeré zázemí v sociální a občanské vybavenosti, město Olomouc je od obce vlakem či automobilem dostupné do 7 minut, proto lidé mohou využít veškeré služby nabízené ve městě Olomouci.

Stejně tak s postupným nárůstem nových obyvatel byl kapacitní problém řešen v mateřské škole Samotišky. Školka znamenala velký nárůst počtu nových dětí především ve školním roce 2006 – 2007. Rostoucí počet dětí, které mateřskou školu navštěvovaly, byl vyřešen rozšířením stávající školy o novou budovu, která vznikla tzv. „na zelené louce“. Tato budova byla uvedena do provozu v roce 2015 a díky ní vzrostla kapacita školky o 20 míst. Obec se nepotýká pouze s kapacitními problémy mateřských škol (plná obsazenost), ale například obec Továř řeší problémy s nevyhovujícími prostory mateřské školy. Jednak se tedy podobně jako v ostatních školkách zvedla obsazenost, ale nově příchozí obyvatelé stávající prostory nepovažují za vyhovující.

Za významný sociální důsledek můžeme považovat polarizaci sociální struktury suburbií. Jednak lze očekávat, že do suburbánních obcí přichází obyvatelé s vyššími příjmy, kteří si

pořizují nové vlastní bydlení, naproti tomu původní obyvatelé obcí jsou většinou starší a méně vzdělaní občané. V souvislosti s tím lze v jednotlivých obcích pozorovat polarizaci ve způsobu bydlení původních a nových obyvatel. Rozdíl bychom našli v architektuře a fyzickém stavu obydlí. Zatímco původní občané bydlí spíše ve straších domech, noví občané často bydlí v nově postavených rodinných domech. Tuto polarizaci zachycuje obrázek 7, který zobrazuje rozdíl v zástavbě v obci Dolany. Tento rozdíl bychom však našli ve všech vybraných obcích, kde v současnosti dochází k výstavbě nových domů. Značný rozdíl bychom našla nejen ve způsobu bydlení, ale také ve způsobu života původních a nově přistěhovalých obyvatel. Jako příklad lze uvést „zelené vdovy“. Což jsou manželky úspěšných a bohatých mužů, které jsou v domácnosti, a jsou velmi dobře finančně zajištěny. Takovéto ženy bychom hledali spíše mezi hmotnějšími obyvateli, žijícími v satelitních městečkách v jednotlivých suburbánních obcích. Naopak ženy, žijící dlouhodobě v obcích, pracují a velmi často obstarávají také zahrady, které mají rodiny k dispozici u svých obydlí. Většina původních obydlí má totiž kromě předzahrádky také velký pozemek za domem, který lidé obhospodařují. U novostaveb již nebývá zvykem, aby lidé obstarávali pole kolem domu, avšak pozemek u domu je často využit na rozdíl od užitečné zahrady jako okrasná zahrada.

Obrázek 8: Polarizace v obci Dolany

(www.google.maps.cz, 2017, vlastní zpracování)

K sociální polarizaci v suburbánních obcích je však potřeba podotknout, že její negativní dopady zmenšuje fakt, že s příchodem nových obyvatel, většinou dochází ke zlepšení

sociální a technické infrastruktury. V důsledku zvyšování počtu obyvatel obcí dochází k tomu, že je vystavěna například čistička odpadních vod, vodovod či zlepšena dopravní dostupnost obce, z čehož mají užitek také původní obyvatelé obcí.

Jak je známo a již bylo několikrát zmíněno výše, všechny vybrané obce se každoročně potýkají s velkým přílivem nových obyvatel. A jelikož je určitá odlišnost mezi původními a nově příchozími obyvateli, snaží se obce občanům nabídnout takové možnosti, aby nedocházelo k separaci a noví občané aby se začlenili do života obce. Mezi aktivity, které občanům obce nabízí, patří různé kulturní či sportovní akce. K začlenění nových obyvatel pomáhají také občanské spolky, které v obcích fungují. Mnoho obcí, například Přešlavičce či Bystrovany, sdružují maminky s dětmi a nabízí jim společný program, který mohou využít. Jelikož se do suburbánních obcí stěhují především mladší lidé s dětmi, je snaha obcí o sdružení rodičů vhodným způsobem, jak předcházet odloučení těchto nových rodin od původních. Možnost, jak se obyvatelé mohou zapojit do života obce, je umožněna velmi často skrz sportovní kluby. Například v obci Přešlavičce mají občané možnost být součástí fotbalového či florbalového spolku. Nejen že lidé mají možnost pravidelně do sportovního klubu chodit, avšak hlavním přínosem pro občany jako celek je ten, že tyto kluby pořádají další akce, kterých se mohou účastnit všichni občané (plesy či dětské dny).

5 NÁVRHY OPATŘENÍ PRO SNÍŽENÍ NEGATIVNÍCH DOPADŮ SUBURBANIZACE V ZÁZEMÍ OLOMOUCE

V páté kapitole této práce budou postupně navržena dvě opatření, která se zaměří na snížení negativních dopadů suburbanizačního procesu. Suburbanizace je proces, který není možné zastavit, jelikož takový domek postavený v zeleni, ale zároveň v dojezdné vzdálenosti od města, je snem mnoha domácností. Přesto však můžeme proces suburbanizace regulovat a omezit ty stránky tohoto procesu, které mají špatný vliv na udržitelný rozvoj daného území.

Prvním projektem bude návrh na zavedení veřejné autobusové linky do obce Hlušovice, jenž se zaměří na zlepšení dopravní obslužnosti mezi touto obcí a jádrovým městem. Druhý projekt, který podpoří rozvoj občanské vybavenosti, bude navržen pro obec Tověř. Bude se jednat o modernizaci a rozšíření stávajících prostor mateřské školy, čímž vzniknou také prostory vhodné pro shromažďování zájmových spolků atp.

Pro získání informací pro návrh obou projektů byly provedeny rozhovory se zainteresovanými subjekty. První interview proběhl s pracovnící Magistrátu města Olomouce Ing. Janou Dokoupilovou za účelem získání informací ohledně zavádění autobusových linek v Olomouckém kraji od odbornice na tuto problematiku, která pracuje jako vedoucí Oddělení městské hromadné dopravy na Odboru správy městských komunikací a MHD. K tomuto tématu proběhl také telefonický rozhovor s panem Jaromírem Malým, starostou obce Hlušovice. Další rozhovor byl realizován se starostou obce Tověř, panem Miroslavem Majerem. Cílem rozhovoru bylo zjistit, jaké aktivity s ohledem na rozvoj občanské vybavenosti obec Tověř plánuje.

5.1 Projekt zavedení veřejné autobusové linky do obce Hlušovice

Název projektu	Zavedení veřejné autobusové linky do obce Hlušovice
Místo realizace	Obec Hlušovice
Obec	Hlušovice
Kraj (NUTS III)	Olomoucký
Katastrální území	Hlušovice

Tabulka 5: Identifikace projektu

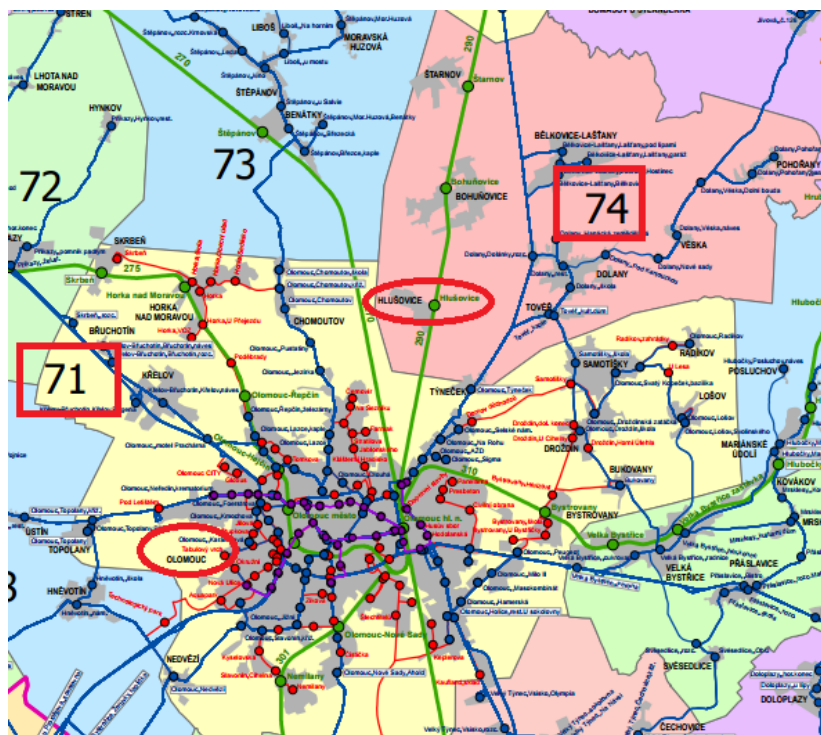
(vlastní zpracování)

5.1.1 Východiska pro realizaci projektu

Obec Hlušovice je jednou z obcí v zázemí Olomouce, která vykázala nejintenzivnější suburbánní rozvoj, co se týká růstu počtu obyvatel i intenzity bytové výstavby. Za posledních 20 let se počet obyvatel téměř ztrojnásobil, počet nově postavených rodinných domů taktéž každým rokem roste, s tím je však spojen také nárůst individuální automobilové dopravy. Přestože obec Hlušovice vykazuje značný suburbánní rozvoj, je jednou z mála obcí v zázemí Olomouce, která je obsluhována pouze vlakovými spoji, které obcí projíždí ve větších časových intervalech (cca 1x za hodinu). Zavedení veřejné autobusové linky do této obce by zlepšilo nejen dostupnost této obce, ale zároveň by došlo ke snížení negativních vlivů, které automobilová doprava na toto území má, a do budoucna by se tato obec stala atraktivnější pro potenciální zájemce o bydlení.

Sám pan starosta se během telefonického rozhovoru vyslovil k tomuto záměru pozitivně a zmínil, že se již před několika lety o možnosti zavedení veřejné autobusové linky do Hlušovic informoval na Magistrátu města Olomouce. Starosta obce totiž jako nevýhodu vnímá to, že v obci je pouze vlaková trať a žádná autobusová linka. Starostova nespokojenost souvisí také s tím, že od roku 2015 platí kraji všechny obce a města za dopravní obslužnost 70 Kč na obyvatele. To starosta Hlušovic hodnotí jako nežádoucí z hlediska toho, že do obce je zavedena pouze železniční doprava a chybí jiné dopravní spojení.

Tento projekt řeší zavedení veřejné autobusové linky, nikoliv zavedení linky MHD, a to z toho důvodu, že obec Hlušovice leží v zóně 74 na rozdíl od města Olomouce, které se nachází v zóně 71 (viz obrázek č. 9). Proto není možné řešit například protažení některé z linek MHD do Hlušovic. MHD prioritně obsluhuje katastr města Olomouce, včetně 5 obcí, které jsou městskou hromadnou dopravou obsluhovány – historický pozůstatek. Jelikož Dopravní podnik města Olomouce, který zajišťuje městskou hromadnou dopravu, nevyjíždí za hranice zóny, nemůže být obec Hlušovice MHD obslužena. Proto dopravce, který by veřejnou autobusovou dopravu v obci zajišťoval, by byl vybrán na základě veřejné soutěže. Navíc zájmem kraje není rozšiřovat zóny a přidávat nové obce do zóny 71, tak aby mohli být obsluženi MHD, protože to není výhodné především z ekonomického hlediska (finanční ztráty vlivem zvýhodněného zónového jízdného).

Obrázek 9: Vymezení zón v zázemí Olomouce

(Zdroj: www.idsok.cz, 2015, vlastní zpracování)

5.1.2 Cíle projektu

Hlavním cílem projektu je zlepšení dostupnosti obce z jádrového města Olomouc. Autobusové spoje by zajišťovaly dopravu i do centra města, což je jednou z výhod oproti vlakovým spojům. V případě, že lidé z obce cestují vlakem, vyhledávají potom dopravní spojení z vlakového nádraží do centra Olomouce. Autobusové spojení z Hlušovic bude navrženo tak, že bude zastavovat na několika zastávkách v centru města, včetně vlakového nádraží, v případě zájmu využití navazujícího spoje. S tím souvisí také to, že lidé budou mít možnost v rámci města využít navazující linky městské hromadné dopravy. Jelikož bude zavedeno kombinované jízdné, kdy občané, kteří si zakoupí jízdenku na daném spoji, budou moci stejný lístek uplatnit také při využití MHD. Tyto výhody by měly zvýšit atraktivitu celého projektu pro občany.

Specifickým cílem je zlepšení dostupnosti veřejné dopravy občanům. Dostupnost lze považovat za jeden z hlavních požadavků na systém veřejné dopravy, a to dostupnost z pohledu ceny ale docházkové vzdálenosti k zastávkám. V současnosti se vlaková zastávka v Hlušovicích nachází ve vzdálenosti cca 1,1 km (to je zhruba 16 minut chůze) od místa nové bytové výstavby v severo-západní části obce, což pro obyvatele nemusí být vyhovující, vzhledem k tomu, že cesta vlakem do Olomouce trvá cca 7 minut. Proto je

zájmem obce vybudovat autobusovou zastávku ve středu obce tak, aby byla dostupná pro obyvatele ze všech částí obce.

Hlavní myšlenkou projektu je navrhnout autobusovou linku tak, aby lidé veřejnou dopravu upřednostňovali a využívali ji častěji než individuální spojení s Olomoucí. Vzhledem k tomu, že linka bude navrhována ve prospěch občanů, lze předpokládat, že zájem o veřejnou dopravu v obci poroste.

Podstatným přínosem projektu bude snížení intenzity osobní automobilové dopravy mezi Hlušovicemi a Olomoucí, kde často dochází v určitých částech dne (ranní a odpolední hodiny – dopravní špička) k zácpám a kolizím. Lidé jedoucí z Hlušovic na Olomouc se napojují na silnici první třídy vedoucí od Šternberka v olomoucké městské části Týneček. A vzhledem k intenzitě dopravy se zde často tvoří kolony, což pro občany Hlušovic dojíždějící denně do Olomouce může být velká obtíž. Proto by se obec po zavedení autobusových spojů měla snažit například na základě zvýhodněného jízdného, obyvatele přilákat k využívání veřejné dopravy na místo osobní automobilové. Kromě toho by lepší dostupnost obce mohla v budoucnu přilákat další potenciální obyvatele a zvýšit tak atraktivitu obce a zájem o nabízené stavební pozemky.

5.1.3 Popis a realizace projektu

V rámci realizace projektu s názvem „Zavedení veřejné autobusové linky“ budou v obci Hlušovice doplněny prvky dopravní infrastruktury tak, aby do obce mohla být zavedena autobusová linka. Tato autobusová linka propojí Hlušovice s Olomoucí, především z toho důvodu, že obyvatelé Hlušovic mají značné vazby na město (pracovní příležitosti, zdravotní střediska, nákupní centra).

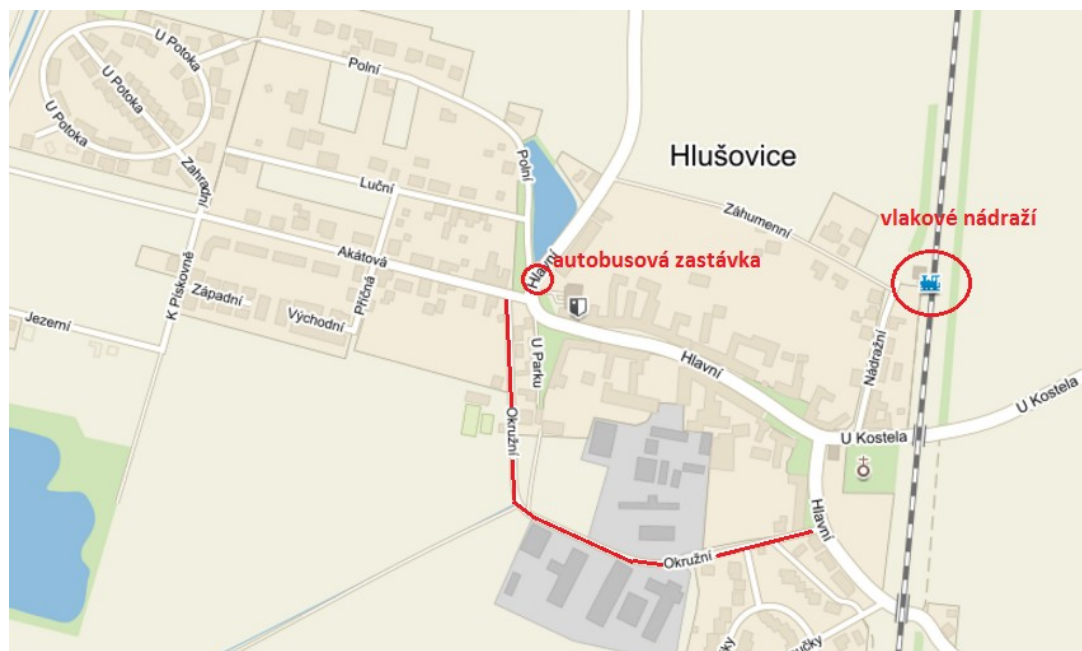
Žadatel projektu

IČ	00635677
Název subjektu	Obec Hlušovice
Právní forma	Obec
Typ subjektu	veřejný
Plátce DPH	Není plátcem DPH
Předmět činnosti subjektu	Důvod a způsob založení povinného subjektu, včetně podmínek a principů, za kterých provozuje svoji činnost, vychází ze zákona č. 128/2000 Sb., o obcích
Kontakt na žadatele	podatelna@obechlusovice.cz
Interneotvé stránky žadatele	www.hlusovice.eu

Jedním z hlavních záměrů projektu je vybudování zastávky v obci tak, aby byla v malé docházkové vzdálenosti pro obyvatele obce a lehce dostupná i pro rodiče s dětmi či starší občany. Jelikož se jedná o linku, která bude projíždět přes několik zastávek v rámci města Olomouc, stane se centrum města pro obyvatele Hlušovic lehce dostupné. Linka bude naplánována tak, že bude začínat i končit svoji trasu na autobusovém nádraží v Olomouci. Tato varianta byla navržena jako žádoucí ze strany Magistrátu města Olomouce, jelikož na autobusovém nádraží se nachází jak zázemí pro řidiče, tak i odstavná plocha pro autobusy.

Jednou z podmínek pro zavedení autobusové linky do obce je vybudování točny pro autobus včetně zázemí pro řidiče, v případě že v obci bude vykonávat povinnou bezpečnostní přestávku (viz obrázek č. 10). Tato točna by dle informace od pana starostu měla vzniknout v ulici Okružní. Tohle umístění je vhodné především z toho důvodu, že k otáčení autobusů bude využita stávající komunikace, a není potřeba budovat novou komunikaci, která by sloužila výhradně k tomuto účelu. Není totiž ani vhodné, aby se autobusy obracely případně couváním. Mohlo by docházet ke kolizím či ohrožení bezpečnosti cestujících, tudíž je obratiště nutností. Obec by se musela podílet pouze na vybudování zázemí, které by sloužilo řidičům v době výkonu povinné pauzy. Bude se však jednat pouze o malý domek, ve kterém bude umístěno sociální zařízení a prostor pro odpočinek řidičů. Jelikož obec bude obsluhována pouze jednou autobusovou linkou, vždy bude toto zázemí využívat jeden, maximálně dva řidiči. Samotná výstavba započne výběrem stavební firmy, která odvede kvalitní práci za přiměřené náklady. Během stavebních prací bude kladen důraz především na dodržení parametrů, které tato stavba musí splňovat.

Pro vybudování autobusové zastávky byla vybrána ulice Hlavní, která prochází středem obce. Jedná se o širokou komunikaci, na které je možné zastávku vybudovat. Obec bude muset nechat na této komunikaci dodělat přechody pro chodce, aby byla zastávka bezpečně dostupná a chodci nebyli ohroženi. Zároveň je nutné k zastávce vést chodníky pro chodce tak, aby se lidé nepochybovali na komunikaci a nedocházelo tak ke snížení bezpečnosti silničního provozu a chodců. Zastávka musí být také z důvodu bezpečnosti řádně osvětlena. Vzhledem k možné vyšší frekvenci výskytu chodců, je vhodné osvětlit také přechod pro chodce.

Obrázek 10: Návrh autobusové zastávky a točny v Hlušovicích

(Zdroj: www.mapy.cz, 2017, vlastní zpracování)

Z důvodu zajištění co nejvyšší atraktivity linky a zároveň zajištění co nejvyššího potenciálu poptávky po přepravě, jsou zastávky a přestupní uzly situovány do významných zastávek v Olomouci (vlakové nádraží, autobusové nádraží, Náměstí Hrdinů, Tržnice atp.). Výhodou těchto zastávek je především to, že lidé mají možnost přestoupit na jiné linky městské hromadné dopravy, ale hlavně se všechny tyto zastávky nachází téměř v centru města Olomouce.

Pro potenciální cestující bude rozhodující četnost autobusových spojů. Předpokladem je, že po zavedení autobusové linky bude obec obsluhována zhruba 3 krát během hodiny v ranních a odpoledních hodinách, v rámci dopravní špičky, a mimo dopravní špičku zhruba 2 krát za hodinu. Stejná četnost, tedy dva spoje během 1 hodiny, by byla zavedena i během víkendů. Nižší frekvence spojů by byla zavedena také v období prázdnin a státních svátků, jelikož je předpokladem, že velkou část cestujících budou tvořit studenti, kteří denně dojíždí do škol, tudíž lze předpovídat, nižší vytíženost spojů právě v období prázdnin. Přesný počet spojů pak bude záležet na aktuálním jízdním řádu. Samozřejmě proběhnou jednání mezi zastupiteli obce a kraje, kde budou určeny konkrétní časy odjezdů autobusů. Je vhodné, aby zastupitelé obce před samotným jednáním s krajem, sesbírali návrhy a požadavky od občanů, které by byly zohledněny při plánování jízdních řádů.

Orientační návrh jízdního řádu			
Hlušovice – odjezdy (pracovní dny)			
Hodina	Minuty		
5	00	20	40
6	00	20	40
7	00	20	40
8	00	20	40
9	00	30	
10	00	30	
11	00	30	
12	00	30	
13	00	20	40
14	00	20	40
15	00	20	40
16	00	20	40
17	00	30	
18	00	30	
19	00	30	
20	00	30	
21	00	30	
22	00	30	

Tabulka 6: Orientační návrh jízdního řádu autobusových spojů
(vlastní zpracování)

Cílovou skupinou jsou jednak lidé z obce, kteří dojíždí do města Olomouce, ale také všichni ostatní lidé z okolí, kteří by autobusové spoje mohli využívat. Lze očekávat, že nejvíce by autobusové spojení mezi Hlušovicemi a Olomoucí využívali lidé, kteří cestují denně, tzn. studenti, kteří denně dojíždí do škol či lidé pracující mimo obec.

Projekt by měl mít pro obec hned několik přínosů, jednak je to lepší dostupnost obce ale také například snížení intenzity osobní automobilové dopravy či větší zájem o veřejnou dopravu ze strany obyvatel.

Harmonogram projektu

Přípravná fáze projektu	Březen – duben 2018
Předpokládaný termín zahájení zadávacího řízení na základě projektové dokumentace	Duben 2018
Předpokládané datum zahájení realizace projektu	Začátek května 2018
Předpokládané datum ukončení realizace projektu	Konec června 2018
Předpokládané datum zahájení provozu	Začátek července 2018

Předpokládaný termín zahájení realizace projektu je duben 2018, přičemž projekt by měl být ukončen zhruba v červenci roku 2018. Celková doba realizace projektu tedy potrvá čtyři měsíce.

V přípravné fázi budou probíhat jednání mezi zastupiteli obce a kraje. Budou vyjednávány podmínky zavedení autobusové linky a další její konkrétnější vymezení. V této fázi bude obec řešit stavební povolení u speciálního stavebního úřadu, jelikož se jedná o silniční stavbu. Dále bude obec vybírat vhodnou stavební firmu, která zajistí veškeré stavební práce.

Mimo to budou v přípravné fázi probíhat také reklamní kampaně, aby se o nově zavedené autobusové lince dozvědělo co nejvíce obyvatel, případně i lidé z obcí v nejbližším okolí. Cílem obce je kromě propagace samotné autobusové linky, také propaganda jízdného, které by mělo být nastaveno tak, aby bylo pro občany výhodné a vedlo k přesvědčení lidí o výhodnosti autobusových linek.

V realizační fázi dojde k podpisu smlouvy o dílo mezi obcí a stavební firmou, na základě které dojde k zahájení stavebních prací. Bude dohlíženo na to, aby bylo vše provedeno z hlediska bezpečnosti dle plánu. Po dokončení stavebních prací bude upraveno i okolí autobusové zastávky.

V provozní fázi bude zahájen provoz autobusové linky ve stanovených časech. Bude však snahou obce po určitou dobu sledovat vytíženost spojů a zájem obyvatel o tuto autobusovou linku, popřípadě uspořádat jednání o změně časů odjezdů autobusů tak, aby byly uzpůsobeny požadavkům obyvatel obce. Zastupitelé obce budou mít také zájem o zpětnou vazbu od obyvatel, tudíž budou sbírat jejich názory, ty budou pak následně vyhodnocovat a řešit podněty obyvatelů tak, aby autobusová linka byla plně přizpůsobena obyvatelům.

5.1.4 Financování projektu

I přesto, že v celém kraji hradí autobusové linky kraj, který zabezpečuje autobusovou dopravu mimo území města Olomouce, obec nemůže od kraje na zavedení autobusové linky očekávat finanční pomoc. A to z toho důvodu, že kraj považuje v obcích za stěžejní dopravu železniční. V jednotlivých obcích, včetně Hlušovic, hradí železniční dopravu (osobní a spěšné vlaky) kraj. Vzhledem k tomu, že obcí Hlušovice prochází železniční trať vedoucí z Olomouce do Šumperka, kraj finančně zavedení veřejné autobusové linky nepodpoří. Obec si tedy bude muset stavební úpravy a stavbu autobusové zastávky, točny

a zázemí pro řidiče hradit sama z vlastních finančních prostředků, případně v kombinaci s bankovním úvěrem.

Návrh rozpočtu

Ceny uvedené v návrhu rozpočtu jsou orientační a vychází z podobných realizovaných projektů a aktuálních cen na trhu. Rozpočet byl diskutován také se starostou obce. Náklady na vybudování infrastruktury, která by umožnila zavedení veřejné autobusové linky do Hlušovic, jsou uvedeny v tabulce č. 7 níže.

Návrh rozpočtu projektu		
Položka	Specifikace položky	Cena
Zázemí pro řidiče	Hrubá stavba	1 600 000 Kč
	Vybavení (sociální zařízení, kuchyňka, odpočívárna)	450 000 Kč
Autobusová zastávka	Čekárna pro cestující	150 000 Kč
	Osvětlení	40 000 Kč
Přechod pro chodce	Nástřik na komunikaci	10 000 Kč
	Osvětlení + označení	70 000 Kč
Stavební úpravy chodníků		300 000 Kč
Dopravní značení		10 000 Kč
Propagační materiály	Reklamní letáky, reklama v novinách	50 000 Kč
Celkem		2 680 000 Kč

Tabulka 7: Návrh rozpočtu projektu

(vlastní zpracování)

5.1.5 Analýza rizik projektu

Průběh realizace projektu i jeho výsledek mohou být ovlivněny několika skutečnostmi, především se jedná o změny v plánu realizace či vnější vlivy, které mohou mít na celý projekt negativní dopady. Příkladem mohou být komunikační rizika, na základě kterých může dojít ke zdržení celého projektu či ke snížení jeho kvality. Jedná se například o komunikaci mezi úřadem a vlastníky pozemku, na kterých vznikne zastávka nebo se stavební firmou, která bude provádět stavbu jednak zastávky ale také úpravy komunikace.

Dalším možným rizikem jsou neplánované výdaje, které mohou vzniknout v průběhu realizace projektu. Důvodem mohou být vyšší náklady na samotnou stavbu či komplikace během úprav komunikace.

Mezi rizika je možné zařadit také malý zájem ze strany obyvatel o službu veřejné autobusové dopravy. Vzhledem k tomu, že obec plánuje dopravu finančně podporovat

a tím pádem občanům poskytovat zvýhodněné jízdné, lze očekávat, že lidé svůj zájem nejen z ekonomického hlediska projeví.

5.1.6 Situace po ukončení realizace projektu

Jakmile bude v obci Hlušovice dokončena úprava komunikací, postavena autobusová zastávka a zavedeno autobusové spojení mezi obcí a Olomoucí, budou moci obyvatelé začít využívat spojení, které jim usnadní dostupnost jádrového města Olomouc. Obyvatelé by měli změnu pocítit především v tom, že v současnosti mají k dispozici jeden vlakový spoj za hodinu a po zavedení autobusové linky, budou moci využít 3 spoje během hodiny, které je dopraví do centra Olomouce. Lidé nebudou odkázáni pouze na vlakové spoje, tudíž by se měli cítit mobilnější.

Obec vyjde svým obyvatelům vstříc tím, že vybuduje autobusovou zastávku ve středu obce, která pro ně tedy bude lépe dostupná, proto lze očekávat, že lidé zváží své cestování a dají přednost ekologičtější dopravě na místo osobních aut. Otázkou ale zůstává, zda v další fázi v budoucích letech nebudou na Olomoucku na jednotlivé spoje nasazovány ekologické autobusy (například na zemní plyn) a tím by v dalším kroku byla řešena problematika zhoršujícího se životního prostředí vlivem suburbanizace. To je však otázka budoucnosti, o které lze v současné době pouze spekulovat. Prvním pozitivním krokem ke zlepšení je však to, že se již obec snaží o zavedení autobusové linky a tím redukcí osobní automobilové dopravy.

5.2 Projekt na přesun prostor obecního úřadu a nástavba mateřské školy v obci Tověř

Název projektu	Přesun prostor obecního úřadu a nástavba mateřské školy
Místo realizace	Obec Tověř
Obec	Tověř
Kraj	Olomoucký
Katastrální území	Tověř

Tabulka 8: Identifikace projektu

(vlastní zpracování)

Obec Tověř je také suburbánní obcí, která zaznamenává značný suburbánní rozvoj. Tím dochází k tomu, že některé obcí nabízené služby se s růstem počtu obyvatel stávají nevyhovující či nedostačující. V této obci sídlí obecní úřad a mateřská škola včetně kulturního domu v jedné budově. Při osobní konzultaci pan starosta konstatoval, že obec

již delší dobu plánuje přesun prostor obecního úřadu do jiné budovy, čímž by došlo k uvolnění dvou místností pro mateřskou školu a stávající prostory mateřské školy je nutné zrekonstruovat.

Obrázek 11: Budova obecního úřadu, MŠ a kulturního domu v Tověři

(Zdroj: www.tover.cz, 2017, vlastní zpracování)

Vzhledem ke stáří budovy je z pohledu obce nevyhovující také venkovní stav. Obec tedy považuje za vhodné, řešit také zateplení a fasádu. Prioritně jsou však obcí v současnosti vnímány vnitřní prostory, které budou řešeny v první fázi v příštím roce. Druhou fází obec plánuje pouze výhledově, a to podle svých finančních možností.

Jedná se o projekt, který podpoří také sociální začleňování obyvatel díky tomu, že dojde k rozšíření nabídky volnočasových aktivit v obci tím, že vzniknou prostory, které umožní realizaci takových aktivit. Především však v obci vznikne zázemí pro děti ve věku od tří do šesti let v moderně vybavené škole, což zvedne atraktivitu lokality jako místa pro bydlení.

5.2.1 Východiska pro realizaci projektu

Dle analýzy provedené v předchozí části práce je možné vidět, že do obce se stěhují mladí lidé s dětmi, nebo lidé, kteří rodinu teprve plánují. S tím tedy souvisí také rostoucí zájem o mateřskou školu. Starosta obce tvrdí, že větším problémem než kapacita mateřské školy, jsou v současné době spíše nevyhovující prostory, kdy ve škole jedna místnost slouží jako

místnost na spaní, herna a zároveň také jako jídelna. Při současném počtu dětí má obec problémy s povolením od hygieny, proto je potřeba tuto situaci neodkladně řešit. Vhodným řešením těchto nevyhovujícím prostor, je přesun kanceláří obecního úřadu, které jsou v prvním patře nad mateřskou školou. Jelikož pouze několik metrů od budovy, ve které se nachází obecní úřad a mateřská škola, je budova, která v obci sloužila jako hasičárna a v současné době nemá použití, je možné do této budovy přestěhovat kanceláře obecního úřadu. Tím tedy vznikne prostor, do kterého je možné rozšířit mateřskou školu a řešit tak současný nevyhovující stav. V rámci tohoto projektu budou tedy rekonstruovány a předělávány veškeré vnitřní prostory budovy, výjimkou zůstane pouze sociální zařízení nacházející se v mateřské škole, které bylo kompletně vybudováno v předchozích letech a není tedy potřeba opět investovat do jeho rekonstrukce.

Starosta obce při rozhovoru zmínil také absenci společenských prostor v obci, které by sloužily pro sdružování lidí. Starosta vyzdvihl sportovní možnosti, které obec svým občanům nabízí, naopak chybějící prostory, které by lidem sloužily k setkávání v zimním období či při špatném počasí, považuje za velký nedostatek. Proto v souvislosti s rekonstrukcí a modernizací mateřské školy a s tím spojeným přesunem obecního úřadu, považuje za vhodné vybudovat i prostory, které budou mimo dětí z mateřské školy v odpoledních využívat také občané různých věkových kategorií ke svým zájmům a společenským setkáním. Snahou obce totiž je, aby docházelo k družení a začleňování nově příchozích obyvatel a tím předcházením sociálnímu vylučování.

5.2.2 Cíle projektu

Hlavním cílem tohoto projektu je odstranění nevyhovující stavu, který snižuje kvalitu poskytované výuky a rozšíření poskytovaných služeb mateřskou školou. V současnosti je mateřská škola navštěvována 25 dětmi, avšak současné prostory a jejich vybavení nevyhovují ani počtu dětí ani požadavkům hygieny. V rámci zvýšení komfortu je nutné vybudovat ve školce jídelnu a hernu, na které v současné škole není prostor. Z hlediska hygieny není vhodné, aby se děti během dne stravovali, spali a hráli si v jedné místnosti. Je proto potřeba vytvořit nejméně dvě oddělené místnosti, které budou poskytovat zázemí zejména pro stravování a hraní.

Z toho vychází druhý cíl, kterým je zachovat stávající kapacitu mateřské školy, která je nyní 25 dětí. Jelikož školka nespĺňuje veškeré požadavky z hlediska hygieny, nemusel by

být stávající počet míst v budoucnu opět povolen. Pokud dojde k úpravě a rozšíření stávajících prostor, dojde tím k přizpůsobení školky na daný počet dětí.

Specifickým cílem je vznik nových prostor v místě současného obecního úřadu, a to po přestěhování těchto prostor do vedlejší budovy, které budou sloužit jednak pro účely mateřské školy, ale navíc budou v odpoledních hodinách (po uzavření MŠ) jako místo pro různá zájmová sdružení a zájmové kroužky.

Přínosem projektu bude především zvýšení komfortu v mateřské škole, její modernější vybavení, které povede k lepšímu vzdělávání dětí nejen v předškolním věku. Vzhledem k dalšímu rozvoji obce z pohledu suburbanizace dojde ke zvýšení atraktivity obce jako místa k bydlení pro rodiny s dětmi. Díky tomu, že obec bude nabízet nejen zázemí v podobě moderně vybavené mateřské školy, ale také spousta možností pro občany (zájmové sdružení, zájmové kroužky, atp.), je pravděpodobné, že dojde ke zvýšení zájmu o bydlení v této obci.

5.2.3 Popis a realizace projektu

Jelikož provoz mateřské školy spadá do místní samosprávy obce, bude projekt realizován přímo obcí. Hlavní myšlenkou tohoto projektu je především to, že se touto rekonstrukcí a výstavbou zvýší nejen atraktivita obce, ale hlavně v obci dojde ke zvýšení kvality poskytovaných služeb současným ale i budoucím obyvatelům.

Žadatel projektu

IČ	00635626
Název subjektu	Obec Tověř
Právní forma	Obec
Typ subjektu	veřejný
Plátce DPH	Není plátcem DPH
Předmět činnosti subjektu	Důvod a způsob založení povinného subjektu, včetně podmínek a principů, za kterých provozuje svoji činnost, vychází ze zákona č. 128/2000 Sb., o obcích
Kontakt na žadatele	obec.tover@volny.cz
Interneotvé stránky žadatele	www.tover.cz

V rámci projektu vznikne v mateřské škole herna, jídelna a dvě třídy, které budou využívány také obyvateli obce jako prostory pro volný čas. Součástí investice je také vybudování zázemí pro pedagogické pracovníky.

Předpokládaný termín zahájení realizace projektu je stanovený na březen 2018 a bude ukončený do listopadu 2018. Celková doba realizace projektu tedy potrvá zhruba devět měsíců.

V přípravné fázi projektu bude zpracována žádost o dataci z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Dále bude zpracována také projektová dokumentace k přestavbě mateřské školy. Tuto projektovou dokumentaci schválí obecní zastupitelstvo, jelikož zřizovatelem mateřské školy je obec. Zastupitelé obce a mateřské školy uspořádají společné setkání, na kterém se vyhodnotí navrnutí a zastupitelé MŠ vnesou požadavky na budoucí vybavení. V neposlední řadě bude provedeno výběrové řízení na dodavatele stavby. Obec bude v této fázi komunikovat se stavebním úřadem ohledně získání stavebního povolení a zároveň bude vybírat dodavatele stavebních prací. V přípravné fázi projektu bude svolána schůzka s rodiči dětí, které v současné době mateřskou školu navštěvují, a budou obeznámeni s plánovanou přestavbou a současně jim bude objasněn přínos tohoto projektu pro jejich děti. Obec osloví potenciální vhodné dodavatele, kteří ji poskytnou své nabídky.

V realizační fázi bude před zahájením výstavby a rekonstrukce podepsána smlouva o dílo mezi obcí a stavební formou, která bude projekt realizovat. Nejprve dojde k přesunu kanceláří obecního úřadu, čímž dojde k uvolnění prostor pro rozšíření mateřské školy. Po uvolnění těchto prostor bude zahájena rekonstrukce školky. Během stavebních prací bude chod mateřské školy zajištěn v provizorních podmínkách, jež budou velmi náročné pro pedagogické pracovníky i pro děti. Proto bude upravena provozní doba. Při výstavbě bude kladen důraz především na dodržení norem stanovených legislativou (požadavky na prostory, vybavení, vytápění či mikroklimatické podmínky). To znamená, že stavba i vybavení musí splňovat určité podmínky. Po dokončení přestavby a rekonstrukce mateřské školy budou jednotlivé místnosti vybaveny nábytkem, hračkami a výpočetní technikou, která zajistí vzdělávání předškolních dětí. Místnosti, které budou sloužit také pro zájmová sdružení a kroužky, tzn. místnosti, ve kterých se bude scházet i širší veřejnost, budou vybaveny také úložnými prostory a také sportovními pomůckami (pingpongový stůl, žíněnky, gymnastické nářadí, atp.). Obec se v rámci této fáze bude zabývat také propagací prostor pro sdružování svých obyvatel. Zájmem obec je, aby lidé využívali prostory ke společenským účelům a jako zázemí, kde budou realizovat své volnočasové zájmy. Po dokončení stavebních prací proběhne slavnostní zahájení provozu mateřské školy za přítomnosti nejen zástupců obce ale také rodičů s dětmi.

V provozní fázi bude po dokončení rekonstrukce a vybavení prostor zahájen provoz mateřské školy a volnočasových prostor. Provoz těchto volnočasových prostor bude řízen pomocí rezervačního systému, který bude obyvatelům dostupný na webových stránkách obce. V současnosti takto obec řídí již provoz kulturního domu, kdy lidé mají možnost si prostory rezervovat na určitý čas a nedochází tak ke kolizím. Jelikož jsou s tímto systémem spokojeni jak obyvatelé, tak i zastupitelé obce, bude využit i k rezervaci nově vybudovaných prostor. V rámci propagace, která započne již v realizační fázi, proběhne po zahájení provozu MŠ den otevřených dveří pro děti, rodiče a širokou veřejnost. Během provozní fáze bude provedena administrace projektu a bude předložena závěrečná monitorovací zpráva dotačnímu orgánu, na základě které by měla být žadateli poskytnuta dotace.

Harmonogram projektu

Přípravná fáze projektu	konec března 2018
Předpokládaný termín zahájení zadávacího řízení na základě projektové dokumentace	druhá polovina dubna 2018
Předpokládané datum zahájení realizace projektu	začátek června 2018
Předpokládané datum ukončení realizace projektu	začátek listopadu 2018
Předpokládané datum zahájení provozu	konec listopadu 2018

Důležitým faktorem bude především nabídka aktivit pro děti v mateřské škole a kvalita výuky, aby obyvatelé měli i nadále do budoucna o službu mateřské školy zájem. Je tedy potřeba, aby současně s rekonstrukcí a řešením technického stavu, došlo také k modernímu vybavení, které mateřské školce umožní nabízet kvalitní vzdělávání dětem v předškolním věku. Stejně je tomu také v případě prostor, které budou sloužit ke střetávání lidí v různých zájmových spolcích a kroužcích. Je potřeba, aby tyto prostory byly vybaveny tak, aby je mohli občané využívat nejen ke sportovním aktivitám, ale mohli se zde scházet i lidé se zájmem o stolní hry, kreativní či hudební kroužky.

Výsledky projektu budou viditelné a prospěšné zejména ve vztahu k dětem do šesti let, respektive hlavně k žákům mateřské školy, jež jsou cílovou skupinou a budou primárně zrekonstruované prostory využívat. Ale vzhledem k tomu, že současně s rekonstrukcí mateřské školy vzniknou prostory pro zájmové skupiny a kroužky, lze tedy za cílovou skupinu považovat i veškeré obyvatele obce Tovéř. Lze totiž předpokládat, že budou v odpoledních hodinách využívat jednak děti různých věkových kategorií, ale také ostatní obyvatelé obce.

5.2.4 Financování projektu

Obec využije k financování dotace z MŠMT, konkrétně bude projekt financován z Programu rozvoje výukových kapacit mateřských a základních škol zřizovaných územně samosprávnými celky. V tomto programu MŠMT poskytuje dotace na realizaci projektů za účelem vytvoření nových výukových kapacit mateřských a základních škol zřizovaných obcemi zejména v oblastech s dlouhodobým nárůstem dětí nebo žáků z nové bytové výstavby. Přičemž navýšení výukových kapacit lze uskutečnit výstavbou nových prostor, přístavbou, nástavbou či rekonstrukcí a modernizací stávajících prostor (www.msmt.cz, 2017). Ministerstvo školství a tělovýchovy poskytuje dotaci až do výše 90% způsobilých výdajů. V případě, že obec nesplní veškeré podmínky pro poskytnutí dotace, využije k financování bankovní úvěr. Starosta obce při rozhovoru uvedl, že obec plánuje finanční účast na projektu ve výši zhruba 700 000 Kč, přičemž celková investice se odhaduje zhruba na pět milionů korun.

Návrh rozpočtu

Návrh rozpočtu byl proveden jednak na základě informací poskytnutých starostou obce Tověř a vychází z podobných realizovaných projektů a aktuálních cen na trhu. Návrh nákladů na nástavbu a rekonstrukci MŠ zachycuje tabulka č. 9.

Návrh rozpočtu projektu		
Položka	Specifikace položky	Cena
Nástavba a rekonstrukce MŠ		5 000 000 Kč
Vnitřní vybavení	Interaktivní tabule	50 000 Kč
	Stoly + židle + úložné prostory	150 000 Kč
	Lehátka	80 000 Kč
	Pomůcky pro výuku	50 000 Kč
	Sportovní nářadí	100 000 Kč
	výtvarné + kancelářské potřeby	50 000 Kč
	Hudební nástroje	100 000 Kč
	Výpočetní technika (počítače)	120 000 Kč
Celkem		5 700 000 Kč

Tabulka 9: Návrh nákladů spojených s realizací projektu

5.2.5 Analýza rizik projektu

První riziko souvisí s nedodržením stanovených termínů realizace projektu. Týká se to především stavebních prací, kdy nemusí být dodrženy naplánované termíny. Příčinou takových odchylek může být například chybná projektová dokumentace, nově zjištěné skutečnosti během realizace projektu či špatné počasí v době realizace stavebních prací. Za

další možnou příčinu v nedodržení termínů lze považovat problémy v komunikaci mezi stavební firmou a obcí. Riziko, které by projekt pozdrželo, je také to, že stavební firma nebude schopna dostát svým závazkům dle uzavřené smlouvy o dílo. V takovém případě by musela být spolupráce mezi touto firmou a obcí ukončena a nový zhotovitel by byl vysoutěžen v druhé veřejné zakázce.

Za nejvíce rizikové činnosti v první části je považováno chybné vyčíslení nákladů. Příčinou může být jednak špatné vyhodnocení činností potřebných k dokončení realizace projektu či neodsouhlasení dotací či jejich čerpání v nižší výši, než o kterou obec požádala. Jelikož obec zvažuje projekt financovat i penězi pořízenými bankovním úvěrem, další riziko spočívá v tom, že dojde k zamítnutí žádosti o tento úvěr.

Mezi rizika by se dal zařadit také malý zájem rodičů o tuto mateřskou školu. Nicméně jak ukazuje dnešní trend, že do obce se stěhují mladí lidé s dětmi, či lidé, u kterých se předpokládá, že vlastní rodinu teprve plánují, lze toto riziko téměř vyloučit.

5.2.6 Situace po ukončení realizace projektu

Díky přesunu prostor městského úřadu a následné rekonstrukci a modernizaci prostor současné mateřské školy, v obci vznikne moderní školka s nadstandardním vybavením, kterou bude moci nadále využívat 25 dětí. Zrekonstruovaný a zmodernizovaný prostor nabídne žákům nové zázemí pro výuku, který bude vybaven interaktivní tabulí, která umožní vhodným způsobem rozvíjet myšlení a představivost dětí. Projektem tedy bude vyřešen neuspokojivý stav důležité součásti sociální infrastruktury v obci Tověř a moderní a komfortní mateřská škola bude zároveň sloužit jako důležitý prvek pro spokojenost a stabilizaci obyvatelstva.

Další výhodou plynoucí z vybudování nových prostor namísto současného obecního úřadu je, že obyvatelé obce budou místnosti moci využít, jako místo pro různé zájmové kroužky či jako místo, kde se budou scházet zájmové spolky. Současnou situaci v obci starosta komentuje z hlediska nabídky kroužků a zájmových spolků jako nevyhovující, jelikož obec nemá prostory, které by k takovým účelům občanům mohla nabízet. Díky této nástavbě a rekonstrukci MŠ takové prostory v obci vzniknou. Pro obyvatele obce to tedy znamená, že nebudou muset za volnočasovými aktivitami dojíždět buď to do Olomouce, nebo do okolních obcí.

Projekt zvýší prestiž předškolního a volnočasového zařízení, což povede k posílení místních vazeb mezi obecním úřadem, rodinami s dětmi a všemi obyvateli, kteří mají

zájem o společenský život v obci. Navíc s rostoucím počtem nově příchozích obyvatel v obci by mohlo docházet k polarizaci a odloučení mezi novými a původními obyvateli. Pokud má však obec zájem o budování prostor, které občanům bude nabízet k volnočasovým aktivitám a projeví zájem o pořádání společenských akcí, bude tím předcházet všem těmto možným negativním důsledkům suburbanizace.

6 NÁSTIN BUDOUCÍHO VÝVOJE PROCESU SUBURBANIZACE V ZÁZEMÍ OLOMOUCE

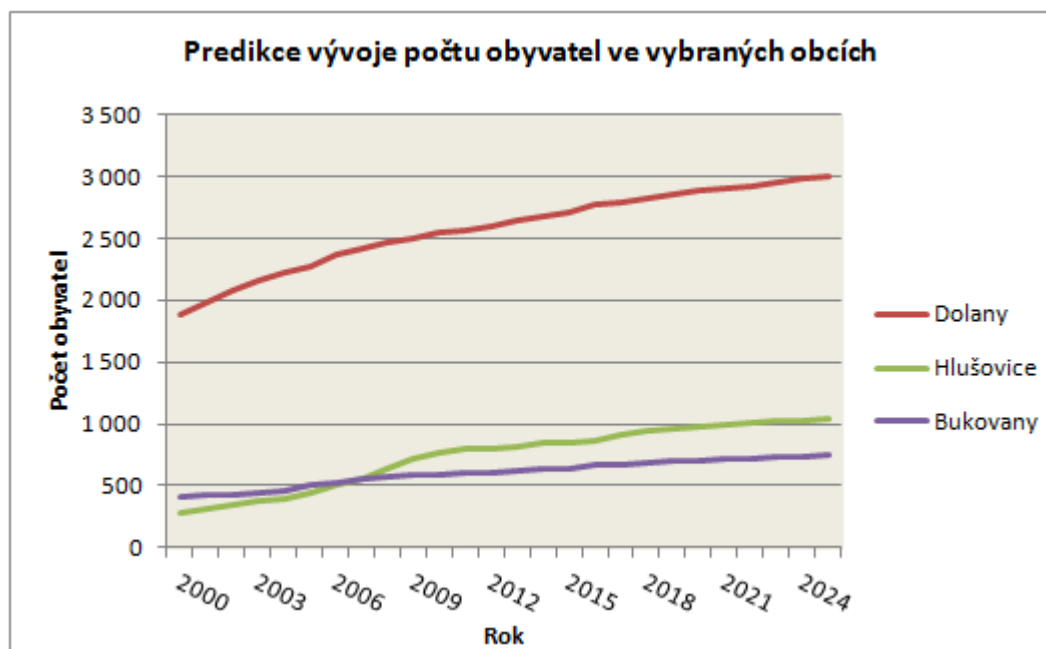
Poslední kapitola této práce se zaměří na nástin budoucího vývoje jak rezidenční tak komerční suburbanizace v Olomouci i přilehlých suburbánních obcích. Nástin budoucího vývoje je pouze odhad, který nezohledňuje neočekávané vlivy jako například ekonomická krize nebo změny v sociálním systému.

6.1.1 Predikce vývoje rezidenční suburbanizace ve městě Olomouc a jeho zázemí

Ve všech vybraných obcích se značně projevil suburbánní vývoj. Tento rozvoj lze očekávat také v budoucnu. Jednotlivé obce v posledních letech zaznamenaly růst počtu obyvatel. A vzhledem k tomu, že do obcí přicházel především lidé v produktivním věku, lze předpokládat, že populace v suburbánních obcích poroste i nadále. Grafy níže zachycují predikci vývoje počtu obyvatel a vychází pouze ze současných dat o počtu obyvatel a nezachycují nepředvídatelné migrační tendence či neočekávané ekonomické jevy, které by mohly růst obyvatelstva zpomalit. Pro účely této práce je predikce počtu obyvatel provedena do roku 2025 a pouze pro tři vybrané obce (Hlušovice, Dolany a Bukovany), ve kterých byl zaznamenán největší projev procesu suburbanizace. Výpočet, který je uveden v příloze práce, je proveden pomocí regresní přímky, kdy za x_i dosadíme jednotlivé roky, pro které data ještě neznáme, a provedeme tak predikci na nadcházející roky. K výpočtu byl použit následující vzorec (Neubauer, Sedlačík, Kříž, 2016, s. 260 – 263):

$$y_i = \bar{y} + b_{yx} * (x_i - \bar{x})$$

Graf predikující vývoj počtu obyvatel ve vybraných obcích do roku 2025 nám naznačuje pokračující trend růstu počtu obyvatel. Lze předpokládat, že i nadále bude mít největší vliv na růst počtu obyvatel proces suburbanizace. Hlavním důvodem je, že lidé neustále preferují bydlení v klidnějších lokalitách v blízkosti Olomouce. Jednotlivé obce se tedy budou muset tímto vývojem zabývat, a to samostatně či prostřednictvím společných rozvojových strategií. Je velmi pravděpodobné, že obce budou růst podporovat z hlediska jejich dalšího rozvoje. Zájmem velké většiny obcí totiž je, aby rostl počet jejich obyvatel, čímž totiž dochází také k tomu, že s počtem obyvatel rostou i obecní příjmy.

Graf 5: Predikce vývoje počtu obyvatel do roku 2025 ve vybraných obcích

(Zdroj: Český statistický úřad, 2016, vlastní zpracování)

Stejně jako v suburbánních obcích lze růst počtu obyvatel předpokládat v jádrovém městě. Přestože město Olomouc zaznamenávalo ve sledovaném období (1989 – 2015) převážně úbytek počtu obyvatel, od roku 2012 opět začalo pomalu docházet k mírnému nárůstu počtu obyvatel. Rostoucí trend jde však předpokládat i v následujících letech. A to nejen z toho důvodu, že v Olomouci v současnosti vznikají nové pracovní příležitosti, a to především díky výstavbě nových komerčních či administrativních budov, ale také zde vzniká několik nových bytových domů. Například více než 300 nových bytů vznikla v Olomouci v prvním pololetí roku 2016 a i nadále jsou realizovány a plánovány další developerské projekty. V současnosti probíhající největší developerský projekt je výstavba dvou městských bloků „Bydlení Šantovka“, kde vznikne přibližně 350 nových bytových jednotek. Tato výstavba probíhá v prostorách bývalých sochorových kasáren v blízkosti historického centra města. Už v roce 2018 by zde měly být nové byty k dispozici novým obyvatelům. Vzhledem k tomu, že je Olomouc centrem střední Moravy, čemuž odpovídá profesní uplatnění, nabídka škol, kulturních a jiných aktivit, lze předpokládat, že město bude do budoucna atraktivní pro nové obyvatele a obyvatelstvo opět poroste.

Ve všech obcích byla, podobně jako v Olomouci, zaznamenaná intenzivní bytová výstavba a vzhledem k plánovaným projektům a stále volným a nabízeným pozemkům v suburbánních obcích, lze očekávat rozvoj bytové výstavby také v budoucnu.

Obce s další výstavbou do budoucna počítají, proto ji také zahrnují do svých územních plánů. Například obec Dolany v roce 2016 zahrnula do svého územního plánu vizi, že budou navrženy další plochy pro bydlení a obec chce reagovat na demografické prognózy vývojem nabídky bydlení novým zájemcům. Obec projevila snahu o rozvoj a zatraktivnění obce také tím, že odkoupila v dražbě chátrající areál bývalé likérky (viz obrázek č. 9) ve středu obce. Jedná se v podstatě o brownfield, který by v budoucnu obec chtěla využít k vybudování bytových jednotek společně se zázemím pro služby. O konkrétním využití však zatím rozhodnuto není, jelikož obec chce do rozhodnutí zapojit i místní obyvatele, kteří mohou přispět svými názory a nápady, poté bude provedena odborná studie, kterou pak projedná zastupitelstvo. Dále například koncepce rozvoje obce Hlušovice spočívá v posílení rezidenční funkce obce, která souvisí s nezbytným doplněním potřebné občanské vybavenosti. Stejně tak v územních plánech zbylých suburbánních obcích je možné spatřit zájem o rozvoj bydlení v obcích a snahu obcí o přilákání nových rezidentů.

Obrázek 12: Bývalá likérka v Dolanech

(Zdroj:....)

Stavební aktivita však není jediným předpokladem rozvoje rezidenční suburbanizace do budoucna. Roli hraje také ochota lidí stěhovat se do suburbánních obcí. Otázkou tedy zůstává, zda vybrané obce budou i nadále atraktivní lokalitou pro potenciální občany. Na jednu stranu bylo již v práci několikrát zmíněno, že s příchodem nových obyvatel do suburbánních obcí, klesá kvalita bydlení v těchto obcích (znečištění ovzduší či hluk vlivem

dopravy, nedostačující infrastruktura, atp.), ale na druhou stranu je nutno opět vyzdvihnout snahu obcí na tyto změny reagovat. Na základě toho jde předpokládat, že obce postupnými kroky opět ztraktivní jejich prostory pro bydlení a přilákají i v budoucnu nové obyvatelé.

S bytovou výstavbou také úzce souvisí migrace. Pokud lidé budou mít i nadále zájem o bydlení v klidnějších lokalitách v blízkosti města a obce budou i nadále nabízet kvalitní místo pro život, pravděpodobně bude růst populace v zázemí města souviset i s migrací. Avšak je nutno podotknout, že odhad migrace do budoucnosti je velmi obtížný, jelikož jednotlivé obce mohou být citlivější na různé výkyvy v ekonomice (stavebnictví, pracovní příležitosti či dopravní náklady), kdy by mohlo dojít k útlumu bytové výstavby či snížení atraktivity jednotlivých lokalit z hlediska dojezdové vzdálenosti (vyšší náklady) do centra a tím k poklesu migračního salda. Pokud vezmeme v úvahu současný ekonomický růst a rozšiřování suburbanizačních tendencí, tak lze předpokládat, že bude i v budoucnu docházet k neustálému mírnému migračnímu růstu. A to především z hlediska rostoucí ochoty lidí dojíždět za prací. Je totiž velmi pravděpodobné, že lidé budou i nadále bydlet a pracovat v odlišných místech. Samotná migrace pak také ovlivní vývoj počtu obyvatel v jednotlivých obcích.

6.1.2 Nástin budoucího vývoje komerční suburbanizace v Olomouci a jeho zázemí

Zaměříme – li se na rozvoj komerční suburbanizace ve městě Olomouc, již nyní lze odhadnout, že výstavba komerčních a obchodních prostor, bude probíhat také v budoucnosti. V současné době se jednak mnoho developerské projektu dokončuje, naopak lze zaznamenat i několik chystaných projektů. Mezi největší chystané projekty patří například chystaný návrh na výstavbu nové administrativní budovy Element Office, která by měla vzniknout v blízkosti hlavního vlakového nádraží či další rozvoj průmyslové zóny, která leží na okraji města. Jedná se o průmyslový areál, který disponuje výhodnou polohou v blízkosti rychlostní komunikace R35. Tento průmyslový komplex se v současné době rozkládá asi na 100 000 m² a do budoucna se plánuje jeho další rozvoj. V souvislosti s tím jeden z největších českých developerů průmyslových zón plánuje kromě rozšíření tohoto areálu také výstavbu podnikatelské zóny v městské části Neředín či stavbu výrobních hal v městské části Řepčín. V souvislosti s chystanými projekty lze tedy tvrdit, že v periferních částech jádrového města, bude i nadále docházet k růstu a nové výstavbě logistických a průmyslových center.

Obrázek 13: P3 logistický park v okrajové části Olomouce

(Zdroj: www.olomouc.eu, 2012)

Ve vybraných suburbánních obcích v zázemí Olomouce nelze v následujících letech předpokládat rozvoj komerční suburbanizace. Jak již bylo zmíněno výše ani v jedné z vybraných obcí, výjimkou je pouze obec Bystrovany, není lokalizována výstavba komerčních či obchodních budov. Všechny obce se i v budoucnu budou dle svých územních plánů a plánovaných rozvojových aktivit zaměřovat spíše na rozvoj rezidenční (obytné) funkce obce. Ani v jedné z vybraných obcí nejsou v současnosti nabízeny pozemky ke komerční výstavbě, které by zaručily do budoucna rozvoj vedle rezidenční suburbanizace i komerční.

ZÁVĚR

Práce se zabývala rozvojem jednak rezidenční ale také komerční suburbanizace v zázemí města Olomouce. Přestože hlavní vlna suburbanizace v tomto území již pominula, stále hovoříme o suburbanizaci jako o procesu, který značně mění současnou podobu jednotlivých obcí. Pozornost byla věnována především intenzitě a charakteristice tohoto procesu.

Vzhledem k tomu, že suburbanizace bývá velmi často díky svému vlivu na jednotlivé obce považována za negativní proces, proto projekty byly navrženy pro ty obce, které prokázaly značný suburbánní vývoj, a ve kterých se negativní dopady tohoto procesu projeví. Projekty se zaměřují na zlepšení služeb a zlepšení občanské vybavenosti v těchto obcích. Obec Tověř rekonstrukcí mateřské školy a přesunem kanceláří obecního úřadu získá nejen prostory pro volnočasové aktivity svých obyvatel, ale hlavně bude rodičům nabízet zázemí moderně vybavené mateřské školy s kvalitní výukou pro předškolní děti. Druhá suburbánní obec Hlušovice zvýší zavedením veřejné autobusové linky svoji dostupnost. Navíc předpokladem veřejné dopravy je snížení špatných vlivů na životní prostředí vlivem rostoucí intenzity dopravy osobní. Projekty jsou navrženy s cílem snižování negativních dopadů suburbanizace, protože suburbanizace je proces, který v posledních letech značně ovlivnil rozvoj většiny obcí v okolí velkých měst. Je tedy žádoucí, aby se takové obce vlivem tohoto procesu na jejich území zabývaly a snažily se předcházet negativním dopadům.

Otázkou však zůstává, jestli v zázemí Olomouce bude i nadále pokračovat proces rezidenční a komerční suburbanizace. Tento vývoj bude záviset převážně na migračních preferencích obyvatel. Nicméně dle aktuálních tendrů lze očekávat nepolevující zájem lidí o život v suburbiích.

Za přínos práce lze považovat poskytnutí strukturované a logicky uspořádané formy s informačním základem o řešené problematice, aby měl čtenář po přečtení přehled a dostatečnou znalostní bázi pro orientaci v řešené problematice. Oba projekty budou přínosem pro obyvatele vybraných obcí a nejen, že minimalizují negativní dopady suburbanizace, ale zároveň také zvýší atraktivitu obcí vzhledem k jejich budoucím zájemcům o bydlení.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- AntropoWeb: *Sociální vyloučení a prostorová segregace* [online], ©2007. [cit. 2017-04-11]. Dostupné z: <http://www.antropoweb.cz/cs/socialni-vyloucení-a-prostorova-segregace>
- BERG, Leo van den, a kol., Roy DREWETT, Leo H. KLAASSEN, Angelo ROSI a Cornelis H. T. VIJVEBERG. *A Study of Growth and Decline: Urban Europe*. Oxford: Pergamon Press, 2013, s. 184. ISBN 978-14-831-57-436.
- BHATTACHARYA, Bimalendu. *Urbanization, Urban Sustainability and the Future of Cities*. New Delhi: Concept Publishing Company, 2010, s. 443. ISBN 978 - 81-8069-656-5.
- BURIAN, Jaroslav, Jakub MIŘIJOVSKÝ a Markéta MACKOVÁ, ©2011. Suburbanizace Olomouce - hodnocení pomocí analýzy statistických dat. *Urbanismus a regionální rozvoj* [online]. Olomouc: Přírodovědecká fakulta, XIV(5/2011) [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2011/2011-05/02_suburbanizace.pdf
- CLAPSON, Mark a Ray HUTCHISON. *Suburbanization in Global Society*. Bingley: Emerald Group Publishing, 2010, 336 s. ISBN 978-0-85724-347-8.
- ČESKO, 2000. Zákon č. 128/2000 ze dne 12. dubna 2000 o obcích (obecní zřízení). In: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. Částka 38, str. 1737 – 1764 [cit. 2017-04-9]. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=128/2000&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
- ČESKO, 2000. Zákon č. 129/2000 ze dne 12. dubna 2000 o krajích (krajské zřízení). In: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. Částka 38, str. 1765 – 1782 [cit. 2017-04-9]. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=129/2000&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
- ČESKO, 2000. Zákon č. 248/2000 ze dne 29. června 2000 o podpoře regionálního rozvoje. In: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. Částka 73, str. 3549 – 3554 [cit. 2017-04-9]. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=248/2000&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
- ČESKO, 2006. Zákon č. 183/2006 ze dne 14. března 2006 o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. Částka 63, str. 2226 – 2289 [cit. 2017-04-9]. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=183/2006&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

- Český statistický úřad: *Databáze demografických údajů za obce ČR* [online], ©2016. Praha [cit. 2017-03-12]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-obce-cr>
- Český statistický úřad: *Charakteristika kraje* [online], ©2017. [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xm/charakteristika_kraje
- Český statistický úřad: *Podrobné údaje v publikacích ze SLDB 2011* [online], ©2015. Praha [cit. 2017-03-12]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xm/podrobne_udaje_v_publicacich_ze_slodb_2001
- Český statistický úřad: *Porodnost a plodnost* [online], ©2014. [cit. 2017-04-12]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/20554223/130069-14_4.pdf/a5bbb34a-133b-4170-a587-4e6d55c3fbbb?version=1.0
- Český statistický úřad: *Veřejná databáze* [online], ©2017. Praha [cit. 2017-04-09]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=statistiky&katalog=30845#katalog=30845>
- DANIEL, Jan, Jindřich FRAJER a Pavel KLAPKA. *Komparace vývoje krajinné a funkční struktury suburbii v 19. a 20. století na příkladu města Olomouce* [online]. Ostrava, ©2010 [cit. 2017-04-11]. Dostupné z: http://konference.osu.cz/cgsostrava2010/dok/Sbornik_CGS/Historicka_geografie/Komparace_vyvoje_krajinne_a_funkcni_struktury.pdf
- Dolany: *Oficiální stránky obce* [online], ©2017. [cit. 2017-04-12]. Dostupné z: <http://www.dolany-ol.cz/soucasnost/ds-50/p1=4387>
- Euroskop.cz: *Regionální politika 2014 - 2020* [online], ©2017. Praha [cit. 2017-04-11]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9197/sekce/regionalni-politika-2014-2020/>
- FISHMAN, Robert. *The Rise And Fall Of Suburbia*. New York: Basic Books, 1989, s.272. ISBN 978-0-465-00747-9.
- FRIEDECKÝ, David, ©2015. *Program obnovy venkova 2014-2019 Obec Hlušovice*. Hlušovice [cit. 2017-04-9]. Dostupné z: <http://www.hlusovice.eu/obec/dokumenty/send/8-dokumenty/337-program-obnovy-venkova-2014-2019.html>.
- GREMLICA, Tomáš a Vladimíra ZELENKOVÁ. *Krize měst z neregulovaného růstu* [online]. Praha: Ústav pro ekopolitiku, ©2003, s. 30 [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: <file:///C:/Users/Pc/Downloads/Olomouc%20-%20profil%20msta%20s%20ob%C3%A1lkou.pdf>
- HALÁS, Marián. Urbánní a suburbánní prostor Olomouce: teoretické přístupy, vymezení, typologie. *Geografický časopis* [online] ©2012. Olomouc, 64(4) [cit. 2017-04-12]. Dostupné z: <http://docplayer.cz/16242684-Urbanni-a-suburbanni-prostor-olomouce-teoreticke-pristupy-vymezeni-typologie.html>

- HARDING, Alan a Talja BLOKLAND. 2014. *Urban Theory: A critical introduction to power, cities and urbanism in the 21st century*. UK: SAGE, 312 s. ISBN 978-14-7390-536-8.
- HE, Chuanqi. *Modernization Science: The Principles and Methods of National Advancement*. New York: Springer Science & Business Media, 2012, s. 648. ISBN 978-3-642-25458-1.
- Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy: *Zásady územního rozvoje* [online], ©2017. Praha [cit. 2017-04-11]. Dostupné z: <http://www.iprpraha.cz/clanek/46/zasady-uzemniho-rozvoje>
- Integrovaný dopravní systém Olomouckého kraje: *Mapy + zóny* [online], ©2015. [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: <http://www.idsok.cz/mapa-zon-v-idsok/>
- JANDOUREK, Jan. *Slovník sociologických pojmů*. Praha: Grada Publishing, 2012, s. 264. ISBN 978-80-247-3679-2.
- Katedra urbanismu a územního plánování: *Slovník pojmů* [online], ©2011. Praha [cit. 2017-04-11]. Dostupné z: <http://www.uzemi.eu/pojmy>
- KIRIL, Stanilov a Luděk Sýkora, *Confronting Suburbanization: Urban Decentralization in Postsocialist Central and Eastern Europe*. John Wiley & Sons, 2014, 360 s. ISBN 978-11-1829-588-5.
- KLADIVO, Petr a Petr ŠIMÁČEK. *Vývoj a rozložení bytového fondu Olomouce* [online]. Olomouc: Přírodovědecká fakulta, ©2011. [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: http://geography.upol.cz/soubory/lide/kladivo/publikace/Kladivo_Simacek_%282011%29_UUR.pdf
- KLIMKOVÁ, Petra, 2011. Olomouci hrozí kolaps dopravy. Nová silnice ale bude nejdřív v roce 2025. In: *Olomoucký deník* [online]. [cit. 2017-04-09]. Olomouc, 5. 3. 2011. Dostupné z: http://olomouc.idnes.cz/casti-olomouce-hrozi-dopravni-kolaps-obchvat-ale-bude-nejdriv-roce-2025-12j-/olomouc-zpravy.aspx?c=A110305_111658_olomouc-zpravy_pp
- KOLESÁROVÁ, Veronika. Olomouc nemusí být brzo stotisícová. Vystěhovaní pořáží přistěhovalce. In: *Olomoucký deník* [online]. [cit. 2017-04-09]. Olomouc, 5. 2. 2012. Dostupné z: http://olomoucky.denik.cz/zpravy_region/olomouc-nemusi-byt-brzy-stotiscova-vystehovani.html
- KOSTELECKÝ, Tomáš a Daniel ČERMÁK. *Metropolitan Areas in the Czech Republic - Definitions, Basic Characteristics, Patterns of Suburbanisation and Their Impact on Political Behaviour* [online]. Praha, ©2004 [cit. 2017-04-11]. Dostupné z: http://www.ssoar.info/ssoar/bitstream/handle/document/5932/ssoar-2004-kostelecky_et_al-metropolitan_areas_in_the_czech.pdf?sequence=1
- KREJČOVÁ, Nikola. *Dopady komerční suburbanizace na stimulaci lokálních trhů v zázemí pražské aglomerace* [online] ©2015. Praha: Vysoká škola regionálního rozvoje [cit. 2017-04-11]. Dostupné z:

- http://www.regionalnirozvoj.eu/sites/regionalnirozvoj.eu/files/08_krejcova_suburbanizace.pdf
- LALÍK, Michal. *Legalizace staveb*. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 288. ISBN 978-80-7179-074-7.
- MAIER, Karel a kol. *Územní plánování a udržitelný rozvoj*. Praha: ABF - nakladatelství ARCH, 2008, s. 124. ISBN 978-80-86905-47-1.
- MAIER, Karel. Nástroje územního plánování k regulaci suburbanizace. *Urbanismus a územní rozvoj* [online]. Ročník: XV, č. 5/2012 [cit. 2017-02-19], ©2012. Dostupné z: https://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2012/2012-05/04_nastroje.pdf
- MAIER, Karel. *Udržitelný rozvoj území*. Praha: Grada Publishing, 2012, s.253. ISBN 978-80-247-4198-7.
- Mapy.cz [online], ©2017. [cit. 2017-04-12]. Dostupné z: <https://mapy.cz/zakladni?x=15.6252330&y=49.8022514&z=8>
- Metodická podpora regionálního rozvoje [online], ©2017. [cit. 2017-04-11]. Dostupné z: <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/home.html>
- MEYER, Vera. *Teoretické a metodologické úvahy k problematice suburbanizace bydlení ve vídeňské aglomeraci. Nové perspektivy a význam základního výzkumu*, 2000, s. 14. Praha: Univerzita Karlova.
- Ministerstvo pro místní rozvoj ČR: *Nový stavební zákon* [online], ©2012. Praha [cit. 2017-04-11]. Dostupné z: [http://www.mmr.cz/cs/Uzemni-a-bytova-politika/Uzemni-planovani-a-stavebni-rad/Pravo-a-legislativa-\(1\)/Archiv-sekce-Pravo-a-legislativa/Novy-stavebni-zakon](http://www.mmr.cz/cs/Uzemni-a-bytova-politika/Uzemni-planovani-a-stavebni-rad/Pravo-a-legislativa-(1)/Archiv-sekce-Pravo-a-legislativa/Novy-stavebni-zakon)
- Ministerstvo pro místní rozvoj: *Základní dokumenty* [online], ©2012. Praha [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Microsites/PSUR/Uvodni-informace-o-udrzitelnem-rozvoji/Zakladni-dokumenty>
- Mistopisy.cz: *Místopisný průvodce po České republice* [online], ©2017. Praha [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/>
- MUSIL, Jiří. Vývoj a plánování měst ve střední Evropě v období komunistických režimů. *Sociologický časopis* [online] ©2001. Praha: Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy, **3/2001**(XXXVII) [cit. 2017-04-11]. Dostupné z: http://sreview.soc.cas.cz/uploads/7cea41b5665767cbdc0e2443c161762422878d7_144_01-3MUSIL.pdf
- NEUBAUER, Jiří, Marek SEDLAČÍK a Oldřich KRÍŽ. *Základy statistiky: Aplikace v technických a ekonomických oborech*. Praha: Grada Publishing, 2016, s. 272. ISBN 978-80-271-9198-7.
- Obec Bystrovany: *Současnost* [online], ©2017. [cit. 2017-04-12]. Dostupné z: <http://www.bystrovany.cz/>

- Obec Hlušovice: *Oficiální stránka obce* [online], ©2015. [cit. 2017-04-12]. Dostupné z: <http://www.hlusovice.eu/zakladni-informace/soucasnost.html>
- Obec Přaslavice: *Základní informace* [online], ©2017. [cit. 2017-04-12]. Dostupné z: <http://www.praslavice.com/index.php?nid=6934&lid=cs&oid=1132836>
- Olomoucký kraj: *Základní informace o Olomouckém kraji* [online], ©2016, Olomouc [cit. 2017-04-12]. Dostupné z: <https://www.kr-olomoucky.cz/o-olomouckem-kraji-cl-1362.html>
- OLSTAVBY.cz [online], ©2017. Olomouc [cit. 2017-04-09]. Dostupné z: <http://www.olstavby.cz/index.php>
- ONDERKA, Vladimír. Místo polí haly. Obec kývla na miliardový areál s prací pro stovky lidí. In: *Olomoucký deník* [online]. [cit. 2017-04-09]. Olomouc, 12. 7. 2016. Dostupné z: http://olomouc.idnes.cz/bystrovany-olomouc-bia-service-haly-d78-/olomouc-zpravy.aspx?c=A160712_2259174_olomouc-zpravy_mip
- OUŘEDNÍČEK, Martin a Jana TEMELOVÁ. *Současná česká suburbanizace a její důsledky*, ©2007 [online]. [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: https://web.natur.cuni.cz/ksgrrsek/novyurlab/user/documents/default/suburbanizace/our_tem_sub.pdf
- OUŘEDNÍČEK, Martin a kol. *Suburbanizace.cz*. Praha: přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2008, s. 96. ISBN 978-80-86561-72-1.
- OUŘEDNÍČEK, Martin a Marie MACEŠKOVÁ. *Dopad suburbanizace na daňové příjmy obcí* [online], ©2008. Praha: Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy [cit. 2017-04-11]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6318414>
- OUŘEDNÍČEK, Martin, Petra ŠPAČKOVÁ a Jakub NOVÁK, 2014. *Metodika sledování rozsahu rezidenční suburbanizace v České republice* [online]. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 18 [cit. 2017-03-12]. Dostupné z: http://www.mmr.cz/getmedia/c524948b-a33f-419c-b748-64da795e6f1d/TD10049_Metodika_B.pdf
- OUŘEDNÍČEK, Martin, Petra ŠPAČKOVÁ a Jakub NOVÁK. *SUB URBS: krajina, sídla a lidé*. Praha: Academia, 2013, s. 338. ISBN 978-80-200-2226-4.
- OUŘEDNÍČEK, Martin. *Suburbanizace v České republice: velikost, rozmístění, struktura, vývoj* [online]. Praha: Univerzita Karlova v Praze, ©2009 [cit. 2017-04-11]. Dostupné z: http://urlab.cz/sites/default/files/ourednicek_m._2009_suburbanizace_v_ceske_republice_velikost_rozmisteni_struktura_vyvoj.pdf
- OUŘEDNÍČEK, Martin. *Teorie stádií vývoje měst a diferenciální urbanizace* [online], 2000, s. 367 [cit. 2017-02-19]. Dostupné z: http://urlab.cz/sites/default/files/ourednicek_m._2000_teorie_stadii_vyvoje_mest_a_diferencialni_urbanizace.pdf

- Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Olomouckého kraje [online], ©2004. Hranice: Voding Hranice, spol. s r.o., 12 [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: http://prvk.kr-olomoucky.cz:85/prvk/PDF/KARTY/7107_029_01_41383.pdf
- POKLUDOVÁ, Petra. *Ekologické a krajinné dopady suburbanizace* [online]. Pardubice: Univerzita Pardubice, ©2006, s. 5 [cit. 2017-04-11]. Dostupné z: http://dspace.upce.cz/bitstream/handle/10195/35170/PokludovaP_Ekologicke%20a%20krajinne_VS_2006.pdf?sequence=1
- Portál MA21: *místní Agenda 21* [online], ©2017. Praha [cit. 2017-03-05]. Dostupné z: <http://ma21.cenia.cz/Z%C3%A1kladn%C3%ADinformaceoMA21/Agenda21/tabid/101/language/cs-CZ/Default.aspx>
- POTOČNÝ, Tomáš. *Lidé na okraji. Případová studie satelitního městečka*. [online]. Brno, ©2006 [cit. 2017-04-11]. Dostupné z: http://www.suburbanizace.cz/odborne_potocny.htm
- Profil města Olomouce: *Integrovaný plán rozvoje města* [online], ©2007. Olomouc [cit. 2017-03-05]. Dostupné z: http://www.ff.upol.cz/fileadmin/user_upload/FF-katedry/kae/Profil_Olomouc_06062007_final.pdf
- Příručka demografické statistiky pro potřebu oblastních statistických orgánů [online], ©2001. Praha: Český statistický úřad [cit. 2017-04-09]. Dostupné z: <https://web.natur.cuni.cz/~mak/gos/demmetodika/www.czso.cz/cz/cisla/0/02/020100/020100.htm>
- PTÁČEK, Pavel. Suburbanizace v USA a Německu: zdroj inspirace i poučení, s. 55-80. In: SÝKORA, Luděk. *Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky*. Praha: Ústav pro ekopolitiku, 2002. ISBN 80-901914-9-5.
- PULDOVÁ, P., NOVÁK, J. Suburbanizace a sociální prostředí. In Ouředníček, M. ed.: *Suburbanizace.cz*. Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální, 2008. ISBN 978-80-86561-72-1.
- ROCHOVANSKÝ, Čestmír, ©2012. *Program obnovy venkova obce Práslavice na období 2014-2020*. Práslavice [cit. 2017-04-9]. Dostupné z: <http://www.praslavice.com/file.php?nid=6934&oid=4130832>.
- SELTZER, Ethan. Suburbanizace a její ekologické, ekonomické a sociální důsledky: poučení z vývoje z Portlandu. In: Sýkora, Luděk. (ed.): *Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky*. Ústav pro ekopolitiku, Praha, 2002 s. 81–100.
- SPQO.cz: *Portál Olomouc* [online], ©2013. Olomouc [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: <http://spqo.cz/content/mikroregiony-olomouckeho-kraje>
- Statutární město Olomouc: *oficiální informační portál* [online], ©2012. Olomouc [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: <http://www.olomouc.eu/podnikatel/uzemni-plan-mesta-a-strategie-rozvoje/strategicky-plan-rozvoje-mesta/mikroregion-olomoucko>
- Statutární město Olomouc: *Profil města a informace pro investory* [online], ©2012. Olomouc: Datacentrum Moravia [cit. 2017-03-05].

- Statutární město Přerov: *Územní plánování* [online], ©2017. [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: <http://www.prerov.eu/cs/magistrat/rozvoj-mesta/uzemni-planovani/>
- Stavební fórum: *Olomoucko: komerční výstavba pomalu ožívá* [online], ©2011. [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: <http://www.stavebni-forum.cz/cs/article/19196/olomoucko-komercni-vystavba-pomalou-oziva/>
- Středočeský kraj: *Program rozvoje kraje* [online], ©2017. [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: <https://www.kr-stredocesky.cz/web/regionalni-rozvoj/dokumenty/program-rozvoje-kraje>
- Suburbanizace Česká republika: *Úvod do problematiky a obecná témata* [online], ©2017. [cit. 2017-04-11]. Dostupné z: <http://suburbanizace.cz/odborne.htm>
- SÝKORA, Luděk, Darina POSOVÁ. *Urbanizace a suburbanizace v městských regionech Prahy a Vídně: Strukturální rozdíly v podmínkách odlišných politicko-ekonomických režimů* [online], ©2011. *Geografie*, **116**(3) [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: http://geography.cz/sbornik/wp-content/uploads/2011/10/g11-3-4posova_sykora.pdf
- SÝKORA, Luděk. Suburbanizace a její společenské důsledky. *Sociologický časopis* [online], ©2003. Praha: Sociologický ústav AV ČR, **39**(2) [cit. 2017-04-11]. Dostupné z: http://sreview.soc.cas.cz/uploads/e88e472dbbe36d1bb0e40baed8e7459faee0df1c_189_26syko16.pdf
- SÝKORA, Luděk. *Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky*. Praha: Ústav pro ekopolitiku, 2002, 191 s. ISBN 80-901914-9-5.
- SZCZYRBA, Zdeněk. [online]. ©2010, Olomouc: Katedra přírodovědecké fakulty UP, s. 4 [cit. 2017-03-05]. Dostupné z: www.hyper.cz/soubory/Szczyrba.rtf
- ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra a kol. *Ekonomické a bezpečnostní dopady (sub)urbanizace*. Hradec Králové: Civitas per Populi, 2013, s. 234. ISBN 978-80-87756-04-1.
- ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra a kol. *Suburbanizace - hrozba fungování (malých) měst*. Hradec Králové: Civitas per Populi, 2007, s. 234. ISBN 978-80-903813-3-9.
- VIMMEROVÁ, Veronika. Obří areál po armádě v Olomouci dál chátrá. Teď je v exekuci. In: *Olomoucký deník* [online]. [cit. 2017-04-09]. Olomouc, 3. 6. 2015. Dostupné z: http://olomoucky.denik.cz/zpravy_region/obri-areal-po-armade-v-olomouci-dal-chatra-ted-je-v-exekuci-20150602.html
- Základní škola Dolany: *Úřední deska* [online], ©2016. [cit. 2017-04-12]. Dostupné z: <http://www.zsdolany.cz/wp-content/uploads/2016/09/vyj%C3%A1d%C5%99en%C3%AD-Ing.-Vit%C3%A1ska.pdf>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Atp.	A tak podobně
MHD	Městská hromadná doprava
OSN	Organizace spojených národů
Kol.	kolektiv
PRK	Program rozvoje kraje
ZÚR	Zásady územního rozvoje
MA21	Místní agenda 21
Sb.	sbírka
EU	Evropská unie
IBV	Intenzita bytové výstavby
s.	strana
ČR	Česká republika
MŠMT	Ministerstvo školství a tělovýchovy
MŠ	Mateřská škola

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Fáze vývoje měst dle Van den Berga	15
Obrázek 2: Vymezení suburbánních zón v zázemí Olomouce	35
Obrázek 3: Porovnání zástavby v obci Hlušovice v letech 2003 a 2012	46
Obrázek 4: Centrální sklad Lidl a průmyslový park v Bystrovanech.....	50
Obrázek 5: Oblasti rezidenční výstavby v Hlušovicích.....	53
Obrázek 6: Bývalý vojenský areál v centru Olomouce	54
Obrázek 7: Plánovaný východní obchvat města Olomouc	56
Obrázek 8: Polarizace v obci Dolany	59
Obrázek 9: Vymezení zón v zázemí Olomouce.....	63
Obrázek 10: Návrh autobusové zastávky a točny v Hlušovicích.....	66
Obrázek 11: Budova obecního úřadu, MŠ a kulturního domu v Tovéři.....	71
Obrázek 12: Bývalá likérka v Dolanech	81
Obrázek 13: P3 logistický park v okrajové části Olomouce.....	83

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Tabulka 1: Hrubá míra přirozeného přírůstku v jednotlivých obcích.....	42
Tabulka 2: Hodnoty migračního salda a hrubého migračního salda v jednotlivých obcích	43
Tabulka 3: Počet vyjíždějících a dojíždějících osob do jednotlivých suburbánních obcí ...	45
Tabulka 4: Intenzita bytové výstavby ve vybraných obcích v letech 1997 – 2015	46
Tabulka 5: Identifikace projektu.....	61
Tabulka 6: Orientační návrh jízdního řádu autobusových spojů	67
Tabulka 7: Návrh rozpočtu projektu.....	69
Tabulka 8: Identifikace projektu.....	70
Tabulka 9: Návrh nákladů spojených s realizací projektu	76
Graf 1: populační vývoj v Olomouci v letech 1989 – 2015.....	38
Graf 2: Populační vývoj ve vybraných obcích v letech 1989 – 2015	39
Graf 3: Vývoj průměrného věku v jednotlivých obcích	40
Graf 4: Vývoj migrace ve městě Olomouc v letech 1989 – 2015.....	44
Graf 5: Predikce vývoje počtu obyvatel do roku 2025 ve vybraných obcích.....	80

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P1: Predikce vývoje počtu obyvatel v suburbánních obcích

PŘÍLOHA P1: PREDIKCE VÝVJE POČTU OBYVATEL V SUURBÁNNÍCH OBCÍCH

Výpočet pomocí vzorců:

Regresní přímka: $y_i = \bar{y} + b_{yx} * (x_i - \bar{x})$

Koeficient regrese: $b_{yx} = r * \frac{s_y}{s_x}$

Koeficient korelace: $r = \frac{\sum x_i * y_i - n * \bar{x} * \bar{y}}{n * s_y * s_x}$; $s_x = \sqrt{\frac{\sum x_i^2}{n} - \bar{x}^2}$; $s_y = \sqrt{\frac{\sum y_i^2}{n} - \bar{y}^2}$

Predikce vývoje počtu obyvatel v Hlušovicích

Rok	pořadí roku (x)	počet obyvatel (y)	xy	x2	y2
2000	1	286	286	1	81796
2001	2	312	624	4	97344
2002	3	345	1035	9	119025
2003	4	369	1476	16	136161
2004	5	401	2005	25	160801
2005	6	448	2688	36	200704
2006	7	504	3528	49	254016
2007	8	559	4472	64	312481
2008	9	640	5760	81	409600
2009	10	709	7090	100	502681
2010	11	759	8349	121	576081
2011	12	791	9492	144	625681
2012	13	800	10400	169	640000
2013	14	817	11438	196	667489
2014	15	839	12585	225	703921
2015	16	853	13648	256	727609
Σ	136	9 432	94876	1496	6215390
2016	17	913,86			
2017	18	949,85			
2018	19	983,45			
2019	20	1014,77			
2020	21	1042,14			
2021	22	1065,5			
2022	23	1085,92			
2023	24	1104,37			
2024	25	1121,09			
2025	26	1139,68			

Predikce vývoje počtu obyvatel v Dolanech

Rok	pořadí roku (x)	počet obyvatel (y)	xy	x2	y2
2000	1	1 890	1890	1	3572100
2001	2	1 987	3974	4	3948169
2002	3	2 072	6216	9	4293184
2003	4	2 162	8648	16	4674244
2004	5	2 216	11080	25	4910656
2005	6	2 267	13602	36	5139289
2006	7	2 367	16569	49	5602689
2007	8	2 410	19280	64	5808100
2008	9	2 459	22131	81	6046681
2009	10	2 499	24990	100	6245001
2010	11	2 539	27929	121	6446521
2011	12	2 566	30792	144	6584356
2012	13	2 593	33709	169	6723649
2013	14	2 639	36946	196	6964321
2014	15	2 669	40035	225	7123561
2015	16	2 709	43344	256	7338681
Σ	136	38 044	341135	1496	91421202
2016	17	2769,54			
2017	18	9038,13			
2018	19	2821,78			
2019	20	2874,01			
2020	21	2926,25			
2021	22	2978,49			
2022	23	3030,73			
2023	24	3082,97			
2024	25	3135,20			
2025	26	3187,44			

Predikce vývoje počtu obyvatel v Bukovanech

Rok	pořadí roku (x)	počet obyvatel (y)	xy	x ²	y ²
2000	1	407	407	1	165649
2001	2	419	838	4	175561
2002	3	424	1272	9	179776
2003	4	437	1748	16	190969
2004	5	464	2320	25	215296
2005	6	506	3036	36	256036
2006	7	523	3661	49	273529
2007	8	547	4376	64	299209
2008	9	566	5094	81	320356
2009	10	581	5810	100	337561
2010	11	587	6457	121	344569
2011	12	600	7200	144	360000
2012	13	610	7930	169	372100
2013	14	617	8638	196	380689
2014	15	635	9525	225	403225
2015	16	642	10272	256	412164
Σ	136	8 565	78584	1496	4686689
2016	17	662,85			
2017	18	679,85			
2018	19	696,85			
2019	20	713,86			
2020	21	730,86			
2021	22	747,87			
2022	23	764,87			
2023	24	781,88			
2024	25	798,88			
2025	26	815,89			